

14/10

14
10

10 3 18

17 17 3

F. BAPTISTAE MANTVA.

**ni Carmelitæ, Theologi, ac poetæ
clarissimi Parthenice septem,**

noviter impressæ, ac à

multis vitijs corre-

ctæ & emēda

te, cum

quo-

busdam in margi-

ne annotatio-

nibus:

**¶ Venundantur in Complutensi Academia,
in ædibus Athanasij à Salzedo bibliopole.**

*Nota Referta Col. n. 111
a. 1610. El Cardo*

AD CANDIDVM LECTO

rem super editione noua Par
thenicarum. F. Baptiste

Mantuani Præ

fatio.

RATER BAP
tista Mantuanus Car
melitarū ordinis, can
dide lector, uir nostra
tempestate / ut Chri
stiane religioni dedi
tissimus, ita bonarum
artium disciplinis, eru
ditissimus extitit. Qui tam Christiani nominis
amore ductus, quā spiritali dei gratia plenus ac
compulsus, ut christi fidem extolleret: multa ad ei
nominis gloriam opera uersibus composita edidit.
Res nimirum non tam admiratione digna, quam
lectiōne assidua subinde repetenda, quam alij poe
tæ intactam aut certe per breuem reliquerunt. Con
posuit enim Claudianus / & is egregius Poeta,
de Christi intemerateq; uirginis Mariæ laudibus

Est. 26. Tab. 7a. Num. 20.

carmina, optima quidem sed breuia. Ausonius itio-
dem cum potuisset de Christo cōscribere, unica tan-
tum oratione contentus est. Quid Sidonius / Ara-
tor / Iuuenius / Sedulius / alijq; christiani poetae,
qui poesim deo seruire fecerunt? nonne statim ini-
tio posuerunt finem? qui simul ac inciperent: conti-
nuo defessi sunt. Noster tamen Mantuanus (noster
inquā / quia ab Hispania oriūdus est, habuit enim
auum Antonium / & eum bethicum, qui cum Al-
fonso Siciliae rege ad Neapolim nauigans à ianue
sibus captus est ex quo natus est Petrus cognomē-
to espagnolus nostri Baptiste pater) quod alij cur-
tum reliquerunt, ipse produxit, intactum tetigit,
& tactum ampliauit. Quid autem & quo animo
fecerit: ipse melius quā à me declarari oporteat de-
se fatetur in epitome quadam de uita sua ad poste-
ritatem. Hic enim,

Multigauam Christo feci seruire poesim,

Et superis uires ingeniumq; dedi.

Et mihi cura fuit nostros extollere ritus,

Ac semper ueteres extenuare deos.

Multū itaq; ecclesia fidelis illi debet, sed plurimū
Hispania nostra. Alfonso enim hexametro ceci-
pit uersu nostrae Elisabethis Reginae fratrem, ubi

A ij

Mendociã prole ad astra tollit. Sex itẽ cõposuit li-
bros Agellariorũ Hispaniæ, quorũ in Italia capa-
cia proles appellatur, apud nos uero Aguilares di-
cũtur. Nõ nihil etiã de expugnatione regni Grana-
teñ. atq; de Inacho Tendillano Comite, & de eius
miro astu in propugnãda Alhama. Multa etiam
alia, sed in his potissimũ Hispanorũ stẽmata pro-
sequitur. Huius igitur ut nunquã satis laudati ita
nunquam contemnendi poetæ, opus cui titulus est
Parthenice in quo de sanctis uirginibus tractatur,
suis expensis chalcographis nostris excudendum
curauit Athanasius de Salzedo Complutẽsis gym-
nasij bibliopola, ut nostris tyronibus & puritate
sermonis latini, & sententiæ gravitate, ac doctri-
na magnã frugem afferret. Habebis igitur ei gra-
tiam qui publicæ addiscentium utilitati tanto ope-
re studuit. et egregium Mantuani opus beneuolo
animo suscipies fruere eius iucundissima simul,
& utilissima lectione, gaudebisq; ut per omniũ
manus eat liber, qui omnibus profuturus est.

Vale.

Baptistæ Mantuani Carmelitæ

F. BAPTISTAE MANTVA.

ni Carmelitæ, Theologi, pri

ma Parthenice incipit

tur in sceler.

Anctæ Palestinæ repetens exordia nymphæ

Difficiles ortus, & formidata profundo

Incrementa ioui, mores, hymenæaq; festa

Proposit.

Virginis, & sacri referam miracula partus,

Actaq; & acceptos mundi melioris honores.

Sed neq; pierij fontis, neq; phocidis undæ

Nunc uada sunt tentanda mihi, maiore camœna

Et maioris opus nunc est ope numinis: ergo

Tu mihi diua faue coelum cui militat omne,

Quam trepidant erebi sedes, cui terra fretumq;

Vota precesq; ferunt, nostro tu sola labori

Sis præsens: operiq; tuo largita futuro

Præsidium: nostræ ueniens illabere menti.

Tu licet à nostro spacijs ingentibus orbe

Inuocat.

A iij

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Disiungere, suos quantum polus eleuat ignes
Nontamen humanos casus oblita, tuumq;
Nil pertesa genus, uigili mortalia cura
Suscipis: Et lachrymæ tangunt tua pectora nræ.
Tu placidum terris sidus, quod liberat omnes
A pelagi feruore rates, quod luce benigna,
Saturni, Martisq; graues eliminat iras,
Tu nobis Elice, nobis Cynosura per altum
Te duce uela damus portus habitura secundos.
articularis Tu mare, tu uentos, tu sidera cuncta, deumq;
Concilias, tu tuta salus, tu pacis origo.
Tu cõmune bonum, generis tu gloria nostri,
Huc ades, Et cœptos præsentis numine cursus
Dirige, Et infirmã rege p uada cœrula puppim.
A Nna diu uanos secum plorauerat usus
Cõnubij, sterilẽq; thorũ, tristẽq; hymenæ
Propterea duplicesq; manũ, frontẽq; supinã (ũ,
Attollens humili superos ita uoce precata est.
Numina, quæ regitis cœlos, quæ uoluitis astra
Vos penes est genus omne boni, uos omnia rerũ
Semina seruatis, gremium telluris inane est,
Et sine fruge solum nisi sumat ab æthere uires,
Sine per astrorum cursus, radiosq; calentes

Parthenices primæ. Lib. I.

Sive dei solo (qui temperat omnia) nutu,
Venimus ad canos frigescentemq; senectam,
Et nostræ sine prole dies abiere iuventæ,
Longa in foelicis thalami consortia sine
Claudimus in fausto, uir pluribus exulat annis.
Cōspectus hominū fugiēs, dom⁹ orba magistro
Fluctuat, amisso ceu naui in æquore clauo.
Currimus in fatum, tacitisq; recedimus annis,
Mortuaq; ætatis pars est iam maxima nostræ.
Pallida præteriti spacium mors occupat æui,
Qd̄ superest expectat hians, iam plena meorū est
Terra cadaueribus, consanguineosq; sepulchra
Vix capiunt, soli steriles seruamur in omne
Dedecus, & certe breuis est foelicioꝝ æui
Conditio, primo Deus indulgisse parenti
Creditur, & fragili bene consuluisse senectæ.
i. cum Quom uenit primos iterum decerpere fructus,
2. senectus Et fruges gustare quibus produceret annos
Nā quid longa dies homini nisi lōga dolorū
Colluuiēs? longi patientia carceris ætas
Longior, est cursus uitæ labyrinthus, in ipsum
Ex utero ingredimur, per limina mortis abim⁹,
Iam capulo instam⁹, nec adest q̄ lumina claudat

A iij

Senec-
tutis
icōmo-
da.

F. Baptista Mantuani Carmelitæ.

Ossa ne componat tumulo, tepidisq; sepulchrū
Fletibus irroret, nobiscum it tota sub umbras
Progenies, nec erit nostris qui marmora signet
Nominibus, deserta domus tabescet, & istas
Longæui sudoris opes, quas legimus ambo
Pluribus obsequiis hæres ignotus habebit,
Nobiscunq; cadent nostri monumenta laboris.
Cernite cōmunes amborum numina curas,
Et seruate genus, cernant se in stirpe parentes,
Et sua natorum uideant in uultibus ora.
Sint qui nos facie referant, gestuq; nepotes,
Progeniemq; suam nostro de nomine dicant.
Sint qui nos proauos numerēt, & stēmata lōgo
Limite deducant. iterataq; nomina ponant.
Pignora longæuæ concedite numina matri,
Quæ celebres ad uestra ferant altaria cultus,
Pinguibus & priscum donis imitentur Abelen.
Sæpius à uobis hoc exorasse precando
Antiquas est fama nurus, & supplice uoto
Collapsam genus, atq; domos seruasse cadentes.
Sic alacer Sanson, sic & formosus Ioseph,
Sic puer Isaacus satus est, & filius Annæ,
Qui primum liquido Regem perfudit oliuo.

Talibus orabat sterilis, gemituq; sonoro
Crebra dabat longos inter suspiria planctus.

Audijt omnipotens, animumq; in uota, precesq;
Flexit, & infuso caluerunt uiscera foetu.

Cœcep
tio ma
riæ.

Cœpit & humanos paulatim summere uultus
Semen, & in nostram sensim transire figuram.

Ut quū uere nouo tepesacta rosaria multæ
Vestit frōdis honor, primum durefcit in orbem

Silitu
do deli
tiosa.

Folliculus, barbæq; comam produxit acutæ,

Mox inflare sinus tunicasq; implere uirentes

Incipit, & concreta diu sub cortice proles

Turget agens rimas tenues & uertice summo

Purpureas ostendit opes, rubicundaq; labra,

Postremo quum pulchra suos aurora colores

Explicat, & uitreū glomerāt noua gramina ro-

Pāditur omne dec9, ualuisq; emissus aptis (re

Flos hiat, & læto arridet uenientibus ore.

Sic noua progenies utero congesta parentis

Emersit non tota simul, sed singula certo

Discreuit formans opifex Deus ordine membra

Cor primum, ex illo quoniam descendit in artus

Dicam
primū.

Vitalis calor à pleno ceu flumina fonte.

Illic prima domus uitæ, postrema per illud

F. Baptista Mantuani Carmelita

Discedens terris animus uestigia ponit.

Tum superum pater illius procul ire caducas

Iussit ab hospicio curas, habitacula dixit

Spiritus dulcemq; mihi seruate recessum.

69. Mox cerebri concreta domus, quæ plena pudicis

Concreuit imaginibus, castoq; imbuta pudore. i. casto

Os roseum sine labe dedit, fronti q; decorem

Siderum, & lætos formæ cœlestis honores.

Ambrosiaq; comas tinxit, mox ubera pectus

Protulit, in teretes humeri fluxere lacertos,

Ramosasq; manus, quas hac pater imbuit arte

Vt solos fierent habiles pictatis ad usus.

Hæc sunt membra quibus diuinæ mentis imago:

Cernitur humanis animis impressa, quibusq;

Omne opus æthereo dignū tentamus olympo.

Inferiora magis pecudum seruare uidentur

Naturam, moresq; feros, tamen omnia semper

Officijs habuisse sanctis accommoda uirgo.

Non tam multiplici diuorum munere, non tot

Delicijs, non tam grato Pandora decore

Claruit, a scæi cantu celebrata poetæ.

Sic ope cœlesti quam uis humana negabat

Materni soboles inijt tentoria uentris.

Pandora.

Parthenices primæ. Lib. I.

Omne quod excellens opus, & sublime futurum est
Difficiles ortus habet, incrementaque tarda.
Sic iunco nemus alcyonæ, sic tardior exit
Populeis abies ramis, sic abiete pinus
Segnior, & pino longe uiuacior ilex
Et robusta larix igni impenetrabile lignum.
Nam magis opprimitur partu natura potenti.
Plusque operæ impendit, gradus ceu potere pressa
Plustra gemunt magis: & magno sub uomere taurus
Sudat, & obluentans vires labor haurit onustas,
Sic opus in longum differt, finique resistit.

Ast ubi naturæ diuum superaddita uirtus
Adiuuat, ut remis lembus fugit ætus & aura,

Sic leuis ad metam prono patet orbita cursu, .i. *transit*

Sed quia longæuam fecit discordia litem
Assimilemque iugis loris, quæ Gordius olim *facilis*
Nexuit, atque iouis phrygi suspendit ad aram *Motus*
Gordii.

Dædaleæque domus errori pasiphæo,

Conceptus ne sacer fuerit, uel sorde paterna

Illitus, antiqui referam certaminis orsum,

Et sobolis nostræ infœlix repetetur origo.

Quomodo pater humectes redigens in corpora glez

Vitalē humanos aurâ spiraret in artus, *(bas* *Senecæ*
stibus
mana.

F. Baptista Mantuani Carmelite.

Vt noua progenies pugnam tuta iret in omnem
Vltra animi claras dotes & corporis arma
Iusticiam coeleste decus superaddidit, unde
Et fati rigidas leges, & funera posset
Vincere, & ambrosia uesci, summoq; potiri
Aetheris hospitio, superumq; assuescere mensis,
Sed postquam uetitas fruges, & noxia mala
Foemina, surgentis post prima exordia mundi,
Vipereis decepta dolis admouit ad ora,
Astrea. Mox Astrea domos hominum pertæsa, rediuit
In regnum sublime patris, miratus olympi
Tam celerem reditū dñs, quare inquit ad arces
Sidereas mi gnata uolas, terramq; relinquis?
Illa, pater fallax hominem delusit imago
Dixit, & à teclis egressa rebellibus adsum.
Tum genitor meditans resecare piacula tantæ
Fraudis, ait, careant post hac custodibus istis.
Blanda patrum segnes facit indulgentia natos.
Iusticia nudi discant sudare, famemq;
Et diurturna pati ieiunia, frigus, & imbres
Seruitium, & fati sortem experiantur amaram.
Vexati sapient, iocunda & amabilis æstas
Post brumã, & ianos steriles, gelidosq; decēbres

Parthenices primæ. Lib. I.

Dulcior est, quid sint tranquillæ commoda pacis
Ferreâ bella docent, homini labor utile semper
Calcar erit segni, pigros rubigine sensus
Ocia corrodunt, sopitaq; pectora torpor
Noxius obliquat, ferrum si transit in usus
Assiduos splendore micat, uultuq; nitenti
Audet ad argenti decus aspirare superbum.

At si longa quies ierit fuscatur, & atram
Vertitur in scabiem, celeriq; absumitur æuo. *celeriter*

Inter multa hominum fata infœlicia, damno
Non erit hoc minimo, tristem sperata, superbū *Spes.*

Iam præsens, amissa facit fortuna dolentem.
Hæc pater, & mortem mox impacabile monstrū *Mors*

Hactenus obuinctam textis adamante catenis
Carcere disclusit cæcoq; emisit ab antro.

Cui terris regna ampla dedit, pelagiq; p undas,
Atq; per aerios tractus, rarosq; per ignes

Quos phœbi germana sinu cõplectitur amplo,
Et quædam scythicis calybum durata caminis *scaphis.*

Tela dedit, quædam lernæo infecta ueneno.
Nec satis hæc, aliud telum lethalius addit,

Nam gladij rostrum, caudamq; trigonis aquosi
Qua quondam magno fatum intentauit Vlyssi

F. Baptista Mantuani Carmelita

Thelegonus circes usus fatalibus armis,
Præfixit iaculis, stygiaq; extinxit in unda.
Moxiecur exemit monstro, præcordia bile
Cærulca infecit, celeresq; innexuit alas.

Hæc fuga iusticiæ nostris mala cuncta diebus
Intulit, hæc abiens nobis monimenta reliquit,
Quæ patres ab avis & nati a patribus omnes
In seriem mittunt per sæcula longa nepotum.
Hoc vitium prima veniens ab origine sumpsit
Fomitis & duri nomen crudele tyranni.

Nam scelerum accendit flâmas, & colla superbis
Imperijs humana premit, Cocytidas undas
Lethæosq; amnes spargit, stygiumq; uenenum.
Hos superû facit immemores, curasq; nocentes
Ingerit, his animos audacibus incitat ausis,
His phlegethontæas iras inspirat, olentem

beny.

Cyprigenam, fraudû matrem, cui cuncta ueneni
Nota ministeria, & phœbeæ carmina circes
Sæp habet comitè, primæ hæc discrimina culpæ

prometheus.

Propterea magnum dixere promethea uates *sesiodo*
Dum studet æthereis furari è nubibus ignem

*psferus
tio a cul
pe.*

In nostras traxisse domos morbumq; necemq; *in morte.*
His igitur ne membra malis obnoxia sanctæ

Parthenices primæ. Lib. I.

Parthenices essent, ista pater obstitit arte. *puro cup idm*
Ante tener sacra ^{vicio} foetus quam uiueret aluo. *uientes*
Conceptus ne prima novos exordia pullis *negue*
Induerent maculis, mens non syncera, nitensq;
Communem ^{cuppaser} imbiberet labem, ne pigra liquore *v. peccabore*
Pectora lethæo fierent, quæ lactea magno
Pabula & amplexus fuerant latura tonanti,
Semine confusas sordes, & virus inustum
Dissecuit, ^{hæchot} foelici anima mox imbuit artus.
Sunt tamen audentes contra sentire, nec illos
Incusamus: habent quo se tueantur, & olim
Ista hominum cõmunis erat sententia, uerum
Iam senio exanguis frigenis sua robora sensum
Perdit, & amissa iam maiestate recedit
Sponte sua, ceditq; nouo latonia phœbo. *v. ueriori senten*
At quoniam sacræ legis de fontibus hausta
Creditor, ex omni nondum est explosa teatro,
Iudicio necdum sancti damnata senatus,
Qui uaticani Romana palatia saxi
Et piscosa regunt sulcantem cærulea puppim.
Sed prior (ut nobis æquum sentire uidetur)
Dignior est, & grata magis nato atq; parenti.
Nam legi assurgens Mariæ decus addit opusq;

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Materna dignum attribuit pietate tonanti.
Adde q̄ & multis fert adiumenta fidemq;
Roborat infirmam, nam nec uenisse sub alium
Sorde laborantem tali sublimia coeli
Numina nonnulli ingenio præstante putarunt.
Religio maior, pietas animosior istam,
Consummata fides legumq; peritia fecit.
Altera uerborum textum & fastigia tantum
Summa uidens, abstrusa dei mysteria nescit.
Quod si fiderei tanto splendoris honore
Fulget, ut æterno qui temperat ordine mundum
Gestarit gremio, lactauerit ubere dulci,
Strinxerit amplexu, summoq; uocarit olympo
Quare illam in nostras opus est detrudere sordes
Et turpi incestare luto? mortalibus æquas
Cui pater æthereas mentes subiecit & astra?
Scrutandum potius si quæ præconia iungas
Eius ad inuentas per plurima sæcula laudes.
Nulli adeo uivax animi solertia, nulli
Tam foelix aderit florentis gloria linguae,
Ut Mariæ possit laudes æquare loquendo
Quæ data sunt illi nunquam mortalibus ullis
Antea concessit nec post concedet olympus,

Quânis

Parthenices Primæ. Lib. I.

Quamuis creta ioui chorybantia cimbala pulset
Festaque Thyrsifero celebrarit græcia patri.

Quot miseros pelagi nautas subtraxit ab undis?

Cum iam præcipites fluctus aquilonis & austri

Viribus aduersis cælo æquarentur, & ipsa

Transstra per effusi certissima facta tulissent?

Quo traiecta graui seruauit pectora telo,

Pectora, pæonias lege quæ non ualere per artes

Restitui, nec opis nostræ poscentia quicquam?

Quotq; etiam tetro squallentes carcere fractis

O cius obijcibus manicisq; resoluit ahemis?

Quot famis exhaustos macie uix, ægra trahentes

Membra, datis cælo dapibus miserata reduxit

Robur in antiquum, uiresq; refudit in artus?

Nec minus ingenti uitiorum mole sepultos

Infixosq; luto, & toto tellure iacentes

Corpore, diuini lustrauit numinis aura.

Propterea totum surgentia templa per orbem

Illius immensam laudem regniq; perennis

Perpetuos fasces & sine carentia iura

In nostrumq; genus summum testantur amorem.

Ipsa est aduersis commune in rebus asylum.

Ante preces, etiam necdum obsecrata, fauorem

Mira-
cula p
maria

B

F. Baptiste Matuan Carmelite

Donat, & ad miseros maternas explicat ulnas.
Quid niuis æstivæ pluuias, quid mœnia dicam
Littore piceno impensis communibus orbis
Condita? & adriaco conuicta cubicula ponto?
Quid ue fluentinas ædes, delubraq; donis
Aucta peregrinis referam, sicutiq; sedentem
Littoribus drepani molem, qua maximus olim
Coelicolum & legis custos Albertus auitos
Aequauit patres, patriamq; accepit olympos
Et custodiæ æternum pietatis honorem?
Perpetuos igitur merito soluemus honores,
Conceptusq; die uenient ad templa quotannis
Orgia. & æterno Mariæ primordia ritu
Annuus ardentes cultus reuocabit ad aras,
Tum pius hybernum chyron titana premebat,
Cui comes in lucem nitidis argenteus alis
Ibat olor, phœboq; suos cedebat honores,
Quom foecunda sibi concepto semine mater
Diuinum illabi coepit sentire fauorem.

**Natiui-
tas ma-
ri. g**

ET iam signiferū nonies lustrauerat orbē
Lucida maturos soluens latonia partus
Conuenire nurus circumfusæq; iacenti
Mite puerperium matri, dextroq; rogabant

Parthenices Primæ. Lib. I.

Sidere vitales foetum prodire sub auras.

Lætior coos proles Hyperionis ardens.

Alipedes iungebat equos, postremaq; sanctæ

Erigones iam regna legens, uicina coronæ

Sidera & Alciden (geminos q̄ interiacet angues)

Ad superos nigro secum reuocabat ab orco,

L. aries Portitor Hellæus, nitido cum Gorgonis ore

1. meduse

Stellatæ dux noctis erat, cum pistrice longo

Eridanus tractu claris lucebat in astris.

Quom noua progenies fœlicibus ædita fatis

Phœbeam primum lucem, mortaliaq; ora

Vidit & humanæ transmissio limine uitæ

Decidit in patriam luctus, regnumq; laborum:

Candida nascentem mox ut uidere puellam

Omnia iocundo fulserunt sidera cœlo,

Arrisere poli summoq; auditus ab axe

1. canes Concentus, proliq; nouæ pæana canorum

1. hincum

Argutumq; melos diui cecinere, paternas

Velarunt aulæa domos, pendeat in illis

Bulga.

Longa patrum series, primiq; parentis origo,

Et colubri delusa dolis stringebat eburna

Poma manu uirgo, gladio paranympus, & igni

Exilio damnabat auos, adolebat ad aras

B ij

F. Baptiste Mātiani Carmelite

Pingua sacra puer flamma stridente, supino
Tollebat uultus & numina sancta colebat.
Annosiq; senes stabant cum prole: columnas
Vnam perpetui de marmore roboris, unam
Fictilibus muris plastes formabat, aquarum
Flammarumq; minas contra, quia nouerat olim
Ventura excidio terræ neptunia regna

Vulcaniq; graues æstus, puerile secutus

Obsequium senior quernæ sub tegmine frondis
Deplorabat auum, cæco quem fixerat arcu.

Et faber incudem feriens & follibus ælis

Aera coquens, ferrum uarios conflabat in usus,
Sola mari in toto super alta cacumina puppis
Nabat, & imbriferæ pascebant æquora nubes.

Vitifatorq; pater miti delusus hiaccho

Monstrabat nudum pueris ridentibus inguem.

Primus hic undosum sulcauit nauibus æquor.

Quamuis prima ratis credatur Iasonis argo, 1. puppis

Primus hic effossa uitem supponere terra

Cœpit, & apricis mites de collibus uuas

Tollere, dirçæo licet hæc sit gloria Baccho.

Ardua terrigenæ uoluebant saxa gigantes

Conati molem superis æquare superbam.

2. lamebo

faber fera

29.

olipositis

2. tetano.

Parthenices Primæ. Lib. I.

Lanigeras Habramus oues per littora pascens

Sacra dabat, saxoq; gemens pidibunda secabat. *1. pre pui*

Lætior adducta medo remeabat ab orbe. *2. adabat*

Cum consorte puer, cœliq; ex arce pluebat *2. hac*

Sulfur, & æthereis ardebant ignibus urbes.

Bissenii patres longa cum stirpe nepotum

Pabulaq; ægypto seruans prælagus Ioseph

Frigida defuncti referabant ossa parentis.

Regna nouis fugiens longe perterrita monstris

Trans mare purpureum nili ducebat ab oris

2. m. q. Dux animo uultuq; pius magno agmine longū

2. les Vulgus, & erecti dirimebant æquora fluctus.

Ipse dabat sacros ritus, arcamq; locabat

Legiferam, lateq; arabum deserta peragrans,

Iusq; ferens populo, sterili de marmore dulces

Eliciebat aquas, optatos arida fontes

Absorbebat humus, fugiensq; in gramina flumē

Ibat & obliquo lambebat saxa recur su.

Culmina panchæos tollebant ardua montes

Turiferisq; iugis hærentia nubilia supra

Ignem deus fumoq; latens in uertice summo

Scribebat legis duplici noua fœdera saxo.

Inuisam superis gentem semenq; superbum

F. Baptista Matuani Carmelitæ

Concaua terribili tellus sorbebat hiatu,
Clamabatq; ruens iam semisepultus Abiron.
Impia sublimes vitulos statuamq; bicornem
Turba deum mentita, manus tollebat & ora.
Strenuus indigenas populos abi gebat Iesus
Parta suis æquo permensus limite regna,
Inde senatorum turbam regesq; togatos,
Atq; sacerdotum seriem, partosq; triumphos,
Bellaq;, & æthereo surgentia templa tonanti,
Et docti Salomonis opes, Roboamq; superbum
Palladia textor filis intexerat arte.
Ezechia illustres morbos, solemq; reuersum
Et phaetonteos uersis temonibus axes
Ferre suos retro cursus, iterumq; relabi
Ostentabat opus longæua in sæcula ductum.
Hinc Eleazarus diuina uolumina regi
Tradebat phario, senibus distincta magistris.
Tecta uoluptates uarias, diuersaq; tempe,
Multiplicesq; animum plumas & carnem habebat
Captiuam totiens gentem nunc ire tyrannis
Seruitum assyrijs, iuga nunc ægyptia ferre,
Clausaq; trans altos hominum tot milia montes
Et templi euerfas Solymæq; resurgere moles.

esse

mittitur
na quæ
tue ista
coferom

Pendula monstrabant picto uelamina textu.
 Quinq; triumphales currus, & prælia fratrum
 Diuisum populi regnum postrema tenebat
 Pars operis tanti, circum uiuentia semper
 Bracchia tortilibus ramis fundebat Achantus.
 Prima coronarunt redolentibus atria sertis,
 Graminibusq; fores & limina summa uirebāt,
 Perq; uias famulæ ramos sparsere comantes.
 Læta dies egit festos uicinia passim.
 Tota puellari resonarunt compita cantu.
 Ornabat roseo ridens cunabula uultu,
 Dulciaq; attollens in matrem lumina uirgo
 Quom traheret dulces lactanti a pectore succos
 Stringere complexu natam, ferre oscula fronti
 Non erat ausa parens, nec enim mortalis in illa
 Humanus ue decor, sed erat cœlestis imago,
 Aethereasq; uirgo flammæ & sidera uincens,
 Mira supercilij grauitas / pondusq; uenustæ
 Frontis, & eximia fulgentes indole uultus,
 Suspensas hominum mentes, atq; ora uidentum
 Per longas immota moras retinere solebant.
 Non infesta fuit luctu, non ebria somno,
 Sed uigilans risuq; genas ornata modesto.

coronant
 lasinorum
 fadas

Decos
 marie

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Nūc matri arridebat ouans, nūc paruula tendēs

Brachia uicino miscebat dulcia patri

Murmura, dixisses studio gestire loquendi.

Temporis innocui nondum discesserat ætas,

Plenaq; iam docili formabat uerba palato.

Presē
tatio i
tēplo.

MOS erat antiq; longū seruatus in æuū
Aede puellares annos includere sacra,
Aetatemq; deo teneram, primumq; dicare
Virgineæ florem uitæ, & generare pudoris
Ingenui curam, sanctosq; inducere mores.
Mox ubi uestitum prima lanugine tempus
Venerat, in thalamos ibant hymenæaq; tecla,
Coniunctæq; uiris proli indulgere solebant.
Propterea legum memores, & moris auiti
Venturi Solymam trima cum prole parentes
Deseruere solum Galilæaq; Nazareth arua.
Floribus intextis & odoro gramine cinxit
Virginis ora parens: stellatæ lumina frontis
Hærebant cœlo, teneroq; in pectore clausum
Numen erat, niueo tunicæ talaris amictu
Albebant humeri, quam circumtextus oliuæ
Laurus ambibat torques ad colla, per imas
In strophium flexis palma ibat frondibus oras

Parthenices primæ. Lib. I.

Matris opus, molliq; sinus uariauerat auro.

Ventū erat ad magni templū sublime tonantis

Templū
Salos

Quo ducūt terquinq; gradus de marmore uiuo: monis

Et iam porrectis curuabat prona lacertis

Serua manus summum ad limen latura puellā,

Quum mox uirgineo conceptum pectore numē

Affuit, & retrahens promptæ sinuata ministræ

Brachia, debilibus plantis/ animoq; uigorem

Addidit, & supra ætatem fiducia creuit.

Protulit audaces sublata cyclade passus

In sublime uolans uirgo, turbāq; relinquens.

Sicut ubi multæ uolitant ad littora puppes

Simila
litudo.

O cyus illa subit portum, quæ mole minori

Labitur, & melius uelis & remige fertur.

Vertice iam summo magni penes atria templi

Stabat, ubi ascensu fessos solata parentes

Risit, & æternum curuato poplite numen

Cum nuribus uenerata pijs in claustra recessit

Virgineæ secreta domus, fleuere parentes

Cognatæq; nurus, gemitumq; dedere ministræ

Quando è conspectu uultus abitura nitentes

Vertit, & induxit sublatam in tecta sacerdos.

¶ Quæ uirginem secutæ sint uirtutes.

Virtutes theologicæ

T Res una comites habitât Eros/Elpora/Pi
 Sidereꝝ frôti quibꝯ est nitor, aurea primæ
 Vestis, & ardenti pictum face pectus & igne.
 Ast aliam coeli vultus imitata serenos
 Lena tegit, quam corda manus intexta supinæ
 Tollentes sparsim uariant, toga Pistios artus
 Candida, & argenti niueo splendore coruscans
 Nocturnæq; fugans umbras caliginis ambit.
 Multa sinus & colla uirens ornabat iaspis
 Quæ nigros abigit lemures, uanumq; timorem.
 Prima patris summi stirps immortalis, & æuū
 Non metuens, annis aliæ longaq; senectâ
 Interitum passuræ/olim cum cardine fixo
 Per sua cessabit uestigia currere mundus.
 Parthenices istæ uenturæ ad limina nymphæ
 Quatuor egregias secum duxere sorores,
 Pulchram Metroiten, Phrenandreaq; potentem
 Viribus, atq; graui lites componere doctam
 Voce Dicaspoliam, memoriq; futura uidentem
 Mète Prometheâ, summo genus æthere missum
 Alta Panomphæi subeuntes teçta tonantis
 Ad Mariæ thalamos famulam misere Siopen,
 Quæ prægressa, citos ut mouit ad ostia passus

Virtutes cardinales

Parthenices primæ. Lib. I.

Clausaq; per tennes uigilare cubilia rimas
Vidit, heras nutu uocat, ingressumq; ministrat.
Iam nocturna quies operas, manuumq; labores
Clauferat, & mollis per opaca cubilia somnus
Miserat extinctis pallentes ignibus umbras.
Ipsa diem tepidæ reparabat lumine testæ
Primæuamq; patrū genesim, mundi; recentis,
Et noua monstriferæ repetens miracula uirgæ
Noctis in occiduam prono iam uertice calpen
Insomnes taciti ducebat temporis horas.

Exerc
tū ma
rig.

Oscula post, & prima datæ iam uerba salutis
Amplexusq; pios, genus, antiquamq; suorum
Progeniē, & studijs quibus oblectentur, & arte
Et uarios mores, diuersaq; nomina gentis
Ut docuere suæ, nostri uigilantijs oris
Effigiem, dixere, alto sub pectore serua.

Nam quædã hostiles nostris sub uultib; umbræ
Humanas ambire solent, & fallere mentes.

Dumq; ita multiplices dant accipiuntq; loquelas. Mane.

Clara per eos fluctus aurora rubebat,
Flammaq; surgebat niueis argentea bigis
Luciferi, gelidos spargens in gramina rores.
Et cupiens prolem, dulcesq; reuifere nidos

F. Baptista Mantuani Carmelitæ
Garrula sub lucem modulos iterabat birundo.

☩ Trinitatis collatio.

Oratio
patris.

Tvm pater omnipotēs ita cōpellare cōuenos
Aggressus comites, regni qbus una potes
Quos rerū par cura tenet, nā noia reb? (stas
Plura tribus, tamen una subest essentia simplex.
Numina quæ æterno mecum regnatis olympo,
Et quibus unus honos, eademq; potētia mecum.
Principio informem grādi quū corpore massam
Fecimus, & cœlum in latos sinuauimus orbes
Scitis ut à nobis animos & lumina uertens
Inq; suum conuersa decus/ propriumq; nitorem
Contemplata/ graui sub pallida tartara casu
Spirituū pars magna ruit, quam sulfuris ardor
Sub nigris specibus tenet æternumq; tenebit.
Necdum phœbus erat, nec claro lucifer ore
Ante diem surgens primo rutilabat ab ortu,
Nondum mane rubens/ pulchros aurora colores
Induerat, nec luna suos accenderat ignes,
Cū modo facta cohors turpem meditata rapinā
Imperium nostri sperare audebat olympi.
Propterea immensum scelus indelebilis error
Æternum durat, nec enim mutabilis illa est

Parthenices primæ. Lib. I.

Naturæ sortita genus, quo lapsa recessit,
Fixa manet, quod mente semel complexa recepit,
Inconcussa tenet semper, nec amata relinquit.

At neq; nos illi uota ad meliora fauemus.

Tunc hominē (meministis enim) qui flectere sese
Posset & a nobis animo uerti, atq; reuerti
Condidimus, magni quo dāna rependere casus
Fas foret, & uacui complere sedilia cœli.

Et iā magna cohors hominū, quib; etheris arcē *omni*

Annuimus, moeret, longas pertæsa latebras,

Exiliq; rogat finem, sed debita primo

Pœna uetat sceleri, uocat hinc amor, inde reclamant

Iustitiæ leges, negat hæc, petit ille fauorem

Iudicium ueros decet, & clementia reges.

*2. iustitie
2. amor*

Sed neq; mortali poterit sata sanguine proles

Iustitiæ placare minas & soluere nodos.

Adde, q; a uanis terra est reuocanda deorum

Cultibus, atq; deo iam seruitura triformi

Non opus humanis tractandum uiribus istud.

Hoc opis est tantum nostræ, qui condidit orbem

Liberet, artificem, qui fundamenta locauit,

Instaurare domum decet, & sarcire ruinam.

Nate mei speculum uultus, & mentis imago

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Ars mea, nate precor terras inuise iacentes,
Atq; tuis onus hoc humeris hanc suscipe curam.
Illa puellares inter pulcherrima turbas,
Quæ nobis totiensq; manus, totiensq; supinam
Attollit frontem, & tota suspiria nocte
Ingeminat uigilans, terrenis libera curis.
Orta tibi est, illam non aspernabere matrem.
Post ubi tempus erit lateri contermina nostro
Fiet, & ingentes mundi trahabit habenas.
Cernis ubi modico surgunt capitolia saxo
Templa iouis falsi, mediam qua diuidit urbem
Thybris, & hetruscos cõuoluit i equora fontes:
Illa tui sedes regni, cum pulsa deorum
Turba, tibi ueteres aras, & templa relinquet,
Te Libyes/Assiæq; colent latissima regna,
Europæ magis arua tamen, tibi Roma latine
Gentis apex, phœbūq; uidens Hispana cadentem
Doris, & algentem regio, quæ sustinet arcem
Seruiet, atq; nouo tellus lustrabitur imbre.
Tunc tua cum proprijs iungent insignia reges,
Et crucis acrias signabit purpura turres
Me magis Assyriæ gentes, indiq; arabesq;
Atq; Palestinæ populi nouere, sed olim

Parthenices primæ. Lib. I.

Forſitan & noſtro lætabitur Aphrica nexu,
Templaq; ſpiritu ponet celeberrima ſancto.
Talibus omnipotens nato mandata ferebat.
Nota ſalutiferæ placuit ſententia proli.

Nā quia mens eadem tribus eſt, eadēq; uoluntas
Sed idem ſentire omnis & amare neceſſe eſt.

ET loc⁹ æmonia, macedūq; ppingor aruis
Orchomenū dixere, tenet modo uādala pubes,

Illic perſpicuo uitrei ſub gurgite fontis

(Ut perhibent) olim dū dorica regna manebant

Tres charites habuere domos, dulcēq; reſſum

Hæ ſimul aſſumptis iuga quæ piplea colebant

Mnemoſynæ natis primos linquere penates,

Ornatæq; comas hederis, & uirgine lauro

Aſſyrios petiere lares, Iordanis ad amnem,

Qui miſſus libano cyprium feſtinant in equor:

Vt uenere, uadis lauere nitentibus omnes

Quicquid labis erat, uenerandaq; limina ſanctæ

Parthenices ingreſſa cohors ad mutua primum

Oſcula, & ad dulces mox ſe uertere loquelas.

Et tandem dextrisq; datis, & foedere facto

Perpetuas illi ſe iurauere ſodales,

Et quocunq; iret/comites dixere futuras.

F. Baptiste Matuani Carmelitæ

Iamq; uigil primam uirgo perceperat artem,
Atq; coloratas uoces linguæq; nitorem,
Mensuræ, numeriq; modos, cæliq; meatus.
Et quas luna uias, & quas obseruet Apollo.
Et quos Mercuri9 trahat, & Ven9 aurea gyros:
Et uarias cœli uires, & nomina norat.
Nam dum plæbs iudæa deo parebat, olympi
Sciuit iter, pueris etiam fuit agnitus æther.
Assiduis ueterum studijs, oracula diuum
Peruigiliq; legens cura, Mosemq; ,piumq;
Esaiam, mcestisq; uirum, qui uersibus urbem
Plorat: ab ingenio curas, a lumine somnos
Sedula pellebat, paruo sua uota sacello
Supplicibus palmis narrabat, & ore supino.
Ocia nulla die carpens, nulla ocia nocte.
Cura cibi, somniq; breuis quæ pasceret artus.
Pauperibus mensis genium fraudabat & ora,
Et castigato tollerans iciunia uentre,
Carmina discebat, sanctiq; poemata regis,
Qui tetricis olim fidibus cantabat ad aras,
Sacraq; fatidico psallebat ad orgia cantu.
Quicquid habent sacræ diuina uolumina legis.
Quicquid inest arabũ libris, lustrarat. & omnis
Graiorũ

Parthenices primæ. Lib. I.

Graiorum annales, Romanorumq; triumphos,
Et quantum latij sudissent arma cruoris
Punica, quot bellis rubuit naualibus æquor,
Qui Troiam petiere duces, quo milite Persas
Rex Macedon, parthosq; truces superit, & idos:
Mōstra quot alcides domuit, quo remige Cretā
Dædalus ad gelidas fugiens annauerit arctos,
Et quibus adiutus pennis equus aliger auras
Presserit, & dulcem plantis excusserit undam?
Hippolyti castos, & bellorophontis amores.
Illustres Helenæ raptus, & phyllidis ignes.
Biblidaq; incestam, curas & uulnera thysbes.
Tarpeiaq; dolos, & gratam phorcida glauco,
Pomaq; cydippes, orithyiamq; furenti
Sublatam borea, clymenen, & belidas ausas
Cæde maritales thalamos implere, piumq;
Pectus hypermestræ, uersasq; in sæua uirorum
Funera lemniades, hellen, cinyræq; puellam,
Tres quoq; sirenes & Amazonas, œdipodæq;
Fata domus norat, nymphasq; heroidas omnis,
Quicq; in his tumidū, quicq; crudele, procaxq;
Et quæcunq; pios non attestantia mores
Offendit/damnabat, apes imitata legendo.

C

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Nunc lænam pingebat acu, nunc pensa traherat
Serica, & immixtis per licia pendula filis
Vela sacerdotum sacros texebat in usus.

Terrenum nihil ore sonans, inclusa/latensq;
Plena deo pectus, toti gratissima celo.

Non robusta nimis, teneros neq; debilis artus,
Incolumis, morboq; carens, non mole sepulti

Corporea sensus, crines, caput, ora, sinusq;

Brachia, colla, manus, postremaq; membra ligarat

Solerti compage Deus, promptissima menti,

Ingenioq; acies, atq; insuperabile robur,

Nervosq; animo vires, semperq; uoluntas

Iusticiæ, rectiq; memor, moderamine certo

Discordes animæ motus, luxumq; domabat.

Simili
tudo.

Qualis purpureo radians carbunculus ore

Obscuros inter lapides gemmasq; minores

Splendet, arenoso qua tingitur India Gange,

Qualia siluestres inter pineta miricas

Quæ tollunt sublime caput, ramosq; comantes

Frondifer æmonias ubi pelion aspicit urbes,

Vel qua parrhasij surgunt iuga summa lyçæi,

Parthenice mea talis erat, iam grandior æuo

Iam socianda uiror, lucinæq; apta labori,

Parthenices primæ. Lib. I.

Virgineos inter cœtus comitesq; puellas.

Festa dies aderat, solymi qua diuite menses
Pinguia sub uiridi celebrât cōuiuia frōde
Antiquæ memores uitæ, quum immitte superbi
Imperium regis patres fugere per altos
Incolumes fluctus, arabum deserta peragrans
Sub dio populus mensam ponebat, & umbras
Frondebis obductis texebat, & arbore cæsa.
Posteritas igitur casus imitata parentum
Sub ramis coenare solet cum septima luna
Imperat, & lampas claudit phœbea coronam.
Tunc igitur solymas arces, charamq; reuisens
Progeniem, mater sic est affata puellam.

Sceno
phagia

Nata meo quondâ suauissima pondera uentri,
Dulce patris summi donū, mea sūma uoluptas,
Postquam parua lares nostros, & limina nota
Liquisti, nunquàm ne tuæ te cura parentis
Vlla ne te patriæ mouit pietatis imago?
Optasti ne sinus nostros intrare? senemq;
Cernere, quæ longæua grauant iã mēbra parctē?
Debilitat uires, sensus obtundit, amorem
Diluit, & nobis affert obliuia tempus.
Ipse pater, sacra postquam te clausimus æde,

Oratio
Annæ.

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Quotidie menses digitis percurret, & annos.
Hæc duo lustra/putat duo sæcula, sustinet ægre
Tam löge tormenta moræ, iam uidimus inquit
Aequæuas Mariæ thalamos intrasse puellas.
Aspice quàm firmo surgat iam stipite laurus
Natali defixa die, iam brachia baccis
Vestit, & ingentem ramis iam porrigit umbrã.
Sic ait, & caderet paucis in fata diebus,
Ni te forte suos paruum post tempus, ituram
Credat in amplexus, dubium tibi multa parauit
Xenia, tu nostræ requies, tu sola senectæ
Gloria, tu fessæ producere tempora uitæ,
Tu truncare potes, nec opum nos amplius ardor
Sollicitat, nec spes tangit resolubilis æui,
Sola places, curasq; leuas tu sola seniles.
Sicut in occidui magnes ad Sideris astrum
Vergit, & arctæo nunquàm discedit ab axe,
Sic solet in natos amor inclinare parentes.
Hoc natura iugum peperit, placidaq; ligauit
Compede, non fertur superos Vulcanus in orbes
Mole pari, non saxa ruunt ex aere tantis
Viribus, ipse suos sol deseret ante meatus,
Et fluere alterno cessabunt æquora cursu

Parthenices primæ. Lib. I.

Quã te nata patris, quã te mea cura relinquat,
Ut pario sculpti durant in marmore uultus,
Nec metuunt pluuias, hyemes, boreãq; niuosum,
Sic penetrans arcana animis præcordia nostris
Hæret, & in nobis semper tua uiuit imago.
Sermonem tu luce paris, tu somnia nocte.
Ab quotiês dum cura mihi est clamare ministrã
In mea dulce tuum nomen sese ingerit ora?
Ab quotiens festa redeunt ubi gaudia luce,
Lætãq; per pingues resonant conuiuia mensas
Te memoro? uotis omnes te ardentibus optant.
Et quia solus abest tuus hic, mea uiscera, uultus,
Vilescit mihi quicquid adest, non excitat aures
Tibia, non tristem mulcent obsonia linguam,
Vlla nec infirmos capiunt solatia sensus.
Iucundum sine te nihil est, & uiuimus in te,
Nostra nec in nobis uita est, quæ sustinet artus
Aura tuos, nobis animam sensumq; ministrat,
Et uitæ sumus umbra tuæ, pia cura parentum
Incipiat (quando amborum sic postulat ætas
Iam senio curuata graui) te nata mouere,
Hæc tua dilectæ tam longa absentia frontis
In quot me gemitus, in quot suspiria mittit?

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Opum
partitio

Vnica tu soboles, generis spes unica nostri,
Debetur tibi tota domus, tibi seruiet uni
Et pecus, & cultæ scelicia iugera uillæ,
Sic nostras partimur opes, pars optima templo,
Altera inopi seruit, pars tertia nobis.
Tu quoscumq; uoles illas mutabis in usus,
Sit tamen & uita tecum quæ militet omni
Cura dei, qui nec fallit nec fallere nouit.
Magna deo cura est hominũ, qui numina curãt.
Ipse maritales post primi exordia mundi
Instituit tædas, æternaq; foedera sancti
Connubij, quo post ueterum defuncta parentum
Corpora sint q; corda ferant, qui numina norint,
Quiq; ad diuinos gignant noua pignora cultus
Sic pietas æterna manet, renouataq; proles
Accipit à patribus doceat quod & ipsa nepotes.
Duratura Deus quædam, semperq; futura
Condidit, hæc ex se gigni prolemq; creare
Nil opus est, nec sol solem, nec sidera sidus
Seminat, ast quædam fato subiecta, neciq;
Protulit, hæc sese generant, eademq; manere
Cũ nequeant, in prole manent, simulachra partem
Sunt nati, penes hos opus est sit cura nepotum.

Parthenices primæ. Lib. I.

Sic proles ex prole fluit, ceu lubricus annum
Annus agit, mensis de mense renascitur, horam
Hora refert abiens, & ab arbore pullulat arbor,
sic Dauid a pater tulit, Ezechiasq; Manassem,
Sic Esromus Aram genuit, Salmona Naason.
Et quia maiores ætas tua uenit ad annos.

(Nam tibi ni fallor, bis septima uoluitur ætas)

Propterea natosq; uiro, nobisq; nepotes,
Cultoresq; deo / debes, satis æde morata es.
Nata redi, nostræq; libens succurre senectæ.

Vocibus his uirgo in fletus prorupit, & ibant
Per roseos uultus lachrymæ, quas chara legebat
Admoto siccans oculos uelamine mater.

Dedidicit fletum, & pressis singultibus orsa est.

Chara parens tantū materni flumen amoris,
Qd lachrymis, gemituq; tumet, qd plen? acerbis
Significat curis & sollicitudine sermo.

Marie
respōsu

Quæ nō corda domet uel ferrea? lumina quæ nō
Miserit in fletus? tepidoq; impleuerit imbre?
Hæc tua tanta parens pietas, mea uiscera dudū
Stringit, & accensam mouet ad suspiria mentē
Si sineret, quo inclinat amor uestigia ferre,
Nec tot opus lachrymis, nec tot singultibus esset,

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Namq; animus totis uota in tua uiribus iret,
Nec fuit à teneris quicquam mihi dulcius annis,
Quam curam gerere, & uotis parere parētum.
Sed coeleste meum tulit in contraria pectus
Numen, & impatiens studijs ingentibus ardor
Sollicitat, cogorq; nouo parere furori.
In noua coepta meos sensus, imasq; medullas
Impullit æthereus genitor, magis ardua nobis
Et melior tentanda uia est, deus ire per altum
Suadet iter, q; si est uobis aliena uoluntas/
Guraq; non cadem, ueniam diuina sequenti
Iussa/date, & quo fert coelum, cōuertite mentē.
Me mea uirginitas, impollutiq; pudoris
Immortalis amor, gratam fecere tonanti.
Ille meo amplexu fruitur, semperq; uirentis
Flore pudicitiae, Thalamum fortasse subire,
Atq; maritales potero coniungere tædas,
Non poterit maculare meum uenus ulla cubile,
Virgineumq; decus, custodiet ipse pudorem.
Qui dedit. hæc mihi uota patet, castiq; nitorem
Gorporis, & mētem nullum mihi polluet enī,
Hæc eadem sanctos mouit sententia uates,
Et magnos habet autores, temeraria forsan

Parthenices Primæ. Lib. I.

Dicerer, & propriæ male consuluisse salutem
Ausâ per ignotas calles si prima fuisset
Vadere, & ambiguis solam me credere uentis,
Rumperetq; audaci nōdum uada cognita gressu.
Clara per hos magnus liquit uestigia calles
Helias, heliadesq; uiri gratissima celo
Progenies uisura suo de semine diuos.
Sic stat, & immotum tenet hæc sententia pectus.
Tu genitrix patiare oro, & solare parentem
Longeuum, curæ sese sciat esse tonanti.
Ipse aderit, senioq; graues solabitur annos.
Sic uirgo, & mater lachrymâ tē âplexa recessit.
Hic mariæ natale solum sedemq; paternâ
Et gen⁹ antiquū paucis memorate puellæ
Castalides, etenim memori uos omnia mente
Tempora, uos terræ tractus pelagiq; tenetis,
Et uos parthenicæ comites famulæ fuistis:
Est arabes inter cadmæaq; sidonis arua
Palmiferamq; pharon lybicis quæ iungitur oris:
Et mare quod lato sæcundam gurgite cyprum
Alluit, assyrii pars non ignobilis agri
Terra ferax, belloq; potens atq; inclita cultu
Vnius iudæa dei, clara oppida, claras

Judæa

F. Baptista Matuani Carmelita

Suscipit apricis positas in collibus urbes,
Ascalon hic, & gaza potens, æraria quondam
Persidis antiquæ magna sedet edita mole.
Fulta supercilio præruptiq; aggere montis.
Hic uetus andromadæ uinclis insignis ioppe
Antiqua prior illuue, summo ardua colle
Regia tecta sion, & pulchram sustinet arcem
Imperij caput, & solymi moderamina regni.
Illic solennes aras dauidica proles,
Altaq; candenti posuit de marmore templa
Illuc ex omni turbæ regione solebant
Dona deo & primæ frugis portare maniplos.
Illic triticæ cereris domus inclyta christo **H**
Conscia nascenti. montanaq; nazareth, ambæ
Illustrem tenuere locum, genus ista paternum,
Altera maternum Mariæ dedit ista tonantis
Conceptu foelix, ortu foelicior illa.
De patria satis hæc, post hæc de sanguine dicam
Ismeriæ soror anna fuit, regalis origo
Et soboles magni ueniens dauidis, ab alto
Sanguine, Zachariæ coniūx, sata semine primæ.
Tres triplici partu marias, tribus anna maritis
Progenuit, sanctū & sūmo gen⁹ æthere dignū.

Genus
marie.

Parthenices primæ. Lib. II.

Prima/deo sacros partus dedit, altera natos
Quattuor Alphæo, Iudam, Simona, Iacobum,
Et qui iusticiæ clarum cognomen habebat.
Tertia de natis tibi quos zebedæ duobus
Edidit, ad calpen unum transmisit, & unus
(Si populi præstanda fides rumoribus ulla est)
Viuus Amazonis ephesi sepelitur in agris.
Sicq; duos inter studuit concludere natos
Regnantem latio christum Romæq; tenentem
Imperium, leuam tellus asiatica, dextram
Gens hispana tenet, regnū inter utramq; latinū.

ICB. Baptiste Mātuanī Carmelite theologi
Parthenices primæ. Liber secūdus.

Nixa respōso genitrix in tecta redibat
Multa mouens animo, nec enim sen-
tentia natæ:

Visa satis legi, priscisq; accommoda
patrum

Ritibus in uacuos etenim, partuq; carentes,
Expertesq; thoros sobolis superosq;, deumq;
Irasci tunc fama fuit, dirumq; minari

F. Baptista Matuani Garmelite

Supplicium in steriles uteros, multo ante maritum
Non aliam ob causam passum conuicia norat,
Summotumq; procul templo spectantibus ipsis
Ciuibus, & tristem casum misercntibus ultro.
Namq; uir ardentis uotum positurus ad aras
Ante habitam prolem, dum se in secreta tulisset
Templa, sacerdotum strepitu discedere sacro
Ex adyto iussus fuerat, turpemq; repulsam
Passus, & hoc patriam fugiens ob dedecus urbem
Rus coluit, pluresq; latens inglorius annos
Duxerat in luctu tristem sine coniuge uitam.
Sicut ubi amisso thalami consorte, per agros
Turt. Sola uolat turtur, nitidis neq; potat in undis,
Ne comitis prisca tristetur imagine uisa,
Nec uiridi post hac fertur considerare trunco.
Sed miseram diuina senis clementia sortem
Prospiciens, Annæq; preces, & dona gementis
Misit olympiaca celerem de sede ministrum
Qui dedit hæc mandata uiro. tua tecta reuise
Consortem solare ægram, mæstosq; penates.
Anna tibi lætos partus, prolemq; datura est
Fœmineam, magno sanctæ dabis omine natæ
Fatidicum ductumq; maris de sidere nomen

Parthenices Primæ. Lib. II.

Et mariam dices, annæ mandata minister
Attulit hæc eadem, mirantiq; insuper addit
Hos monitus. limen notæ pete concita portæ.
Qua tibi rus itur sacris, hic mane peractis
O buius occurreret coniunx, gressu illa citato
Venit ad urbanæ (quæ dicitur aurea) portæ
Limen, & offendit redeuntem rure maritum.
Illic suscepti hospicio communis amici,
Amplexu, longis una sermonibus illam
Consumpsere diem, & certi de prole futura
Mane suos petiere lares. gauisa reuersum
Tota domus largo dominum suscepit honore.
Hæc igitur mœsto uoluens sub pectore mater
Aegra fatigabat tacitis præcordia curis,
Et gradiens tali secum sermone locuta est.

O Curæ, o uani pro posteritate labores:
O dolor, o pietas infortunata parietum,
O studium infœlix, ubi res & tempus & ipsa
Viscera, & exhaustas in sollicitudine mentes
Triuimus, ut canis caput aspersere dolores,
Linquimur, immemores demens incuria natos
Separat'a nobis. meritorum oblita propago
Non æquat curas, & non respondet amori.

F. Baptista Matuani Carmelitæ

Sed quid te frustra miserâ coquis Anna? quod ipsi
Fecimus, hoc patimur, patres ut amavimus ipsi
Sic nostrum nos semen amat, taxamur eodem
Iudicio, sic fata ferunt, suspiria perdis.
Iste modus rerum mundi productus ab ortu
Transmeat ad gentem per sæcula nostra futurâ.
Singultire potes, turgentia lumina fletu
Exhaurire licet, sed ferrea fata mouere
Non potes, aerei pellant sine carbasa uenti.
Quod dederit fortuna libens amplectere litus.
For sitan utilius, quam tu tibi, consulat aura:
Conquestum dauida diu pueroq; iacenti
Produci petuisse dies, auertere mortem
Non ualuisse ferunt, audit deus omnia, præstat
Optima. mortales audent orare quod optant.
Opprime succensum studijs melioribus ignem,
Nec sine supremas animi dolor occupet arces.

Hæc. Talibus ut fama est curis dementia quosdam
Cepit, & in saltus, atq; in deserta ferarum
Lustra tulit. pater Aiacem narrare solebat
In sanum maclasse pecus dum quæreret hostem,
orestes. Et furias idem memini recitabat Orestis,
pylades Quem comes ad scythicæ uexit delubra dianæ.

Parthenices Primæ. Lib. II.

Wagna quidē credo quotiens pugnatur in agris
Aduersæq; uolant acies in prælia, surgit
Tempestat, sed mens etiam cum nocte dieq;
Sollicitis agitur stimulis, in pectore magnos
Extollit strepitus, & grandicorda pauore
Concutit, & repletetrici dixere parentes
Quattuor aduersis miscentur ut æquora uentis
Eoo, zephyro, libyco, gelidoq; aquilone,
Sic totidem nostras ingenti turbine mentes
Subuerti furijs, pectusq; in prælia mitti.
Spes leuat arrectos, metus alto a uertice fluctus
Deijcit. hinc animum pulsat furibūda uoluptas,
Inde dolor. fluctus ceu fracti fluctibus altum
Clamorē ingeminant, piceis abscondita nymbis,
Nec radios fundit ratio, nec uela gubernat.
Foelices quicumq; istis à syrtibus altam
Visuri pacem loca sunt in tutā recepti.
Nam neq; mens ullam secus est habitura quietē,
Nec lætos sensura dies, nec dulcia sæcla.
Propterea quid te miserā coquis Anna? dolores,
Et tristem dedisce metum, natura repugnat
Moribus his. monstrare uicæ compendia possunt
Languentes, gelidiq; senes, at scandere montem

uentis

passio
nes.

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Sole sub ardenti uiridis male sustinet ætas.
De uirtute loqui minimum, uirtutibus uti,
Hoc Samsonis opus, tamen assuetudine longa,
Assiduiq; operis tractu formatur, & in se
Virtutem natura trahit, præludia multa
Egregias artes pariunt, in pace, togaq;
Bella diu miles discit, mox obuiat hosti
Impiger, & firmū parat, ad certamina pectus:
Sæpius à placitis mens est arcenda, diuq;
Seruitio duranda graui, nam prona, sequaxq;
In peiora ruit nisi lora retraxerit usus,
Ast ubi iam legis patiens, assuetaq; uinclis
Sessori parere potest, quo iusseris ibit.
Tunc ubi tempus erit, casu cum tristis acerbo
Sors aderit, fert æquales rationis habenas.
Ante negat, uelut indomita ceruice Iuencus,
Aut uelocis equi soboles animosa priusquam
Impositio scierit gressum glomerare magistro.
Ars ubi possessam mentem complexa subegit,
Quo uirtus, quo sancta uocant oracula uertet.
Nam neq; tunc labor est duos tolerare labores.
Quid si nata uirum refugit? si nulla nepotum
Posteritas? quid nostra iuuant post fata nepotes
Iusticiã

Parthenices primæ. Lib. II.

Iusticiam coluisse sat est, nullius egebis
Subsidio defuncta, pios si uixeris annos.
Sæpius in natis sæuim pater educat hostem,
Cumq; suo ignorans interfectore iocatur.
Sæpe sibi lachrymas, sperant dñ gaudia, matres
Atq; suæ pascunt, uentura opprobria genti.
Propterea uanos hominum noua fabula mores
Exprimit, hoc pelagus Galilæa quod alluit arua Apologus.
Extimuisse ferunt, olim cum uidit in orbes
Nubila conuolui, uolitare per æra montes
Credidit, atq; postquã largus de nubibus imber
Depluit, unde prius damnum interitũq; timebat.
Incrementa tulit, fusa procul æquoris unda.
Fallitur in dubijs hominum soletia rebus,
Corda nec euentus capiunt humana futuros.
Id quoq; nõnunquam mentes solatur amaras,
Quod durare nihil patitur fortuna, uicesq;
Mobilis alternat, uectoq; simillima prorã (ra.
Nũc p̄mit, à puppi placida modo murmurat au
Forsan & hos luctus min⁹ importuna sequetur
Tempora, foelices iterum Deus afferet annos.
Talia uoluenti paruæ iam Nazareth arces
Apparent, nigro rutilans surgebat ab ortu

D

F. Baptista Mantuani Carmelite

Vesper, & ingenti phœbum demiserat umbra,
Carmeli sublimis apex, in moenia mater
Nazareth, & fessis intrat sua limina plantis.
Ut pater accepit charæ nova nuncia natæ,
In mœrore diu iacuit, curisq; sepultus
Impexi capitis canos squallere, situmq;
Ducere, & à mento tristem concrescere barbam
Sustinuit, nec enim potuit cohibere querellas,
Parcere, nec lachrymis, nec dissimulare dolorem
Crebra diu mœstum traxit suspiria pectus,
Et iacuit ceu truncus iners, & inutilis arbor
Frondebis amissis sine terræ fertilis imbre.

Res tandem prolata palâ peruenit ad ipsas
Sacrorû, & tēpli doctas antistitis aures,
Quem penes arbitrium nodos, aperire latentes
Iuris, & obscuros legum dissoluere casus,
Ipsius imperijs altam conscendit in arcem
Consilium, uenere senes ænigmata legum
Rimari soliti, & dubijs responsa parati
Reddere, iamq; ultro multum, citroq; locuti
Cum certi nihil afferrent, iamq; humida noctis
Tempora suaderent sacros dimittere patres,
Querendum quæ sit cœli, sententia tandem

Parthenices primæ. Lib. I I.

Communi sanxere prece, & solemnina templo
Sacra dari, & dubijs orari numina rebus.

Atq; ita sedato res est certamine uisa
Iudice digna deo, quâdo est nō reddere magnum
Vota nefas, uiolare piam res impia legem.

Interea sumptis diuorum nuncius alis
Parthenicen adiens placidis ita uocibus infit.

Nympha puellarum cœlo gratissima salue, **Angelo**

Cuius apud superos iam pridem cognita uirtus
Floret, & in nostros crescit uentura penates.

Ne trepida, tua uota pater firmavit, & auxit,

Nulla tuum uenus est unquam uisura cubile,

Virginitas æterna tibi concessa uolente

Confessu toto superum, tibi gloria uestæ

Et triuicæ debetur honos, inuicta sequentur

Virginei tua signa chori, quos more Dianæ

Nunc pede, nunc iaculo, nunc exercebis, & arcu,

Ursula uirginæ dux, & regina cohortis

Hoc explebit opus, tandemq; in sidera magnum

Agmen aget, celebrem referens ex orbe triūphū

Tethyos occiduae populi, littusq; Britānum,

Et gelidi faciles pugnas gens accola Rheni

Dulciaq; arrecto cernent spectacula uultu,

D ij

F. Baptiste Mâtuani Carmelite

Lausigit te magna manet, rude vulgus, & ipsos
Iura sacerdotes non intellecta fatigant.
Et Deus ingratas atra caligine mentes
Tardat, & in poenam scelerum deludit inanè
Corda metu, rident superi, ceu grandior ævo
Securusq; animi iuuenis, si pectora quando
Infantium obscuræ trepidant formidine noctis.
Ipse adero, nam ueni huius certaminis ergo.
Lex ea quæ fieri matres, & nubere cogit
Lata est, cum pauper ueniens ad templa senatus
Paruaq; plebs humiles sacrum ponebat ad aras:
Postquam magna uirū creuit fortuna, tribusq;
Vix duodena solo capitur, seruare pudorem,
Et thalamum nescire fuit præstantius, ergo
Eliadas errasse putant? iam sæcula postquam
Expertes ueneris degunt, bisquina propinquant,
Hi populis exemplar erant, ne crederet ullus
Esse nefas syncerum esse, & dediscere tædas
Tu tamen es tradenda uiro, qui frigidus annis
Atq; tui consors uoti, custosq; pudoris
Non inuasor erit, tacita nos arte mouemus
Corda hominū, nō tot fingunt se Protea quondā
Immutasse modis, nec tot uariasse figuras,

Parthenices primæ. Lib. II.

Quot formis animos hominū mutam⁹, agūtur
Quo minime credunt, sed nos in sancta uocamus
Officia, alij tardant retinentq; uocatos.
Ut quando in leui stat ferrea lamina disco,
Si dextera magneta loces, adamantina sinistra,
Quo ueniat nescit, dubitatq; utrinq; uocata
Cui faueat, cuius magis hortamenta sequatur.
Tu uoti securam omnem mihi desere curam
Ibo, & peruigili tractanda remetiar arte.
Vix ea finierat cum fracta nube solutum est
Corpus, & in uentos assumpta recessit imago.
Tempora uelate tensis ad sidera palmis
Conuenere nurus, pueris, trepidæq; puellæ,
Rugosiq; senes tremulo pia murmura mento
Voluere certabant, superosq; mouere precando
Canicie ostensa diuis, & uertice nudo.
Et tremulis circum lucentes ignibus aras
Sancta sacerdotes, albaq; in ueste ministri
Carmina, & insigni celebrabant origia ritu.
Tertia lux aderat, postquam uulgata per omnē
Consilij concordis erat sententia turbam.
Iam labor orantes, & diffidentia tardos
Reddiderant, segni frigebant pectora motu.

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Tum diuina preces mens quæ nō despicit æquas
Ad summum secreta dedit responsa choragum
Sacrorum, tennes fugit leuis ille per auras,
Ingressusq; nocturna cubicula somnos
Abstulit, & tali est aggressus uoce pauentem.
Sumere thraicia uirgas de fronde tribules
Quemq; suam, ferri sumptas in templa iubeto.
Mane reuertantur, cuius frondere cacumen
Videris, illius domino coniunge puellam.
Hæc ait, & motis abiense uanuit alis.
Mane senex sol ante iubar quàm tolleret undis,
Conuocat ex templo patres, missoq; per urbis
Compita, perq; domos populū præcone coegit.
Confluxere omnes, campo plæbs densa patienti
Vix capitur, surdū spaciosa per atria murmur
Confusumq; sonat, pede pes, & pectore pectus,
Virq; uiro premitur, ceu quom collecta theatro
Stabat Roma graues simul auditura tragedos.
Conuentu senior patrum stipante sacerdos
Exiit, & tandem populo diuina silenti
Iussa aperit, didicitq; tribum, iussitq; solutos
Connubio acciri, uirgisq; in templa relatis
Vota precessq; iterant, magicis componere quidã

Parthenices primæ. Lib. II.

Philtrâ ueneficij, circeaq; carmina, & herbis
Phasidibus uoluerè nouas inducere frondes,
Horum unus ueritas artès edoctus, ut alimum
Intempesta diem tacitis nos abstulit umbris
Solutus in aeris turris fastigia secum
Arma, togasq; ferens sacrauit manibus aram
Sub dio, testis nemo nisi uentus, & astra.
Nocturnasq; preces iterans præscire uolebat
Parthenices ne sibi thalamum sperare liceret.
Ecce per aerios tractus magno agmine ab arcto
Spiritus obscuris ad turrim amauigat alis.
Qualis ubi ueniens ad foeda cadauera uultur,
Brachia præcipiti iactat plumosa uolatu,
Atq; gradum sistens nigro sic incipit ore.
Fare, quid infernas nocturnis cantibus aures
Sollicitas? quesita dari responsa uetantur.
Aethericæ prohibent animæ, numemq; triforme.
Altius abstrusum latet hac in uirgine quiddam,
Quod dici sciriq; nefas, sententia nostros
Circumfert anceps animos, sortisq; futuræ
Ambigui casus, multaq; ambage latentes.
Sicut cum modo sol nubes modo nubila solem
Exuperant, nunc letatur, nunc moeret arator

Spiritus

D iij

F. Baptista Matuani Carmelite

Spemq; metumq; inter dubius. ne discere tenta
Quæ quoq; doctorem fugiunt. cōmunia quædā
Fabimur, addentes quæ nec didicisse pigebit
Ne frustra uideare deos in uota uocasse,
Quandoquidē te non minimo dignamur amore.
Nos inspectores scelerum sumus orbe, futuri
Vltiores alio, sæui sunt uincla dracones.
Tartar⁹ est carcer, sunt uerbera, frig⁹ & ignes,
Lux incerta diem spargit per nigra malignam
Tecta, sonant late planctus, plebem ordine terno
Diuidimus. primo purgati crimine circo
Poenarum expertes degunt, ea tecta uetustas
Elysium uocat. hac uates & longa parentum
Progenies demptis habitant statione duobus.
Hi partus spectare nouos dicuntur, & arcem
Aetheream sibi promittunt, finemq; propinquū
Exilij mussant, apud hos de uirgine quadam
Plurimus, & multa tectus caligine sermo
Vertitur. hi nec adhuc faciem uidere tremendam
Regis olympiaci, sola hæc & maxima poena est
Sedibus his quosdam uenturo numina sæclo
Sufficient, quos à nobis nulla auferet etas.
Alter habet fontes animas quibus igneus ardor

Infer-
ni circi.

Parthenices primæ. Lib. II.

Eximit infectum scelus, & telluris odorem.
Hæ (nisi soletur pax expectata, quiesq;)
Vix tormenta ferant, tanto locus æstuat igne.
Tertius infœlix hominũ genus orbis in amplo
Carcere conuoluit, magis hæc discedit ab astris
Introrsumq; fugit regio, penetralia nostri
Principis, hic altis animæ fornacibus ardent
Spe uida & nullamq; audent sperare quietem.
Iuppiter huc multas, multas huc mittit Apollo.
Mercurius multas, necnon Saturnus, & autor
Bellorum, phœbe innumeras, & nata Diones.
Pellitur huc quicquid coelum fastidit, & hircus
Despiciunt superi obliquis. sors ultima rerũ hic.
Nos uero quotiens animas magus euocat orco
Illarum assumpta mentimur imagine uultus,
Carminibus, folijs, auibus, fumoq; ligari
Dicimur, & circumductis in puluere signis.
Sed ueluti plerisq; alijs, ita fallitur isto
Mens hominum, ueniunt ultro uestraq; salute
Solliciti manes uobis uentura loquuntur.
Dixit, & alato discessit in æra tergo.
Percussum trepida iuuenem formidine sortis
Penituit, secumq; putans audita, seueros

Carme
litę.

F. Baptiste Matuani Carmelite

Carmeli patres adyt tunc omnis eremi
Cura fuit penes hos. & coelibis ocy a uite,
Moribus auxilium fraclis habiturus, ut altans
Se tulit in montis requiem, siluasq; silentes
Per secreta tulit gressum spelæa uirumq;
Viuenti coeleste genus miratus amorem
Imbibit immensum coeli, seq; ipse perosus
Incola carmeli uixit, tandemq; uoluto
Tempore, cum magno fidei mysteria Paulo
Edidicit, Mariæ primus cum patribus ædem
Vertice Carmeli posuit, sociosq; uocatos
Ad iordanis aquam lustralibus abluit undis,
Cum baptista nouæ iaceret primordia gentis
Hispidus hirsutæ uilloso tegmine capræ,
Proto graphus Lucas Agabum uocat, oia multa
Ante uidens, animo fuit interpretq; futuri.
Namq; catenarum nodos & ferrea Paulo
Vincula prædixit, longosq; per æquora cursus,
Vipereos morsus, simoniacosq; uolatus,
Insidiasq; suæ gentis, bellumq; sub ipso
Et celebrem palmam uenturaq; fata nerone.
Sed deus clatas studium cui fallere mentes
Serigentem & casto solitum seruire pudori

Parthenices primæ. Lib. II.

Elegit de plæbe uirum, cui cana senectus,
Cui cana sulcantes crispabant tempora rugæ.
Mane reuertuntur, scrutatiq; ordine uirgas,
Ut uidere senis summum frondere cacumen,
(Illud thraiciæ de philidis arbore tractum
Vimen erat, longæq; nuces in fronde uirabant)
Inuidit, ceciditq; animis fraudata iuuentus.
Ut quando in somnis aurum se credit auarus
Inuenisse, dolos meditans exultat inani
Letitia, mox euigilans sua somnia mœstus
Voluit, & in tristes abeunt noua gaudia curas.
Ducitur in medium senior. plausuq; sonoro
Susceptus, iussusq; gradu discumbere summo
Obstupuit, nec enim senio iam fractus Ioseph
Ad tam insperatos animum tollebat honores,
Venerat edicto cupidus parere, relictam
Mens uel ad incidem uel ad ærea signa uocabat
Et tanta hæc fieri de se spectacula nunquam
Crediderat, iuuenes post tã manifesta repulsam
Omnia perpassi demissis frontibus ibant,
Et rerum ignaris, tam florida uirginis ora
Non bene coniungi gelidæ turpiq; senectæ
Murmur erat, tamẽ & uirgæ noua signa uirëtis

F. Baptista Matuani Carmelitæ

Hymenæus
neque
ita.

Mœsta per ancipites ducebant pectora curas.

Discessere loco, uirgisque abiire relictis.

Interea matrum longa comitante caterua

Adduxere nurus insignem in templa puellam.

Cuius ad aspectum, quâquam transcenderet ore

Omne decus mortale, tamen suppressa libido

Omnis, & extincto semper uenus igne quieuit,

Ac si feruentem gelidos in Dorida rores,

Palladiosque super calcem diffuderis imbres.

Ardua quadruplici surgebant ordine templa

Porticuum, communis erat pars extima cunctis

Fœmineis etiam turbis, quas menstruus humor

Liquerat, ingrediens igitur diffusa secundo est

Tota cohors circo, miti sacra pronuba nuptæ

It comes, accedit iuncto uir & auspice longum

Hymenæus.

Agmè agens, mediâ uolitans Hymenæus in ædè

Iungite clamauit fœlici sidere dextras,

Sanctaque longæuæ connectite fœdera uite.

Iamque pio coniuncta seni, celebrataque longa

Festa die, dictæ laudes & reddita summo

Vota patri, lætiq; omnes in tecta reuersi.

Lætior aduentu natæ generoque sedebat

Canicie compta, nitido uelatus amictu

Inter utrumq; parens, manibusq; utrūq; tenebat
 Complexus generum dextra, natamq; sinistra,
 Ipse etenim quamquā Mariæ sit uictricis, Annæ
 Vir, tamen ardenti referebat amore parentem
 Illectus forma, ingenio, pietate, pudore
 Officio, & sanctos uenerans in uirgine mores
 Multaq; connubio super, atq; recentibus actis
 Commemorans, toti grates soluebat olympo,
 Interdumq; iocans, & debilis immemor æui
 Iucundos mouet ore sales, risuq; modesto
 Soluitur, & uires animo præbente ministris
 Instat,, & appositis sterni coenacula mensis
 Ornariq; iubet thalamos, & limina multa
 Fronde coronari, spargiq; per omnia flores
 Atria purpureos, hederis uestire columnas:
 Virgineæq; fores lauro, folijsq; minervæ
 Cedrinas uelare trabes, spargiq; recentes
 Sub pedibus uiolas, & hiantia lilia summo
 Vertice, quæ in tales mater nutriuerat usus,
 Serpilliq; comas, semper uiuentis, in orbem
 Texebant nymphæ, filiq; inserta ligabant
 Gramen odoriferum, casias, excisq; cultris
 Balsama marmoreis, nardi fragrantis aristas,

Locus
 emēda
 tus si a
 lijs con
 gruet.

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Cinnamag, & crines suaue spirantis amomi,
Teq; amarāthelocāt, te mollis amarace: & hortū
Quicquid alūt cilices, quicquid panchaia, quicquid
Idaliū saltus redolet domus. omnia plausu
Lætitiāq; sonant, hilaris labor omnia miscet.
Dumq; ita feruet opus, sponsi deus ora sopore
Pressit, & irati sub imagine nunciis oris
Visus adesse seni, uultu qui sancta seuerō
Hæc mandata dedit, teneros tibi iū gimus annos
Non serā ut frustra in uenerē tua lāguida uirtus
Ardeat, amplexus gremiumq; in uirginis huius
Ire caue, iussumq; dei ne sperne monentis.
Paruit, & memori seruauit somnia mente,
Atq; cupidineos sensit non amplius ignes.
Iamq; dapes, & uina ferunt, pater asq; coronant.
Discubunt, hilares circum longo ordine mensas,
Et fœcunda animis celebrant conuiuia lætis,
Postquā pressa fames, & pectora mitis hiacchus
Leniuit curas abigens. frontisq; seueræ
Triste supercilium. cithara præcludere eburna
Coepit, & argutas aptare in carmina uoces.
Lydius. Lydius, hic tactis æquabat Ariona nervis,
Orpheaq; & clarū dirceo Amphiona pleetro.

Angelus
ad Jo.
seph.

Lydius.

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Carmen era summæ dorso fundata Sionis
Regia, qua quōdam solymi moderamina sceptri
Stirpis iessæ princeps exercuit, armis
Inclytus, & pacis studijs præclarus, ab illo
Virginis, atq; uiri genus, antiquamq; traherat
Progeniē, & mixtæ numerabat stēmata gentis.
Addebat Noes fluctus, puppimq; natantem,
Innocuasq; rubi flammæ, & limina nunquam
A foribus sciuncta suis, plæbiq; patere
Nescia, & unius gressum admittentia regis,
Cælantemq; deos fœlo labanida uultu,
Velleratq; & siccos magni Gedeonis imbres.
Atq; uti fiscellam placida gestauerit unda
Nilus & infantis miseratam fata puellam,
Et conuulsa nouas uirgulta ferentia frondes.
Adiungebat uti peregrinas æquore cedros
Compositis ratibus condenda ad templa uehebāt
Sidonij. ut multo paries effulserit auro,
Miratumq; gradus hominem, qui clara petebāt
Sidera, & ingentem diuini fœderis arcam.
Et quam fatidico populis Balahamus cois
Carminē prædixit flammam, sidusq; futurum.
Sed iam præcipiti phœbus sub tartara curru

Parthenices primæ. Lib. II.

Ibat, & occiduis aries sua merferat undis
Vellera, & ardenti surgebat scorpius ore.

IAmq; soporiferæ tēpus dare membra quieti
Suaserat, at uirgo secreti sola cubilis
Clausula loco, curis aperit coelestibus alnum
Pectus, & in summū sensim leuat æthera mētē.
Vnam ad se comitum uocat in penetralia tecti

Sapiē
tia.

Præstantem egregio uultus, animiq; decore
Mnemosyne genitrix illi, pater usus, ab ipsa
Coelesti genus arce trahit, nam conditor orbis
Est auus, hanc graui sôphiam dixere priores.
Nare sagax: oculis penetrâs caua tartara: & altū
Æthera, nullius linguæ non ullius artis
Inscia, labe carens, uitij infesta, pudore
Circumfusa genas, & iaspide pectus, & auro
Splendida contexto, causas & nomina rerum
Per media ex imis gradiens ad summa, deumq;
Et mundi metitur iter, hac indice uirgo,

Mūdi
cōtēpla
tio.

Insomnis ducens taciturnæ tempora noctis
Contemplatur uti rerum longæua propago
Texta sit, unde prior mundi descendit origo,
Et chaos, & siluam informem discretâq; formis
Corpora paulatim uarias induta figuras

Vi pro

Parthenices Primæ. Lib. II.

Vi propria petijſſe ſuis loca uiribus apta.
Vtq; grauem liquido ſuſpenderit aere terram
Omnipotens opifex, duplici cum prolis honore:
Oceanumq; ſuis complexum fluctibus orbem
Fuderit, æthereis incluſerit ignibus auras.
Vtq; feris terras, mare piſcibus, æra ceſſit
Alitibus, uarijs ornans animantibus orbem,
Vt uaga perlustrat phœbe duodena quotânis
Sidera fraternum fugiens iter, & modo tractus
Erret ad auſtrinos, elicen modo uifat ad arcton.
Vt procul 'a phœbi uenus & cyllenius igne
Ne uolitent, uerſo referant ueſtigia grefſu.
Phœbus ut obliquo nunquam diſcedat ab orbe,
Atq; uiam retro gradiens obſeruet eandem,
Claraq; nocturnis ſplendoribus imbuat aſtra:
Et rubicunda feri quæ lex incendia martis
Voluat, & egregiũ iubar & iouis ora benigni.
Atq; ſenem pigrum curuata falce minantem.
Vt ſuper octauæ radiantia ſidera cœli
Certa lege meant & ſcintillare uidentur.
Altius extollens mentem curuamina noni
Orbis, & æterno ſplendentem lumine mundũ
Et tenues miratur aquas glacialis olympi.

E

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Vltimaq; immensæ formata uolumina molis,
Lanigeri sublimis decus, taurumq; nitentem,
Et geminos Helenæ fratres, auersaq; cancri
Sidera quæ æthiopes urunt, indosq; arabesq;
Atq; Molorcheum stellata fronte leonem,
Et iubar Eriiones, equataq; brachia libræ,
Virosamq; nepam uidet, æmoniasq; sagittas,
Cornuaq; ægoceri gelidis humentia nymbis,
Et liquidos urnam rores uentosq; cientem,
Atq; dioneos lucenti tergore pisces,
Hinc dextra, leuaq; faces ardore coruscas
Suspicit, & cœli claros examinat ignes.
Pleiades septem, quarum minima una latere
Dicitur, & pluuias hiades, pavidamq; capellam.
Post rapidum leporē, iugulas & procyonq; uisum,
Morbosamq; canem, & coruū cratera tenentē.
Inde coronatæ rutilans minoidis astrum,
Et non longa situm post interualla sagittæ
Sidus, & æthereis errantem tractibus hædum.
Orphæamq; lyram, & flâmis lucentibus aram
Suspiciens cœli, æternos meditatur honores.
Cursibus alternis mundum ferri, atq; referri
Ex austro in boreâ, ex borea miratur in austrum,

Et fieri ut gelidam tellus coniecta sub arcton
 Dum bibit æthereos admoto sole calores
 Mitis & humanæ reddatur idonea uitæ.
 Mens calefacta deo, sanctisq; exercita curis
 Atq; laborando uires, & robur adepta
 Altius it, semperq; magis terrena relinquit.
 Iam superis admixta domos explorat, & arcem
 Et solium sublime patris, quod plurima circum
 Turba leues animi uolitant, decimoq; scdenti
 Orbe deo assistunt uigiles, & cuncta fideli
 Iussa ministerio peragunt, uersantq; rotatu
 Sidera perpetuo quidam, mortalia quidam
 Facta regunt, pressasq; graui sub mole tuentur
 Corporis humanas mentes, & regna gubernant.
 Omne per hos exercet opus pater, ipse quieto.
 Tranquillus sceptro sedet, & cōplectitur orbem.
 Virginis hæc curæ, seseq; oblita uirumq;
 Miscetur diuis coeliq; palatia lustrat.
 Atq; thoro recūbans summo spaciatur olympo.
INterea uirgo thalami dum sola recessu
 Excubat occulto per longa silentia noctis
 Fatidici uatis, quem ferrea turba gementem
 In geminas secuit dentato robore partes

E.ale

E ij

F. Baptista Mantuani Carmelite

Codice uersato, primum locus ille legenti
O buius occurrit, grauidam qui uirginis aluum
Præcinit, & magni prolem mortale tonantis
Corpus, & humane subiturâ incômoda sortis.
O felix nimium (dixit) quæcunq; futura es
Et matres longe ante alias dignissima uirgo
Quæ paritura deum, fruituraq; cœlibe lecto,
Magna senescenti renouas miracula mundo.
Non ego communi patrum te labe uolutam
Crediderim, talem cui dant oracula palmam.
Tu uetus extingues uicium, sceleriq; reclusa
Limina concludes, tu protoplastis acerbam
Ingluuiem delebis a gens noua sæcla, nouumq;
Fœdus, & humanum supra genus omne fereris.
Te tua, te uentura omnis mirabitur ætas.
Et tibi perpetuis ardebunt ignibus aræ.
O mihi (si tantum non est audere superbum)
Conceptus liceatq; tuos uultusq; tueri.
Dicite Carmeli, qui sancta silentia montis
Incolitis uates, uatumq; æterna propago
Quos imitans tædas sum dedignata iugales,
Dicite, quæ regio iubar hoc, quæ proferet ætas?
Credimus 'e terris uenturâ, an ab æthere summa

Parthenices primæ. Lib. II.

Lapsuram ? tali ne hominum debetur origo?
Dumq; ita coelesti mentem succensa calore
In laudes ignara suas prorumpit, olympo
Labitur, & ueniens fulgentes explicat alas
Nuncius, & celeri penetrat secreta uolatu
Limina, ad ingressum subitæ perterrita lucis
Extulit attonito titubantia lumina uultu.
Et formam mirata uiri tabescere castum
Pectus, & insidias metuens pallescere coepit.
Aliger arguta referans noua nuncia uoce
Pone metus (inquit) superis gratissima uirgo,
Lætus ab ætherea uenio tibi nuncius arce
Aeterni iucunda ferens mandata tonantis,
Conceptura novos ullo sine semine foetus
Et prolem paritura Dei, materq; futura es
Stirpis olympiæ: tactus non passa uiriles.
Et Deus ipse tuam ueniens labetur in aluum
Gressibus occultis, tuaq; intra uiscera corpus
Ipse sibi formans post nouæ tempora phœbes
Exiet humanæ uelatus imagine formæ.
Arma ferens pacis uenit, atq; salutifer orbi,
Propterea sanctam dabis attestata salutem
Nomina, in immensum crescet, uenturaq; magno

Sabat.
el.

E iij

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Sæcula consensu templis congesta superbis
Dona ferrent illi, rutilo qua surgit ab ortu
Lucifer, hesperias & qua declinat in undas,
Qua micat arctophylax, latum qua sustinet orbem
Axis in occiduis, resonans qua nascitur auster,
Imperio premet omne genus, telluris & undæ
Possessurus opes cœlique habiturus honorem
Perpetuum, & mundum æquatis recturus habenis,
Sed neq; fulgentes auro radiante coronas.
Nec tyrios regum feret ornamenta colores,
Non illi sublime domus dabit ardua culmen,
Marmora nec tollet subeuntibus alta columnis
Viventi, non matris opus, non ærea tela
Tractabit, rigido non oppida milite cinget,
Nec ruet aerias arces, non æquora grandi
Classe premet, non hinnitus laudabit equorum
Nec quæ bella mouent horrenti classica cantu,
Ferreæ nec mittet captos in uincula reges,
Nec populo illustres ducet spectante triumphos.
Scilicet hæc homines curant, nos alta tenentes
Qui regimus totum damus hæc non querimus orbe.
Non illi humana bellum est cum gente, superbium
Spirituum genus atq; procax, atroxq;, quod ausu

Diuinum ingenti iam uulgo usurpat honorem
 Impetit, huc belli uires, huc dirigit omne
 Robur, & hæc agitur nõ ferro pugna, sed astu.
 Quid fieri maius poterit quàm trudere diuos
 Sedibus antiquis, & auito pellere regno?
 Sed grauis humanas premit ignorantia mentes,
 Nam quod promittunt ueturo oracula Christo
 Imperium, mortale putant, uatemq; futurum
 Terrena tantum ducunt à stirpe, deumq;
 Esse negant, hinc errorum descendit origo.
 His delusa dolis, & eisdem ambagibus olim
 Perfida posteritas longum sperabit in æuam,
 Speratamq; uidens non apparere salutem
 Exiliq; moras longi mirata, nec audens
 Vera sequi, nugis & spe pascetur inani.
 Fœlices annos, & quæ tua protulit ætas
 Aurea, non Cæsar renouauit sæcula, uerum
 Tuq; puerq; tuus, nam primi dulcia mundi
 Tempora conuerso coeperunt currere gressu.
 Læta quies oritur, niueis pax aurea pennis
 Descensura leues humeris circumligat alas,
 Iamq; mei nocuos ignes, infestaq; terris
 Sidera compescunt comites, oriona sæuam,

F. Baptiste Matuani Carmelite

Icarijq; canis rabiem, pedibusq; rapinam
Stringentem curuis aquilam, teretemq; sagittam:
Cæteraq; ingratos hominum meditata dolores
Astra premunt, flamasq; iubent regnare fauêtes.
Nuncius hæc, humilis firmato pectore uirgo
Imperio dixit magni parere tonantis
Cogimur, & miti curuans caput annuit ore.
Candida uirginitas, simplex prudentia, uelox
Et matura fides, humilisq; modestia totos
Lætitia impleuit coelos & sidera cantu,
Tum diuina grauem subitis conceptibus aluum
Extulit, atq; sinus soboles extendit onustos,
Sicut adductos penetrat cum lubrica folles
Aura, cauernosum surgens tumor exit in orbẽ.
Mirata est creuisse uerum natura, suumq;
Esse negauit opus, trepidas ut uirginis aures
Aliger afflauit cœlesti nuncius ore.
Diulgata polo res est, mysteria norunt
Aetherei ciues, mariæ tunc æthere toto
Nomen honoratum, cœli cantata theatris
Virginitas foecunda fuit, nondum agnita nigris
Manibus, inferno ue ioui, sub hypostasim unam
Naturæ coiere duæ, quæ copula diuos

Incar-
natio
diuina.
Simi-
litudo.

Parthenices Primæ, Lib. II.

Gentis in immensum nostrum conuertit amorē.
Nec graue cœlitibus fuit ipsa relinquere summi
Tecta patris, nostraq; dies cum uirgine longos
Ducere, & occulti referare negocia cœli.
Ipse puellari forma, mentisq; decore
Lætior accito diuum pater agmine, sanctos
Alloquitur ciues, circumstantemq; coronam
Spirituum, alloquio patris exultauit olympus.
Vtq; prius multa sublimen laude puellam
Extulit, illustres atauos, & nomina clara
Gentis iessæe referens, delataq; cœlo
Sacra, piosq; animos antiquæ stirpis, inanem
Luciferi ostendit sedem (contermina semper
Regali fuit illa throno, sceptroq; tonantis)
Tum memorans ueteres rixas, primæuq; bella,
Cur non una omnes habeant habitacula diui,
Discretiq; locis habitent, quare altior illos
Orbis habet, cur lunam alij, cur cyprida quidã,
Mercuriumq; colant, cur sic partitur olympum
Lex æterna docet, cur scandant sidera mentes
Terrigenæ, quæ nam ratio persuaferit illis
Deberi æthereos cœlestia tecta per orbem
Monstrat, & hæc dictis posuit sententia finem.

F. Baptista Matruani Carmelita

Sicut luciferi locus hic sublimior inter
Eminet æterni numerosa sedilia regni,
Sic uirgo, quam parua domus angustia claudit
(Et mariam pressæ monstrauit acumine uirgæ)
Humanis animis longe est præstantior, illi
Non fati ratio, non cœli mobilis ardor
Destinat hoc solium, sed lege coercitæ mentis
Libertas & noster amor. sic fatus, at omne
Lætitia fremuit cœlum, diffusa uoluptas
Cœlestes animas rapuit, sonuere theatra
Plausibus, assensu superum uulgata per omnis
Elysi campos magni est sententia patris.
Temporeq; ex illo semper toto æthere uirgo est
Angelicis prælata choris, & dignior omni
Agmine spirituum, rutilo cyllenia quanto
Marte minor flamma est, uel quântum delia tristi
Cedit auo, tellusq; Ioui, uenus aurea phœbo.
Iunclis erat soli trepidæ non immemor helles
Corniger, Orion non exurgebat, & argo
Palluerat, gelidam uergens auriga sub arcton
Præcipiti curru nitido sub Apolline tectus
Ibat, & occiderant hiades, hædiq; parensq;
Tollere fulgentem medio nox humida cursu

Cœperat ægoceron, primisq; emissus ab undis
 Spectabat geminos erecta fronte cadentes.

Plena deo mater, foetuq; animosa latenti
 Trâsiuga, trâs altos saxosa cacumina môr

Se tulit ad sera foecundam prole parentem

Cognatamq; nurum partus uisura beatos,

Virgineoq; sinu paruum stricturna nepotem,

Dumq; uiam carpit pedibus calcata pudicis

Gestit immensum tellus, & dulcia longa

Tempore seruauit presso uestigia dorso.

Tota uenustatem regio mirata decusq;

Aethericæ frontis, fusumq; per ora pudorem,

Arrisit procul omnis ager, nemus omne uirentes

Exorto iam uere comas curuauit, & ibat

In flores, tunc omne solum, fragrantia rura

Purpureas passim uiolas, & candida passim

Lilia fundebant, nitidis é fontibus undæ

Voluebant dulces cursu crepitante susurros.

Assyrii colles assurrexere, Taboris

Seiuga flexerunt, dominam speculatus ab alto

Vertice carmelus, caput inclinauit apricum.

Coniferas pinos, & odoriferas cyparissos

Blandior alternis fledebat nitibus aura,

Alstai
 tio Ma
 rie.

F. Baptiste Mātiani Carmelite

Aura laborantis tenui spiramine circum
Colla, sinusq; uolans, & candida uirginis ora.
Terra suas monstrabat opes, & lucidus æther
Nubibus expulsis uultu ridebat aperto.
Crinibus auratis solitoq; decentior acres
Sol urgebat equos, tersoq; ardebat olympos.
Qualis erat, prima genitor qua condidit illum
Luce deus, quem clara nouis splendoribus astra
Alta per insuetos ferrent uestigia gressus.
Attulerat sextum gravidæ iam delia mensem
Et pleni languebat anus sub pondere uentris.
Hæc erat hismeriæ claro sata sanguine magni
Zachariæ coniunx, cui nomen Helisabeth, annis
Iam grauis, hæc longo sterilem se fleuerat æuo:
Oranti tandem diuum data munere proles
Indice porrecto demonstratura tonantem,
Et lotura sacro uenientem flumine turbam,
Ut consanguineas iunxerunt oscula matres
Mutua, & iniecti strinxerunt colla lacerti,
Grandior afflatu uicini numinis infans
Gestit, & subito dominum confessus honore
Maternam insolitis, concussit motibus aluum.
Tunc anus aduentu charæ letata puellæ,

Simill
tudo.

Helisa
beth ge
nus.

Jo. ba
tiste.

Parthenices Primæ. Lib. II.

Et succensa deo dixit. tu ne illa propago
Expectata diu nobis, promissaq; nostris
Patribus & sacro uatum celeberrima cantu,
Quam mea iam sero genuit matertera partu?
O decor, o summo facies dignissima celo
Te tandem terris superi ostendere, quid ultra
Tristia primæuæ flemus conuiuia matris?
O ueterum spes longa patrum, spectabilis almâ
Quæ reparas aurora diem, quæ distulit ortus
Nox tam longa tuos? quæ causa ignota sub umbris
Hoc illustre iubar tenuit? nec protulit ante
Lumen olympiacum radios? o quanta sepultos
Cura tui proanos tenuit, panduntur ab alto
Aethere foelices anni, noua nascitur ætas.
Sidera tu mundo reseras, tu tartara claudis,
Tu genus instauras hominũ: profugãq; paterno
Soluis ab exilio gentem, fortissima certe
Delbora, bellatrixq; potens, animosa uirago,
Quæ ducis Assyrii caput, atq; fluentia tabo
Colla secans pavidos hostes dare terga coegit,
Ipsaq; persarum quondam gratissima regi,
Quæ gen9 ulta suũ summo dedit oscula sceptro
Clara fuit, multoq; nitens resplenduit ostro.

F. Baptistæ Matruani Carmelitæ

Hæ summum meruere decus, laudemq; superbâ:
Tu tamen has omnis superas, tu sæcula portans
Aurea foeminei tollis conuicia sexus.
Iam decus antiquæ commissa piacula fraudis
Ponet, & irasci terris iam desinet æther.
Fortunata parens, foelix quæ uiscere sancto
Progenies, sancta q; puer, qui clauditur alio:
Non erit hæc tua uana fides, nec muneris huius
Latorem frustra credendum est æthere missum.
Ipse pater, qui coepit opus formabit ad unguem,
Irrita nec tantæ fient exordia laudis,
O me foelicem tua q; licet ora tueri,
Sicq; tuos olim liceat mihi cernere partus,
Atq; meo gestare sinu, quam læta futura est,
Quam iocunda dies, quæ nostra tuebimur ambæ
Pignora uersari simul, atq; incedere iunctis
Gressibus, & læta fari & colludere fronte.
Vna ætas ambobus erit, par cura, par æui
Terminus, & uiuent una duo pectora mente.
Quam bene mortali superum clementia morbo
Consultit, uulnus uirgo, medicamina uirgo
Contulit, illa necis, dedit hæc primordia uitæ.
Illa tulit belli causas, hæc semina pacis.

Illa uenenosæ stigijs lactata megeræ
 Vberibus gelido conceptum pectore uirus
 Exruit in natos, nigroq; afflata colubro
 In genus omne suum spiritam eructauit auerni:
 Cuius odor postquam coelos & tecta tonantis
 Attigit, extemplo ualuas offensa patentes
 Numina clauserunt, totusq; excanduit æther.
 Ista salutari totam se proluit imbre.
 Nectarei fontis uitalia pocula, dulces
 Ambrosiæ succos plenis crateribus hausit,
 Mellifluosq; bibēs latices: quos magnus ab hortis
 Helias cois mittit se in flumina uertit
 Lactea, quæ semper plenis currentia ripis
 Omne solum lustrant, hæc ad spectacula uersus
 Ipse pater clausi limen reserauit olympi,
 Vnde igitur mihi tantus honos, unde ista repete
 Gaudia prorumpunt? ut semine plena tonantis
 Fœmina sacratos ferat ad mea limina gressus?
 Hæc anus, at senior uocis cui clauserat usum
 Imbecilla fides cano uenerabilis ore
 Signa dabat, flexaq; dei ceruice parentem
 Hospitio suscepit ouans, oculisq; maniq;
 Æthera monstrabat prius, & mox hospitis alui.

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Regia Parthenice diuino afflata calore
Iucundum cecinit carmen, non lesbia tale
Foemina, facundi non teia musa poetæ
Non satus eumolpho, nō ipse æagrius Orpheus
Non sonuit dircea chelis, qua docta superbit
Græcia, qua sese iactat cadmæa propago.
Id quanquam nostro minus est tractabile uersu,
Subijciam tamen, & sensum non uerba reponā.
Magnifice regem mea mens extollit olympi,
Et Deus exhilarat sancto mea uiscera plausu.
Ingentiq; meos uestiuit numine sensus,
Vidit enim pectus supplex humilemq; ministrā,
Propterea uentura canent me cuncta beatam
Secula, namq; modis in me surgentia miris
Omnipotens rerum miracula suscitatur autor.
Ipsius æterno clementia flumine torrens
In genus omne fluit, sicut de Doridis aluo
Perpetui uoluunt plenis uada cursibus amnes,
Explicuit forti uires, animumq; lacerto,
Atq; suo elatas dispergens robore gentes
Exiit excelsos, humilesq; in sceptrā uocauit.
Esuriem saturans inopum, dimisit inanes
Qui terræ rimantur opes, diuina uidentis

Suscepit

Parthenices primæ. Lib. II.

Suscepit miserans pueri genus, atq; fidele
Semen, ut antiquis responsa parentibus olim
Habraamo natisq; dedit, proliq; nepotum.
Luna ter umbrosum radijs impleuerat orbem,
Iunctaq; fraternos totiens amiserat ignes,
Quom coetu comitata graui Davidica uirgo
In patriam reduci flexit uestigia gressu.
Humida littoreus iam brachia tollere cancer
Cœperat, & claros procyon abscondere uultus.
Et iam flaua cercis campis albebat apricis.
Fronde coronatus matura per hordea messor
Ibat, & incuruis spoliabat falcibus agros:
Iam longo sudore madens, grauibusq; flagellis
Robustas armata manus tritura per omnes
Assyriæ campos, & dulcia rura Coaspis
Sternebat fragiles calamos, paleasq; uolantes,
Atq; sub ardenti sonitum dabat area phœbo.
Pallida conceptum facies prædebat, & aluus
Maiori suspensa sinu, pectusq; leuatum,
Exili uox clausa sono, manifesta latentis
Signa dabant foetus, nam nec cælare tumorem
Cura fuit, nunquam fecundi pondera uentris
Dissimulauit agens tenues ad pectora uittas.

Redit
Mariæ.

F

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Sicut enim trepidare facit mens conscia culpæ,
Sic animi simplex probitas, & cognita uirtus
Efficit impavidum pectus, fugit impius ultro,
Iudiciumq; paret, frontem pius audet apertam
Tollere, non regis uultum, non iudicis ora
Non regidos licitorum enses formidat, ut acres
Non metuit flammæ aurum, non uerbera ferri
Dura potens adamas, nec onustæ pòdera palmæ.
Arx est ipsa sibi uirtus, ipsa eruit arces,
Ipsa feras, hominemq; domat, nō horret inermis
Ire per hostiles cuneos, inimicq; castra.
Hoc externa docent, & nostræ plurima gentis
Quæ facerēt exempla fidem, cur Scæuola dextrā
Misit in ardentes prunas, & brachia flāmis
Exurenda dedit? pauidus est tot millibus unus,
Quem proprijs uirtus gladijs armauit & hasta.
Cur tranauit aquas, tiberinaq; flumina uirgo
Cui populus statuā posuit Romanus equestrem
Chloelia? quo clypeo tuscū, quibus ensibus hostē
Vicit? ei lorica fuit catapultaq; uirtus.
Fortior una uiris, ducibus præstantior una,
Cautior una fuit mulier, cui prouida uirtus
Præstitit ingentes animos, & ferrea corda,

Parthenices primæ. Lib. II.

Quom ducis ausa fuit correpto guttura cultro
Stringere, & in peram caput insertare tyranni.
Regulus ad libycas iterum freta nauigat arces
Impavidumq; ultro caput ad tormēta reportat.
Prætereo Christi passos immania testes
Funera, Laurentiq; ignes, Pauliq; catenas
Atq; reuertentem sua per uestigia Petrum.
Aspice ridentem siculi mandata tyranni
Zenonem, & regia uersos in uulnera ciues.
Sed quid rem minime dubiam fulcire probando
Prosequimur? nihil est uirtute potentius, ergo
Parthenices moniti exēplis, quæ scimus olympo
Grata, sequi studioq; opus est seruare tenaci,
Quod superi laudant, quid si mortalia linguis
Ora uenenatis carpant? sub iudice celo
Viuendum, demens quisquis mutabile uulgi
Viuat ad arbitrium, nobis concordia diuum
Sola sat est, si quando meos Deus arbiter actus
Approbat, indoctæ quid me contraria turbæ
Flectit ab incepto uitæ sententia cursu?
Non erat hæc Semele Bacchi, non Ilia mater
Romulæ gentis, nec magni athlantias Herminis
Maia parens, Danaeue auri delusa nitore.

E. Baptiste Mâtuani Carmelite

Non erat alcidæ genitrix, nec A genore nata,
Filia nec Cæi, nec se mirata iuuentam
Inachis, illicitos falso quæ nomine partus,
Admissumq; scelus titulo uestiret olympi.
Hæc erat alma parens, ueriq; insigne tonantis
Hospitium, regis superum immortale sacellum.
Et quoniam diuum tenuit consortia semper,
Plusquàm hominū superis fidens neglexit inane
Iudicium, nugæq; hominum, miracula uentris
Esse dei si norat opus, cur debuit ullis
Occultare dolis? ipso quas auspice cælo
Debit insidias hominum? quæ bella uereri?
Quas trepidare manus? igitur securâ tumentem
Ipsa sub ora uiri sine fraudibus attulit aluum.
Vir tamen occurrens ut uirginis ora reuersæ
Pallida conspexit, tumidumq; exurgere uentrem
Saucius, ut nigro qui nescius obuiat angui
Obriquit, gelidū tremuit sine sanguine pectus.
Dissimulat tamen, & ficto tegit ore dolorem.
Quid faciat, quo se uertat, quid deniq; captet
Consilij nescit, ceu quando ignota uiator
Composita defixæ incumbens examinat hastæ.
Ut iactata salo uarios secat æquore cursus

Similitudo.

Dubitatio Joseph.

Parthenices primæ. Lib. II.

Navis, & arbitrio uenti bacchatur, & undæ.
Nunc surgente freto pressa salit ardua puppi,
Nunc ruit in proram, fundoq; illisa carina
Dat gemitū, resonāt borea insultante rudentes,
Sic incerta uiri secum luctatur, & œstro
Mens agitata graui curarum fluctuat æstu.
Dumq; ita concutitur nigris nox humida bigis
Induxit somnos, & inertia presserat altus
Membra sopor, celeri quū nuncius æthere lapsu
Venit, & has mira simulauit imagine uoces.
Sancte senex quæ tanta tuam uesania mentem **Angelo**
Impulit, ut tantum credas in uirgine crimen?
Pone leues animos, claudiq; sub illius aluo
Disce Deum, sicut uirides produxit Aronis
Virga carens humore comas, floremq; coruscū.
Sic ignara uiri diuinum regia uirgo
Semen, & æthereos accepit uiscere partus,
Coeleste est quod cernis opus, tuq; ipse minister,
Et custos utriq; datus, nato atq; parenti.
Sic maternus honor, sanctæq; illæsa manebit
Fama pudicitiae, neu quis temerarius ausit
In caput illius quicquàm crudele minari.
Adde q; à stygijs nesciri manibus istos

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Vult Deus ingressus, occulto tartara marte
Venit, & ardentem debellaturus auernum.
His igitur curis liber ne despice sanctum
Virginis os, & dulce decus, moresq; uenustos.
Incipe mentis inops placidi cognoscere coeli
Munus, & hospitio magni letare tonantis.
Hinc decus æternum referens, hoc munere nomē
Immortale paras, partemq; acquiris olympi.
Crede, fides est grata Deo, quia credidit ultro
Seminis est uestri princeps Habraam, & auctor.
Nil magis auertit, coelum a telluris amore,
Quā scelus ingratae mentis, quæ corde maligno
Muneris auctorem nullo dignatur honore.
Propterea solymis fatum graue finibus instat,
Nam neq; numinibus, pro donis uota futuris
Vlla dabunt, sed dira leues incuria turbas,
Et stupor obtusae mentis, commenta doloq;
Texere compellet, fraudemq; mouere nefandam.
In coelum superosq; petes, multo ante beatam
Virgineos inter cœtus, tibi uidimus ædem.
Infœlix quicumq; dies producet in illud
Exitium patriæ, tantas cui cernere clades
Fata dabunt, Phrygiæ celebrata incendia Troiæ.

Atq; Numantini strepitus, Libycæq; ruina
 Et pulchræ casus Ephyres, Thebanaq; bella,
 Atq; syracusij planctus, & quicquid acerbi
 Hactenus ardenti Mauors exercuit ira,
 Excidij collatum istis (tam sæua futura est
 Tempestas) horrore carens, & mite putatur.
 Romanas acies solymam Deus armat in arcem,
 Ingentiq; parat genus hoc abolere tumultu.
 Ille ego qui uetui quondam tibi uirginis huius
 Concubitus, ista è coelo noua nuncia porto.
 His abiit dictis, & iam lux prima rubentes
 Leucothæe thalamos lustrans pallentia noctis
 Nubila siccabat, uenerisq; emerferat astrum,
 Astrum, quo gelidi ueniunt in gramina rores,
 Quodq; reuertentem lumine phœbum
 Porrigit exiles umbras, quæ gloria solum
 Est concessa tribus, ueneri, phœbo, atq; sorori.
 Talibus admonitus discusso membra sopore
 Explicat, & largo senior conuiuia luxu
 Accelerans cogit ciues, & gaudia totis
 Læta ciet turbis, splendet domus, atria multa.
 Fronde uirent, agiles cursant per tecta ministri.
 Dumq; aulea trahunt, & uersicoloria tectis.

F. Baptista Matuani Carmelite

Vela ligant, pueri simplex & garrula turba
Apparere procul pendentia brachia tanquam
A thorace cadant, uarios sine pectore uultus,
Et quasi trunca uirum mirantur corpora tolli,
Ecce puellaris chorus, & uenerabile matrum
Agmen adest, uehiturq; seni noua nupta marito.
Non tuba, nō citharæ deerant, caua tibia cantus
Nunc phrygios, nūc mœonios, nūc dorica uersat
Carmina, iucundo resonat uicinia plausu.
Discumbunt, dapibusq; fames ubi pulsa, ministri
Reliquias & crusta legunt, crystallina tollunt,
Mirrhinaq; albētes maculas ubi purpura cingit
Vasa corinthiacis crateribus æmula, mensas
Sublatis spoliant mantilibus, una decore
Præcipuo fuit, occiduus quam miserat Atlas
Littore de lybico, citræ de semine syluæ.
Hanc circundederant ualidis emblemata signis.
In quibus elato sternebat uulnere Sanson
Allophylos, malamq; manu uibrabat onagri.
Et latis raptos humeris, cum cardine postes
In montis rapido cursu iuga summa ferebat.
Missaq; per segetes oleasq; incendia late
Nubem eructabant fumi, cœloq; uolabant,

Uōpa
nuptia
lis.

Elatu
ra.

Parthenices primæ. Lib. II.

Mellaq; percussi stillantia ab ore leonis
Pascebant herosa, liquor de dentibus ibat
Plurimus, & sitibunda uiri saliebat in ora.
Et septemplicibus soluebat brachia uinclis
Ore tonans, oculis ardens, uultuq; tremendus.
Atq; oculis captus dextera leuaq; columnas
Ruperat, & fractis ruerat domus ardua tectis.
Fulcra torcematibus suberant tornata recuruis
Artis opus tyriæ, prima hæc spectacula discus
Obtulerat, salibus paulatim ad seria sermo
Eclititur, & p facta patrū memorāda recurrit.
Sermo erat antiqui senis insperata uoluptas,
Et melior fortuna, orbam cui lumine frontem
Rettulit in lucem fellis medicamen aquosi.
Tempore quo primæ surgebant moenia Romæ
Et Numa diuinos ritus / & sacra docebat.
Et duce comperto iuuenis uenisset in orbem
Cui nomen Medea dedit, cum Phasidis agros,
Thessalæq; æsonidæ fugisset regna mariti.
Utq; uir oclauus foelici sorte puellam
Duxit, & a medo diues remeabat Araxe.
Quæq; recedenti natæ mandata parentes
Tradiderant inter lachrymas, iterataq; sepe

F. Baptista Matuani Carmelitæ
Oscula narrabant, & factò sine quierunt.

¶ Parthenices Marianæ. Liber Tertius.

Pax
sub au-
gusto.

Am mare, iam tellus italo per
territa marte

Cæsaris imperiũ, Romanaq;
iura ferebat.

Pax erat, & domitũ late pla-

cauerat orbem

Tuta quies, nusquam litui: non arma sonabant.

Et sua bifrontem ducebant limina Ianum.

Nudus in herbisecam redi gebat martia falcem

Arma faber, segnes fodiebant ensibus agros

Iam marius Cimbro, rheniq; subegerat arua,

Iulius audaces Araris, Rhodaniq; colonos.

Aemathium Paulus regem, græcosq; loquaces

Duxerat insigni capitolia ad alta triumpho.

Hesperiam, mauros, numidas, libyamq; potetem

Scipiadae, magnus nilum, syriamq; arabesq;

Hyrcanosq; sinus, & pontica regna, fretumq;

Qd phruges & ciliũ disiũgit ab hellade cãpos

Vicerat. Euandri collem metuebat Olympus.

Parthenices primæ. Lib. III.

Et Tyberim magno pater Ennogisæus honore
Suscipiens inter nymphas & numina ponti
Ducebat septum, celebriq; in sede locabat.

Læta Ceres agris cultum referebat, & altum
Fumabant presso robusti uomere tauri.

Augustus rerū dominus regna, oppida, & ipsos
Indigenas redigi in scriptis mandarar, & ibant
Cæsareis omnes censum nomenq; daturi

August.
edictio

Præsidibus, ueterem patriam Davidis Ioseph

Cum consorte graui bethlemica regna petebat:

Iamq; suburbanas ædes intrarat, & urbem

Turba frequēs cōplebat, erāt plena omnia multo

Hospite, & ingenti strepitu, plenæq; sonabat

Confuso clamore domus, promiscua uulgi

Congeries atra sub apertis nocte iacebat

Porticibus, nulloq; tegi uagus aduena tecto

Iam poterat, sicut populo cum maximus omni

Pollicitus ueniam scelerum post quina sacerdos

Lustra uocat turbas romana in templa fideles.

Propterea excisi montis sub rupe cauata

Ligna senex ramosa ferens ex arbore cæsa

Paruula congesto fixit præsepia fœno.

Et circum iumenta locans asinumq; bouemq;

F. Baptiste Matuani Carmelite

Fraxinea stravit saxosa cubilia fronde,
Fomiteq; apposito circum, de marmore flammam
Excudit, & claris noctem fugat ignibus atram.
Binaq; saxa uicē lapidoso ex aggere uellens
Pronus humi duo scāna breuē cōuoluit in usum.
Admotaq; uxore focus stridentia postquam
Ligna diu lachrymas, nebulaq; humete uapores
Eiecere graues oculis, & libera pulsis
Vndiq; flamma micat fumis, spelea ligato
Claudit, & hybernū prohibet uelamine frigus.
Mox inopem è dorso cœnam deportat aselli.
Cantharus & passæ Cereris cum frugibus uicæ
Carica, iuglandes, & cum cariotide mala,
Et siliquæ dulces, & parui caseus orbis.
Deliciæ ruris, nocturnæ hæc pabula mense.
Ut dapibus sedata fames, de tempore partus
Colloquium subiit, nonum iam currere mensem.
Natalisq; instare dies ut constitit, orant
Ante grauescentem ne sarcina deserat aluum,
Quam patrium limen repetant, notosq; penates.
Propterea tardæ quantum ualuere senectæ
Inualidæ uires Mariæ curam exhibet omnem
Sollicita pietate senex, iam languidus ignis

Parthenices Primæ. Lib. III.

In cineres ibat, leuibusq; albere fauillis
Cœperat, & blando nutabant lumina somno.
Vestibus explicitis ægra, cum coniuge fessus
Procumbit senior, tepidoq; obductus amictu
Sertit, anhelanti sertit spelunca susurro. Hyem
is pe
riphe
sis.
Desiderant umbræ nemorum, sine crinibus ois
Arbor erat, nidosq; auium monstrabat inanes.
Stabat apex lydi gelida niue candidus hemi.
Thaurus hyperboreos albenti uertice flatus
Accipiens hyemen assirias spar gebat in urbes.
Mœnalō, & Rhodopē, Pholoō, Erymāthō, & Ossan
Idæas rupes, Apœniniq; cacumen
Exierat frigus penetrans aquilonis acuti,
Siccaq; brummales urebant arua pruina.
Astrictiq; citos undis glacialibus amnes
Perdiderant cursus, & clausæ uitreæ nymphæ
Tecta subintrabant, tepidis ubi Mulciber antris
Cōditus hybernat. sic sanguine tinctus Enipheus
Ausonio, sic thrax Pindo qui labitur Hæbrus,
Populiferq; Padus, lacedæmoniusq; Eurotas,
Et tanais gelida celerem qui diuidit undam
Hirgis aqua, scithicusq; Hypanis, Xanctus, Symoisq;
Vix arabes horti, calidæ uix arua Syenes,

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Dies
halcyo
nij.

Vix ager hesperidum, vix ipse uirebat Hymetus.
Halcyonis foetæ uarijs noua pignora pennis
Iam tolli audebant, primosq; efferre uolatus.
Attulerat medio nox alta silentia cursu.

Nascit̃
saluator

Astraq; per tenebras tremulis ardentia flammis
Lustrabant dubio frigentem lumine terram.
Occiderant ignes, & calligauerat antrum,
Quom subito matris clausa puer editus aluo
Expulit umbrosam cœlesti lumine noctem.
Aduenere chori superum, promptiq; agilesq;
Dulce ministerium nato exhibuere tonanti,
Et dulces cecinere modos tulit ora repente
Territus hac nouitate senex, & strata cubili
Membra leuans, pueri numē recūbantis adorati.
Iam leuis, & partu nullos experta dolores
Sustulit infantem uirgo, pannisq; uolutum
In præsepe tulit, iumentorumq; sub ora

Beluae
hois nu
trices.

Mitia, ubi tractis alicernus anhelitus auris
Spirabat pueri tepidos in membra calores.
Fortunata ambo, atq; omni prælata ferarum,
Et pecudum numero, seu sit quæ lactea Cyro
Vbera porrexit, seu sit quæ lucet in astris

Alis ge
nitrix.

Hirta iouis nutrix, seu sit quæ pauit ibetum

Parthenices Primæ, Lib. III:

Cerua ducem cedant phrygi, qui sancta leones
Plaustra deum matris subeunt, bacchiq; ministræ
Lynces, & rapidæ truculenta animalia tygres,
Et lupa quæ geminos aluit mauortia fratres,
Quiq; trahunt Martis currus, Phæbiq; iugales.
Vos sola è cunctis diuini conscia partus,
Infantiq; deo primum exhibuistis honorem.
Discite primates orbis, qui sceptrâ tenetis,
Tegmine qui bifido frontem, qui facta rubenti
Tempora uelatis pileo, quibus ora superbo
Inflat honor fastu, miseram non temnere sortem.
Hic puer obscuri quom primum limina mundi
Attigit, elatæ docuit deponere frontis
Alta supercilia, atq; humilem uestire figuram.
Prima hæc in nostros obiecta est machina mores:
Informemq; ista reparauit imagine uitam.
Mitia sic iumenta inter mitissima proles
Virginis innocuæ iacet, ad spectacula toto
Cælicolum conuersa cohors miratur olympo.
Ima caper cæli cancer suprema tenebat,
Et caput attolens sæcli regina uetusti
Erigone, iunctosq; uidens descendere pisces
Prospexit teneros clementi lumine partus.

Contra
supbos

F. Baptista Matuani Carmelitæ

Sunt quoque qui summum traxisse per ethera caudam
Fronte sub ardenti mersa phlegetonte draconem
Commemorent, genesimque uelint fecisse sinistra.
Sed pia uirginæ prolis clementia legit,
Ipsa sibi genus id fati, non astra tulerunt.
Nā neque sublimi dominum qui regnat olympo
Credimus à cœlo in penam uiolenter adactum.
Tum quoque montanis lætum pastoribus agmen
Diuorum apparens regem clamauit olympi
Querite, qui natus modico iacet abdytus antro,
Ite citi, nec nox intempesta retardet.
Candida formosæ iam pendet ad ubera matris,
Infantem fouet ipsa sinu, noua gaudia mundus
Accipit, et rerum melior contextitur ordo
Descendit promissa salus, pia numina mundo
Seruauere fidem, foelicia sæcula currunt,
Et cum prole noua cœlo noua labitur ætas.
Pax noua terrigenis oritur, noua gloria cœlo.
Hæc diui, gressus illi mouere citatos,
Ingressique lares dulcem uidere puellam
Pascentem teneros lactanti pectore partus,
Nam iubar immensum cœlo deduxerat infans
Illustriq; die noctis disiecerat umbram.

Mirasti

Parthenices primæ. Lib. III.

Mirati lucem insolitam, summumq; decorem
Virginis, osq; uiri sanctum, capitisq; uerendi
Canciem sacram, pulcræq; simillima matri
Pignora, uirgineum labris mulgentia pectus
Poplitibus flexis mihi sub imagine clausum
Numen adorarunt, mox ad sua septa reuersi
Miscrunt celebrem uicina per oppida famam:
Non erat oleniam fama hæc nutrire capellam
Cretea sub rupe louem, neq; tecta canistris
Pascere cecropias Vulcania furta sorores,
Sed faustos uenisse dies, sperataq; multum
Tempora, quæ uates, quæ prædixere Sybillæ
Tempore uocæ loco uarijs, at sensibus uisdem.
Disparitas facit ista fidem, nam Persica primum
Hæc cecinit, post hanc libycæ telluris alumna.
Delphicæq; Et Cumas ueniens à Chalcide uirgo:
Antiquūq; trahens cognomen ab æquore rubro,
Et samia, Et regi quæ terna uolumina prisco
Attulit, angustæq; fretum, quã nominat Helles,
Et phrygio nutrita solo, quæq; ardua tecta
Tyburis Et magnæ coluit iuga proxima Romæ
Hæc, cum diuinos cultus Et sacra pararent
Augusto cum plebe patres, cita tyburis arcem

Sybil
le

G

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Liquit, & ingentes ueniens ad Cæsaris aulas,
Fulgentem nitido monstravit in æthere circum,
Irideq; inclusam parua cum prole parentem,
Atq; manum tendens, uultuq; ad sidera uerso
Ille puer Deus est inquit, tu desine Cæsar
Velle coli, pueroq; aras, ac templa relinque.
Ille regit coelos, atq; immortalis olympi
Possidet imperium, & fatalia temperat astra.
Ille facit pronam tauri incandescere frontem.
Et titanis equos ad aquatica brachia cancri
Flectit, & ardentem sub uirgine temperat æstû,
Atq; suas seruare uices uaga sidera iussit.
Chironem torpere gelu, caprumq; niuosis
Imbribus, & glacie strictos requiescere campos.
Messibus æstates, hyemen niue, purpureum uer
Floribus, autûnum pomis, & frugibus implet.
Caumataq;, & terræ motus, uentosq; sonantes,
Imbriferasq; facit nubes, fulmenq; per ipsa
Nubila contorquens uiolentos excutit ignes.
Ille fretum leuat, ille premit, uitaq;, necisq;
Lora tenens, superis leges imponit, & orco.
Tu sceptrum mortale geris, te serica nondum
Regna, nec eorū nouerunt littora terræ,

Parthenices Primæ. Lib. III.

Nec scythiæ glaciale fretum, neq; consita Nilæ
Principio tellus, nec inhospita rura syenes,
Parua breui te Roma sinu concludit, & audes
Te superis æquare? uiamq; ad sidera tentans.
Tendis ad obscuræ pallentia flumina læthes.
Pone precor Cæsar fastus Auguste superbos,
Teq; (licet tractes uastæ telluris habenas)
Esse sub immenso positum reminiscere summi
Principis imperio, cui rerum æterna potestas
Hæc ait, & patrios petijt sic fata penates.

Iam puero iuxta mores, legemq; paternam
Nomen, & indigenæ dederant insignia gentis,
Membraq; pertulerant cultros recutita cruentos.

Circiæ
sio dñi.

Quom nouus æoo criniti sideris ardor
Mouit ab orbe magos, qui uel quia forsitã astrũ
Ante diem partus multo uidere, uel ipsa
Quod iumenta magis cursu uenere citato,
Immensum paucis iter exegere diebus.

Epbia

Herodis monitu, postquam monstrata tonantis
Tecta subingressi puero tria dona dedere,
Ad persas aliud per iter rediere colonos.

Ampho
30

IAmq; quater decies croceos titthonia coniunx
Extulerat uultus, postquam Lucina beatos

Purifi
catiois
sepul.

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Miserat in lucem cœlestia semina partus.
Cepheus occiderat, iam sol lustrabat Aquari
Vicinas aquilæ partes, Verisq; redibat
Temperies, Zephyros pulsis aquilonibus Atlas
Soluere tentabat, cœliq; aperire decorem.
Regia post partum uirgo, quæ limina nūquam
Liquerat, & breuibus tectis abscondita, nondū
Venerat ad solymas arces, altamq; sionem,
Peruigil ante diem petijt cum prole uiroq;
Et cum pauperibus donis Salomonia templa.
Munus erat ueteri gentis de more pudicæ
Turturis, aut paphiæ duo pignora parua colū.
Ista sacerdoti solymæ paupercula matres (bæ.
Munera pro natis deferre in templa solebant
Luce quaterdecima, minor hæc tamen hostia, ma
Agnus erat, lex ipsa noui post tēpora partū (ior
Ante maritales thalamos intrare negabat.
Tum meritis, longoq; senex uenerabilis æuo,
Et claro Symeon uultu, niueaq; decorus
Canicie plusquàm grauitas anniq; sinebant
Sollicito gressu celsam properabat in ædem.
Sanctus enim, qui munda solct per pectora labi
Spiritus, incessu celeri Symeona ferebat,

Syme
on.

Parthenices primæ. Lib. III.

Vt uoti fieret compos, matrisq; futuros
Euentus rerum caneret, sæuosq; dolores,
Ne collata sibi fors an mysteria uoluens
Efflueret fastu pectus muliebri superbo.
Hunc Deus assiduis orantem fletibus olim
Audierat tandem, & noctis responsa per umbrã
Tradiderat, non ante sui uentura sepulchri
Funera quàm fracto Deus illucesceret orbi,
Inciperentq; nouæ noua sæcula currere gentis.
Hic igitur dulcem materno à pectore natum
Accipiens lætis animis, & fronte serena
Dulce deo carmen, meritaq; exoluere grates
Coepit, & ex alto missam clamabat olympo
Progeniem, & priscae uenisse piacula culpæ,
Et sic fatidicis soluit sua uocibus ora.

Iam mea sancte pater, fueras uelut ante locutus
Ultima pacifico concludis tempora fine.

Hic di
mittis.

Namq; salutarem partum tua maxima dona
Vidimus his oculis, his sustentauimus ulnis
Immensam reseras lucem, populiq; sub ora
Mittis, ut omnigenas cœlesti lumine gentes
Clarificet, crescatq; tuæ noua gloria plæbi.
Tum matri conuersus ait, tua pectora uirgo

F. Baptistæ Mantuani Carmelitæ

Languor, & ingenti dolor implacabilis icthæ
Stringet agens altū, mœsta in præcordia uulnꝰ.
Tu genitum flebis plusquàm fleuere sorores
Heliades fratrem, plusq; uaga luxit O sirim (sq;
Vxor, & Andromache pariu Astyanacta, Cere
Progeniem à nigro raptā Plutone sub umbras.
Heu miserā Halcyonem uideor, tristemq; uidere
Thesea per chios Ariadnam quærere campos,
Tantalidem fletu, lachrymis ciseida uinces.
Sed patere, & forti tolerans mente omnia fertò,
Mercibus his emitur cœlum, taliq; petuntur
Aetherei portus, & uitæ littora uento.
Ipse tibi uires Deus impluet, ipse cadentem
Eriget, & tecum casus comes ibit in omnis,
Et tandem lachrymæ in risus, in dulcia moeror
Gaudia transibit, toto ueneraberis orbe.
Terrarum, & summi regina uocabere cœli,
Ipse salutari socios ubi lauerit olim
Amne puer, nostrūq; ad se genus omne uocarit,
Terrigenæ tibi sacra ferent, tibi candida seruat
Saxa paros, tibi thura legunt adolenda sabei.
Ipse tibi largos dudum Carmelus honores
Cogitat, & natos foelicibus educat antris,

Qui tibi perpetuam niueo testentur amictu
 Mundiciem, montisq; tuū cum nomine nomen
 Aeterna compage ligent, tu mundior auro.
 Tu niueo candidior, ueneris tu clarior astro:
 Nec tua uirginitas partu uiciata, nec ullis
 Iste tuus poterit maculis nigrescere candor.
 Propterea nec ad hunc fueras obnoxia morem
 Legitimum, & iuste poteras his parcere donis.
 Tempus erit, quo sera olim nostri memor ætas
 Hac sacrum solemne die tibi ponet ad aras,
 Luminaq; ornata longo feret ordine pompæ.
 Tunc tuus aurata gradiens in ueste sacerdos
 Carmina nostra canet, nubemq; effundet odorã.
 Tēpla p, & gratū rapiet procul aura uaporem.
 Et quoniam uestris mea sunt uestigia plantis
 Obuia, posteritas hanc appellabit hypantem
 Voce diem graia, crebrisq; erit ignea tædis.
 Hæc senior uates, cadem præsaga canebat
 Assidue, & repetens turbas uulgabat in omnes
 Anna, Deo quæ longa sui sacrauerat æui
 Tempora, non illam noctes excedere templo
 Non cogebat hyems, non ignea solibus æstas.
 Cunctaq; sub memori seruabat pectore uirgo.

Mariæ
 pconis

F. Baptistaë Mätuani Carmelitæ

Hæc igitur famæ nouitas: coeliq; per alto
Incedēs tractū uultu noua flāma corusco
Inuidiæ stimulis, odiq; ardente ueneno
Succendere animos regis, mentemq; superbam
Rex erat Herodes solymis, de sanguine cretus
Gentis idumææ, sceptrum iudæa propago
Perdiderat, sæuumq; ferens inuita tyrannum
Amisos regni ueteris plorabat honores.
Ipse igitur regis metuens hæc signa futuri
Protinus innocuo bethlehemica rura cruore
Tinxit, & effusa ingenti per tecta, per agros
Cæde domos lachrymis impleuit: & æthera plāctu
Mœrentes erebi campos infontibus umbris,
Sed neq; quod scelus infelix tentauit adeptus.
Nam uigil ante leui dederat pater ista ministro.
Quæ ferret mandata seni, cui tradita dudum
Cura noui partus fuerat teneræq; parentis.
Subtrahere uenturo puerum, matremq; periclo,
Et pete niligenas, cladem, & sæuissima iussa
Rex parat infanti, sparso iam rura natabunt
Sanguine, de matrum sinibus sua pignora miles
Auferet, allidens teneras ad marmora frontes,
Atq; in frustra secans paruos crudeliter artus

Herodes,

Parthenices primæ. Lib. III.

Sparget, & ingenti resonabunt omnia luctu.
Territus hoc monitu senior uicina petiuit
Regna phari, & libycis cõtermina syrtebus arua.
Hermopolimq; domũ totam perduxit in urbẽ,
Mox Thæben, quõdam portis celeberrima centũ
Mœnia, pensilibus tectis, templisq; deorum
Claruit, imperium quom rex Busiris habebat.
De hinc memphitis agros, feriũt ubi sidera celsæ
Pyramides, opus æterna memorabile fama.
Hic tandem hospitio patrũ susceptus amici
Artifices uersare manus, uictumq; labore
Rimari, & duræ studuit succurrere sorti.
Utq; erat ingenio præstans, usuq; peritus
Assiduo, & quoniam rebus solertia maior
Semper adest miseris, animumq; exercet egestas
Virtutis non pauca suæ monumenta reliquit.
Ipse Myron laudasset opus, laudasset & ipse
Praxitiles, nec phidiaco cessisset honori.
Seu ferrum, seu mallet ebur, seu sculper e cedrum
Promptus erat, tabulis omnes inscripsit ahenis
Arsacidæ, parthosq; duces, & gentis Achinæ
Cecropidas, & qui regni tenuere Latini
Littora murranos, post quos troiana propago

Joseph
in egyptum.

F. Baptista Matruani Carmelitæ

Sylvius albana stabat cum prole, sedensq;
Augustus cum patre alto sublimis in auro.
Et Ptolemæorum seriem, Nilumq; per agros
Aethiopum curvis uoluentem flumina ripis
Finxit, & excelsam nocturna lampade turrim
Aequore lucentem phario, sparsaq; regentem.
Tempestate rates, & fessos turbine nautas.
Hoc fabri senioris opus, nec uile recepit
Hoc opere ex tanto precium, paruum ue peculi
Congeriem: his studijs uitam exiliumq; traherat
Lætius, & magno uictum querebat alumno.
Tum Romæ parebat ager memphiticus, olim
Diuitis ægypti sceptrum Ptolemæa propago
Gesserat, at regni princeps, ac eminis auctor
Vnus Alexandri comitum fuit, ipse potentem
Perdomuit Libyam, circumq; iacentia regna
Cyrenes, Arabumq; procullæta arua subegit.
Mox tantas philadelphæ opes pte digna ppago
Suscepit sophiæ specimen/clarusq; Mineruæ
Cultor, & imperiū tenuit cum fratre Cerauno:
Stirps extrema domus tantæ Dionisius æuo
Et uirtute minor, nec nomine dignus auorum,
Omne suæ gentis decus obscurauit, & uno

Pha-
ros.

Ptole-
meus.

Parthenices Primæ. Lib. III.

In scelere extincta est longæ et gloria laudis.

Domus
pelus.

Hic fuit extinctor Magni, qui cæsaris arma
Fortunæq; graues fluctus pro ciuibus, & pro
Libertate tulit patria, cui numina, si non
Et coelos fortuna regit, post fata dedisse

Atria crediderint stigijs minus aspera campis.

Tunc erat hermopoli folijs, pomosq; salubri
Vtilis ægrotis arbor, quæ uirgine uisa

Arbor.

Pignore cum paruo summum flexisse cacumen
Fertur, & occulti numen sensisse tonantis.

Hæc erat à medis Arbos translata colonis
Perpetuo frondes, & medica mala ferebat.

Parthenices primo ingressu, simulacra per omnē

Simus
lacrosus
casus.

Legimus ægyptum subita cecidisse ruina,

Et collisa solo, iacuit resupinus Anubis,

Cornibus auratis folio fuit Isis ab alto.

Occidit extemplo luctu quæsitus O siris.

Sicut cum trepidi per cæca silentia fures

Noctis eunt taciti, uigilantq; ad futura, repente

Si densas abigat lux improuisa tenebras,

Diffugiunt, lucemq; timent, ceduntq; diei.

Attoniti uates illis responsa diebus

Nulla dabant, stabatq; oculos immotus aruspex.

F. Baptista Matuani Carmelitæ

Sparfa sacerdotes timido legere decorum
Frustra ministerio, coepit tunc perdere vires
Cæca superstitio, ueriq; exurgere patris
Cultus, & occulto superum latrea fauore.
Quo studio natum, qua sollicitudine mater
Sancta quibus curis, & qua curauerit arte
Non si mille mihi Boreas inflauerit ora,
Milleq; ueloces surgant in carmina linguæ,
Expressisse satis liceat, tollebat in ulnas
Et fingens oculis oculos præcordia flammis
Dulcibus urebat, teneros amplexibus artus
Stringebat lachrymans, rosæ dabat oscula frõti
Vbereq; exerto dulcem inuitabat ad escam,
Expertem sermonis adhuc, nec uerba ualentem
Soluere progeniem, summoq; ardebat amore
Quom primum dulces infans proferre loquellas
Coepit, & alternis uestigia figere plantis,
Mater ei tunicas habiles ordita, nouumq;
Vestis opus, niueo puerum uelauit amictu,
Suspiciensq; polos inquit, date numina uesti
Incrementa meæ, pueri cum corpore semper
Crescat & ad sanctos ultro se accomodet artus
Non gladium, tineam ue ferat, non trita senectæ.

Vestis
incõsu-
tilis.

Cædat, & hæc nostri durent monumeta laboris
 Sic ait, & tenui gaudentem cyclade uatum
 Spectabat defixa oculos, dextraq; regebat
 Ambiguos gressus, in pignore prouida semper
 Sollicitæ mens matris erat, pia uolueret uerba,
 Et superum laudare patrem studiosa monebat,
 Atq; manu uictum quærens sub paupere tecto
 Assiduum tractabat opus, non mobilis illi
 Frons erat, aut subito pectus mutabile motu
 Grata sed illius mentem, uultumq; decoro
 Pondere firmabat grauitas, non mœsta nec atrî
 Torua supercilium, nec aperto effusa cachino,
 Sed clara & miti facies condita lepore,
 Non ridens, non tristis erat, sed mixtus utroq;
 Vultus, humiq; oculos semper conuersa nitentes
 Offuscare decus, uiamq; abscondere formam
 Cura fuit, semper uulgus manifesta q; semper
 Compita, congressus hominum uitauit & ora
 Gaudia natus erat, natus solatia, natus
 Curarum lenimen erat, matri ista uoluptas
 Sola fuit, terram membris habitabat, olympum
 Mente, nec a studijs potuisset talibus unquam
 Diuelli, pietas imis immersa medullis.

F. Baptista Matuani Garmelitæ

Hæserat, & firmas uirtus incocta sub alto
Pectore radices pulsa undiq; sorde per omnes
Spargebat late synceri corporis artus.
His super addiderat diuinæ semina lucis
Cælestiq; pater totam lustrauerat igne.
Non illam terrenus amor, non ulla caduci
Cura boni, non spes uitæ, non tristis imago
Horriferae mortis, nec honor, nec fama mouebat.
Hic fuit à prima seruatus origine semper
Viuenti modus ad gelidi nigra usq; sepulchri
Limina, sicut enim assiduis quæ uapula undis
Dura silex immota manet, nec murmura ponti,
Nec metuit uentos tempestatesq; sonoras,
Quoq; magis premitur, tanto fit læuior æstu,
Sic inconcissum firmato robore pectus
Fortunæ quascumq; minas, quoscumq; labores,
Aerumnasq; tulit, patiens terit omnia uirtus.
Aegiptus pluuiam nescit, sed lata quotannis
Cum premit æquorei sol humida brachia cancri
Arua rigat Nilus, uerum his fecundior annis
Exijt, & campos melioribus imbuit undis.
Largius & segetes illis, & poma diebus
Protulit omnis ager, præsentia numina tellus

Parthenices Primæ, Lib. III.

Sensit, & illius radijs fœlicibus æther
Intima maiori compleuit uiscera partu.

Sedit
ab egypto
pte.

IAm ferus Herodes fato sublatus, ad undam
Raptus erat stygiã eterna cruciãdus Erinne:
Et post prima fugæ iam septima uenerat ætas
Tempora, iam pedes puer exercebat, & ora
Rectius, & formæ dulci florebat honore,
Quom diuis iterum galilæa monentibus arua
O cuius ægypti laribus petiere relictis:
Nec Bethlem tetigere domos, nec rura sionia
Archeleos nam tunc solyma regnabat in ora
Natorum primi Herodis sæuissimus, illo
Post lustrum expulso dulci cum pignore mater
Longæuisq; senex ad primi maxima ueris
Orgia, quom typico faciunt solemniiter agno
Conuenere, puer subitæ sese abdidit umbra
Nubis, ab aspectu matris sublatus, in alta
Templa sacerdotes inter, legisq; magistras
Mirantem uario tenuit problemate urbam:
Tres illum gemebunda dies, tres anxia noctes
Agnatos notosq; inter per rura, per urbem
Cum tremulo consorte parës quæsiuit, & auras
Questibus impleuit, lachrimisq; uisibus ora,

Factus
annorum,
xij.

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Sæpius hæc iterans, magni minate tonantis
Progenies, si terram habitas, te ostende parenti,
An potes ardorem hunc afflictæ spernere mentis?
Si coelos, æterna patris si regna petisti,
Me quoq; depositis in sidera collige membris
Vel iuam me tolle precor quo ueneris, æquū est
Me quoq; nate sequi, tuus est ex sanguine sanguis:
Ex membris tua mēbra meis, ex corpore corpus,
Quod totiens alimenta dedit tibi lactea pectus
Ferre potes tantis curarum molibus angi?
Tertia lux aderat, cum se quærentibus ultro
Obtulit, & media sese monstrauit in æde.
Tunc illū formosa parens amplexa, quid inquit,
Nate tot in lachrymis, tanta in suspiria mittis
Me miserā? tristemq; uirū? tum lumina tollens
In matrem genitus, dulces se misit in ulnas.
Et post ter senas hyemes, quom sidera capri
Linqueret hydrophoro iuueni uicinus Apollo
Cœligenā sobolem placido sermone precata est,
Tethyos ut latices dulci mutaret iaccho,
Albaq; purpureos assumeret unda colores,
Ornaretq; nouo conuiuia sancta liquore.
Tū primū ueteri decus Deus innotescere mūdo
Cospit,

Parthenices primæ. Lib. III.

Cœpit, & antiqui nebulas excludere sæcli,
Propterea stygio feruens Iudæa furore
Terribiles illi pœnas, commentaq; fraudis
Struxit in auditæ, sub iniquo iudice tandem
Damnatum fixere cruci, quem pallida mater
Contemplata diu stetit, & suspiria ducens
Cum uellet clamare sonus non affuit ori.
Plorâti lachrymæ deerant, cum tangere corpus
Tentat, & ad tristes extendere brachia plantas,
Phydiacæ similis statuæ sine sensibus hæsit.
Corda sopor gelidus clausit, caua lumina nubes
Texit, & amisso ceciderunt robore membra.
Ast ubi collapsam famulæ, comitesq; leuarunt. Maria
Atq; fatigatos sensim uigor imbuit artus, ad filiũ
Conuerso ad natum tales dedit ore querelas.
O decus, o placidum diuinæ frontis honorem,
O faciem, o mitis clementia lumina uultus,
O sine fraude manus, o nescia criminis ora.
Ora meo totiens gremio inclinata, meaq;
Contrectata manu totiens, primisq; sub annis
Hoc misero nutrita sinu, gestata lacertis
Membra meis totiens, summoq; ex æthere miris
Lapsa modis, quæ me facitis sine coniuge matrê.

H

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Non ego uos (& si Symeon crudelia fata
Præcinnit) tanto credebam nata dolori,
Nec paritura mihi tantum mœroris, & ausus
Est quisquã scœlus hoc ingens? nõ horruit ergo
Mens humana nefas tantũ? quid criminis in te
Nate, quid & tantæ potuit quis fingere culpæ?
Tanta ne lætheos manes audacia mouit?
Tanta ne terrigenas homines dementia pressit?
Hoc liuoris opus, tantas amor improbus auri
Parturit insidias, hæc sunt dulcissima proles
Quæ te, meq; necât, scelere scœlꝰ arma ministrat.
Iustitiæq; ratis duplici perit obruta uento.
Flete uiri, sanctæq; nurus, nulla audiit ætas
Par facinus, perit humana sub imagine mundi
Conditor ipse, cauum coeli qui sustinet axem.
Terra quid auctorum sceleris uestigia portas?
Auctorem cognosce tuum, date signa doloris
Sidera, damnatus iuuenis sub iudice falso.
Adiutore carens, inter furibunda relictus
Agmina, solꝰ, inops, plâtas, caput, ora, manusq;
Saucius, & duro traiectus pectora ferro.
Unica desertæ soboles, spes unica matri (tur
Heu moritur, uirtuti honor hic? hæc premia dan

Parthenices primæ. Lib. III.

Moribus innocuis? prohibe tua lumina titan,
Abde caput nebulis, aer precor indue noctem,
Omnia quæ cœli gremio capiuntur, & ipsi
(Si Deus hic uobis) Mariam miserascite cœli:
Et plorate mei mecum crudelia nati
Funera, lugubrem domini cognoscite casum.
Væ populo, patribusq; tuis sanctissima quondã
Nunc scelerũ sentina Sion, tua crimina quantis
Te implicuere malis, unum quot funera funus
Parturiet, lux una omnes pessundedit annos.
Nate dei, qui fers humana piacula solus
Me affligi simul, atq; tuos sentire dolores
Cogit amor, natura iubet, mihi ferrea plantas
Spicula, mortiferæ penetrât mea pectora sentes,
Cordaq; dilaniant, miseros uix sustinet artus
Spiritus, atq; utinam tecum mihi nate liceret
Afflictos finire dies, & cedere uita.
Omnia te nobis melius præsentem ferebam.
Sed postquam te liuor edax, & auara cupido
Oppressere, nihil superest nisi triste, & amarũ.
Nulla meis sine te solatia, nulla uoluptas
Rebus erit, tecum pereunt mea gaudia, tecum
Omne mecum solamen obit, suspiria tantum

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Singultusq; mihi sine te, & lamenta supersunt.
Ab quàm dulce foret matri, si uiribus usus
Nate tuis propriæ fugeres dispendia uitæ.
At postquàm pietas, & inenarrabilis ardor
Tanta pati, tantoq; premi te pondere cogunt
Esto mei saltem memor. & miserere tuorum
Quos moriens inter tam sæuos deseris hostes.
Postq; tuos matrem reditus mi nate reuise,
Et ne adeo magni teneat te cura parentis
Ut tibi desertæ subeant obliuia matris,
Aduentus sperare tuos concede parenti,
Atq; tuos iterum uultus, atq; ora tueri.
Hæc mihi spes lenimen erit, curasq; leuabit
Ista fides, oro ne post tua funera linquas
Suspensam me nate diu, sed te ocyus ipsum
Redde tuis, hoc materno da munus amori.
Spes est longa dolor, promissaq; munera amanti
Expeclare diu labor est, & pondus iniquum.
Hactenus etsi me casus timor iste futuri
Ambiguam premeret, tua q; tamen ora licebat
Cernere, me uitæ nunquàm tædebat, & omnem
Tollebat tua sola salus mihi cognita curam,
Vita mihi semper posthac inuisa futura est.

Parthenices primæ. Lib. III.

Nulla dies lachrymis unquam, gemituq; carebit,
Et uiuam moriens, erit & uita ipsa sepulchrum.
Sola domo incerta lucem pertæsa latebo,
Propterea prohibe istius me nate teneri
Exilio uitæ, finemq; impone dolori,
Atq; dies præcide meos, neu desere matrem
Hostiles inter turbas, plebemq; cruentam.
Ad nostros ubi uictor auos sub nocte latentes
Veneris, oro meum iubeas saluere nepotem,
Illum ad me duc nate precor, tecumq; resurgat.
Interea ipsa tuos comites solabor, & istos:
Ne nimium casus timeant studiosa rogabo.

Talibus ægra parens ad natū uocibus usa est.
Hæc lamenta solum mouere tremoribus, alpes
Expressere metum, collisq; saxa per auras
Terrifico strepuere sono, titania lampas
Occidit extemplo, medioq; expalluit axe,
Astra simul solemq; dies amisit, olympum,
Aequora, tellurem subita nox abstulit umbra.
Ipsa repentinos rerum natura tumultus
Admirata caput circumuertebat, & orbem
Perlustrans, tantorum operum discernere causas
Non ualuit, sacrosq; leuans in sidera uultus

Mirac-
culs in
morte
Chri.

F. Baptiste Mātiani Carmelite

Numina, mutato dixit mea regna laceffunt
Ordine, grāde aliquid tantis elementa fatentur
Motibus, aut superos iterum discordia nexat,
Aut opus immensum coslo Deus euocat, ingens
Insolitumq; aliquid certe hæc portēta loquūtur.
Signa dedit tellus (utinā bene uertat) & astra
Hæc ait, attonitæ cæca caligine gentes
Mersa sub æternam timuerunt sæcula noctem.
Fletibus his aderat iuuenis, qui sponte relicta
Coniuge, dilecto uoluit comes ire magistro,
Hūc igitur cum iam traheret suspiria Christus
Ultima, & urgeret supremus anhelitus ora,
Singultire uidens fleuit, paulumq; leuatis
Luminibus, comitum dixit charissime salue,
Quem neq; blanditijs potuit mollire uoluptas,
Non terrere minæ, non inclinare labores.
Nunc habeo grates, referamq; fideliter olim,
Quod mea prætuleris uiridi consortia uitæ
Solutus, & in casu comes es mihi solus acerbo.
Morte premo, dare postremis mandata loquelis
Pauca sinor, fuit hæc licuit dum uiuere, nobis
Sed posthac tibi mater erit, tibi namq; relinquo
Et curam & nomen nati, seruabis amorem

Chfus
ad Ioan
nem.

Parthenices primæ. Lib. III.

In matrem sobrine meum, possessor & hæres
Ipse meæ pietatis eris, per saucia testor
Brachia, per plantas, capitique asperrima ferta
Huic miseræ ser opè uiduæ, mox fronte parū per
In Mariam uersa, tua sint hæc pignora dixit
Hic mulier tibi natus erit, solabitur egram
Atq; operam rebus dabit officiosus agendis.
Viue, nec aduersos inter te desere casus.
Nec fugias mala nec quæras, uenientia seruo.
Sic fatus posuit faciem, & fronte loquentis
Pallida confusis lachrymis cruor ibat in ora.
Talibus admonuit matrem sine nomine matris
Ne materna piæ laniaret uiscera nomen.
Suscepit iuuenis grate, matremq;, amitamq;,
Et satis officio fecit nati, atq; nepotis,
Donec perfidiæ crescens audacia passim
Castra dei genus electum peregrina coegit
Littora, & ignoti noua regna inuisere mundi.
Tunc omnes patriam, solymos liquere penates
Morte, uel exilio pulsati, robusta disertis.
Tum Stephani pietas inter uolitantia saxa
Enituit, templi, præceps Iacobus ab alto
Culmine deiectus fractis ad marmora membris

F. Baptiste Mātiani Carmelitæ

Christi
appa-
res ma-
tri.

Testis, & exemplum fidei immortale reluxit.
Post longos tandem gemitus, post funera natū
Prima resur gentem uidit, nam conscius ipse
Materni mœroris, auos ubi traxit ab orco
Mane sub auroram ingenti cum luce parentis
Tecta sub ingrediens, quid tot singultib9 inquit
Chara parens, quid te fletu consumis acerbo?
En tua progenies adsum, mecumq; nepotis
Umbra tui. cognosce manus, ueteremq; figurā
Oris & ista tuis mea membra simillima mēbris
Cur tantos nostro sparsisti in funere planctus?
Ipse tuas grauius uoces, animiq; dolorem
Quā tormēta tuli, sed iam aspera cuncta peregi,
Nil superest mortale in me, nil triste relictum.
Vicimus infernos gentemq; subegimus atram.
Pone metus, curasq; parens, hilariq; beatam
Fronte diem celebra, paruo post tempore mecum
Immortalis eris, sceptrumq; tenebis olympi.
Sic fatus subito tenues discessit in auras.
Hoc uisu rediere animi, uiresq; resumpsit
Parthenice amissas, per eburnea mēbra cucurrit
Purpureus color, & forme reuocauit honorem
Sicut cum rapido noua gramina perculit æstu

Parthenices Primæ. Lib. III.

Phœbus & egregiū calor abstulit oris honorē,
Si nouus humentī labatur ab aere nymbus
Et scatebris riget omne solū, uet⁹ intrat i herbas
Robur, & agrorum redit instaurata uenustas,
Narcissi caput extollunt, pœneia ridet
Laurus, & exultant hilares per rura napeæ.
Ipsa aderat quom nube deus circumdatus alba
Iuit in ætheream socijs mirantibus arcem.
Et quom flammiferæ uenit sub imagine linguæ
Spiritus ingenti, resonans per tecla fragore.
Tum noua pacificæ fidei mandata ferentes
Discipuli solymis orbem inuasere relictis.
Tempore namq; illo uires atq; arma quiritum
Humanum uicere genus, sed inermia christi
Castra deos ueteres ausus imitata gygantum.
In uidua deserta domo rerum indiga uirgo
Coniuge defuncto, natoq; in regna recepto,
Ducebat tristi uitam moerore iacentem.
Iam charas olim comites Martham atq; sororē
Eurus ad occidum tulerat sine remige littus.
Propterea amissi quærens solatia nati
Palladiæ collem dederant cui nomina syluæ
Et loca, quæ curare magis quondam ille solebat

Exerci
tū Ma
riæ.

F. Baptista Matruani Carmelitæ

Assidue tanquam prolem uisura petebat,
Impatiens amor est, maior aq; uiribus audet,
Seq; reperturum credit quæ ardentius optat.
Inter, cæsareas arces, tyriosq; Colonos.

Carme-
lus.

Et uada iordanis frontem Carmelus in auras
Tollit, & assiduos latices in uertice summo
Parturiens syluas salientibus irrigat undis,
Atq; supercilio sensim demissus ab alto,
Ultima Carpathium uestigia mittit in equor,
Abluiturq; fretis paphiæ quibus insula diues
Cingitur: & pharios uidet alto à culmine fluctus.
Mons patrum pietate sacer, lateq; piorum
Inclytus hospitio uatum, nam dicitur illinc
Discipulo ambustam iaciens ex aere uestem
Helias ardenti coelum petuisse uolatu.
Illinc perpetuis, ceu missi è fontibus amnes
Religio, & sacri fluxit reuerentia cultus,
Quicquid habent alij montes pietatis ab isto
Ducitur, hac una plures è uite racemi
Diffusi late terras, atq; equora complent
Hinc chartusiæcæ æterna silentia claustris,
Hinc uarias benedictus oves collegit, ab isto
Canabe nodosa tunicas arcere fluentes

Parthenices Primæ. Lib. III.

Lignipides didicere uiri, quiq; arua colebant
Inuia, & assiduo terras ardore calentes,
Et quos Cyriacus de littore uexit iberō
Hinc orti, sanctū & summo gen⁹ æthere dignū.
Hinc nostri uenere patres, habitacula montis
Culmen adhuc seruat toto apparentia ponto
Quæ nostri posuere atavi, modo possidet hostis
Barbarus, expulsæ solem petiere cadentem
Arctoasq; domos, & gentis regna latinæ
Reliquiæ antiqui generis, uatumq; propago,
Quæ ferrugineos humeris circumdat amictus
Veste sub albenti, nec sumit ab arte colorem.
Huc igitur si quando quies, uacuumq; negocii
Tempus erat, ueniens curas lenibat, & ipsa
Maiestate loci large oblectata redibat,
Propterea montana uiri Spælea colentes
Audito illius fato, sublime sacellum
Apricis posuere iugis primi, atq; quotannis
Sacra instaurantes hymnos & thura ferebant.
Namq; ipsi sese, mox ut uulgata salutis
Fama fuit, christi magnis iunxere ministris
Fautores operis sancti sociosq; laborum.
Propterea istorum longos seruata per annos

Sacella
Isti Mas
rie pzo
mum,

R. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Posteritas iungit Mariæ cum nomine montis
Nomina Carmeli, niueoq; insignis amictu
Perpetuum seruat priscae pietatis honorem.
Hos quoq; uirginei penes est reuerentia cultus
Præcipua seruata fidei, uelut Herculis olim
Sacra potici genæ custodiuerē nepotes.
Hoc deus, hoc magnæ Petri qui præsidet aulæ
Pastor. & æternis orbem moderatur habenis
Sæpius accitis patribus sacroq; senatu
Sanxit, & æra notis signata bifrontibus extant.
Pastor in antiochi celebres Ignatius agros
Venerat, & sacros Petri sortitus honores
Sancta per assyrios pascebat ouilia campos.
Iste super mira nascentis origine Christi,
Et teneri studijs æui, uitæq; prioris
Moribus ad matrem dedit, accepitq; tabellas,
His adeo incaluit patriæ cælestis amore,
O buius ut fatis ultro progressus, in ipsos
Se tulerit Traiani enses, & in ora leonum.
Quin & defuncti scrutatus corda satelles
Auratis inscripta notis inuenit Iesu
Nomina. sic grauibus dictis, sua saq; potenti
Intima discipuli penetrarat pectora uirgo.

Parthenices Primæ. Lib. III.

Ac si quis partho missurus spicula cornu
Cuspide æratæ trahat, impellatq; sagitam:

IAmq; propinquabant cani, rugæq; uenustam **Assu-**
ICrispabant faciem, formæq; inimica senectus **ptio**
Venerat, at pulchros ætas ne frangeret artus **Ma-**
Lumina ne longo iam calligantia fletu **rig.**
Induerent tenebras, fierentq; obnoxia nocti,

Dicitur æternum matris pro funere natus

Talibus alloquijs interpellasse parentem.

Magne pater qui me terræ ne regna perirent,

Corpus & humanos iussisti assumere uultus,

Aspicias annoso genitrix ut frigeat æuo,

Deformisq; situ senij tabescat, & annis

Curuetur grauibus, spacium uitale peregit,

Iam satis ærumnas, inopisq; incommoda uite

Pertulit, assiduo satis est attrita labore,

Matriq; eximie ratio uirtutis habenda est.

Da sceptrum coeleste meæ promissaq; matri

Regna pater, longæq; diem succedere nocti

Iam uideat, mutetq; suos in gaudia luctus.

Et quia nec uite labem nec originis ullam

Novit, & antiquum retinet syncera pudorem,

Maiestate tua dignum non arbitror istud

F. Baptista Matuani Carmelitæ

Tam sanctum tellure pati putrescere corpus:
Sic ait, & placito postquam pater annuit ore,
In diuersa leues præmisit regna ministros,
Qui comites olim uitæ mortalis in unum
Colligerent, matrisq; illos ad limina ferrent
Obsequiũ dominæ, tumuloq; extrema daturos
Officia, & celebri dicturos funera ritu.
Ipse ferens textam phœbi de lumine uestem,
Claraq; bisseis matri diademata flammis
Nazareth ex alto petijt non solus olympo,
Nam regem comitata, suum cœlestia passim
Agmina solemnes fecere per æra pompas,
Et festam duxere diem, ueterisq; nouæq;
Legis, & ex omni uolitabant ordine turmæ.
Ante alios David & murice clurus & auro
Argutam plectro cytharam pulsabat eburno,
Et ueteres ducebat auos, cupidusq; uidendi
Virgineos obitus celeri per inania lapsu
Ibat, & æthereo mulcebat nubila cantu,
Ceu cum fata gemens cygnus uicina canoro
Guttore, & extrema canit ad sua funera uoce:
Pone sequebantur uates, coma fusa per auras
Nabat, & in tenui uentus ludebat amictu.

Simili
tudo.

Parthenices primæ. Lib. III.

Parthenice angusto recubabat fessa cubili
Et lachrymans requiem orabat, finemq; laborũ
Progenies igitur diuorum astante corona
Sedit, & ægotam sic est affata parentem.
Alma parens mecum diuturna pericula quondã
Et sine me perpeſſa tribus mala plurima lustris,
Credideras forſan citius me noſtra daturum
Regna tibi, quia mater eras, humana uolebat
Hoc pietas, & amor præceps, lex altera coelo eſt.
Nos etenim lento pœnas & præmia ſemper
Cogimus ire gradu, meritis ut præmia creſcant
Et uitare grauem nedum ſolertia poſſit
Verum & ſegnities pœnam, clementia ſummi
Tanta patris tali humanũ genus arte gubernat
Hæc mora longa, fuit pietas & gratia maior,
Semper enim tibi creuit honor, tua gloria ſemp
Auclã magis, iam prima ſibi loca uendicat inter
Spirituũ ſanctos cœtus in uertice mundi.
Nam quo quiſq; magis ſortem patienter acerbã
Pertulerit uiuens, tanto ſublimius ibit
Orbe alio, patriq; magis uicina tenebit
Teclã meo. foelix igitur cui uictã uoluptas
Terga dedit, longi quem non fregere labores.

Chriſt
ad ma
trem,

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Humanæ spacium uitæ componere fas est
Hipodromo, celeres per quæ rota feruida currus
Voluit, & assiduo concretus puluere sudor
Membra uirum tepido deformia limo,
Ambigui rerum euentus, suspiria longo
Cū gemitu, lachrymis turgentia lumina, pallor
Plumbeus, exangui tristes formidine uultus
Cura uigil, labor ossa domās, dolor anxius oēm
Sollicitant hominum uitam, terraq; mariq;
Obijciunt sese passim, prudentia frenis
Talibus humanos ausus diuina coerces,
Tranquillamq; negat pacem mortalibus ægris,
Eneruare solent securas socia mentes,
Et uitij's umbrare animas, ut puluis aquoso
Imbre coit, leuibusq; rapi iam nescit ab auris,
Sic aduersa premit sensus fortuna rebelles,
Et cogit parere deo, morbosq; latentes
Pellit, & ardentes in pectore mitigat æstus.
Ut sale consperso longos seruantur in usus
Viscera, nec lædi sanie, nec tempora possunt,
Sic duris animi rebus formantur, & omnem
Abijciunt pestis causam, sors aspera tutum
Præbet iter, ut sidereas hæc ducit in arces.

Hæc rate

Parthenices primæ. Lib. III.

Hac rate feruentes pelagi superenatat undas

Qui petit æterni portus & littora regni.

Vidisti qui me casus uolucere meosq;?

Communi exilio pulsi, uarijsq; per orbem

Supplicijs acti sorte exercentur iniqua.

Et nunc extremis Gallorum finibus, exul

Martha sororq; latent, quas implicata malignis

Mag^e
daleng.

Gens odijs uento exposuit pelagoq; minaci.

Ipsè dedi faciles cursus euroq; secundo

Per Rhodon, & Cretæ fines, & Neriton altam,

Scyllæumq; fretū, tyrrhena per æquora uectas,

Littore longinquo exposui, qua Gallicus altum

Illabens Rhodanus, cirnæas diuidit undas.

Hactenus hæc, iam tempus adest, ut inertia uitæ

Pondera deiciens coelum supremaq; mundi

Regna petas, & promisso potiaris olympo.

Hæc genitus, læto genitrix hæc reddidit ore.

Nate diu expectate mihi multisq; uocate

Mar^{is}
ad filiū.

Supplicijs, tandem exilio finem, atq; labori

Pone meo, cur tantum oro mea gaudia differs?

Sed tamen ante tuos isto quàm è co^o ore migrem

Da uideam fratres, stygiosq; hinc euice manes,

Ne mihi tartarei uultus, tristes ne figuræ

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Conuen-
tio apo-
stolorum.

Horrorem incutiant mortis gelidūq; timorem.
Nec dū finierat, quom iam duodena p̄ auras
Læta cohors aderat, Cilicum reuocatus ab oris
Hic erat, à græcis alius trans Pelion atq;
Tethyos Euboicæ fluctus/minoiaq; arua
Et mare carpathium, sitientibus alter ab indis,
Alter ab Aethiopum siccis translatus harenis
Trāsque domos Arabū, Rubri trans littora Pōti.
Ille per Europæ populus à gente latina
Transierat ueniens Siculos, Pelopisq; penates
Phœbæamq; Rhodū, sparsasq; p̄ æquora terras.
Mox animos erebi quot erant per tecta, p̄ auras
In cæcum Deus ire chaos mandauit, & altis
Immergi tenebris, atq; intra tartara claudi.
Tum niueam mentem domibus dissoluit opacis,
Et super iniecit tulerat quæ dona parenti,
At gelidum tepido iacuit sine sanguine corpus,
Splenduit æthereo mens immortalis amictu,
Cui superum mirata cohors arridet, & altis
Gaudia scintillant animis, domināq; salutant.
Insonnere poli, longeque auditus ab alto
Concentus, mixtumq; melos, pars ocyus acta
Clarius & cantu late resonabat acuto,

Parthenices primæ. Lib. III.

Tarda ibat grauiore sono, qui sidera uoluunt
Nunc gelidum uersus Boream pigrūq; Bootem
Nunc austrōs contra cœliq; latentis ad axem
Cursibus assiduis orbes, qui lucida paruo
Circuitu uersant in summis orbibus astra,
Hi quoq; concordī uocum discrimine carmen
Immortale dabant, tellus, mare, risit & aer.
Ipsa sinu matrem proles complexa per altos
Aeris ascendit tractus, iuxtaq; paternum
Ad leuam solium sublimi in sede locauit.
Interea missi strato imposuere feretro
Solliciti exanimū corpus, gremioq; dederunt
Vallis, ubi magnū mūdi, & generale futurū est
Iudiciū, & tali signarunt carmine marmor,
Parthenicæ diuum dominæ, matriq; tonantis.
Terga feræ titan nemææ extrema tenebat
Fulgentem cratera, clarāq; coronam.
Verum illud nati imperio post tempore paruo
Ablutum Iordanis aquis terræq; rescēto
Pondere, & ardenti uestitum luce, nihilq;
Iam mortale tenens celeres in sidera diui
Tollentes iterum menti imposuere beatæ.
Ipsa tenens sceptrū, & nitido diademate fulgens

Epita-
phium
Martæ

F. Baptista Mantuani Carmelitæ
Cincta caput, terras amat, atq; uocata fauorem
Impulit, & cœli lucentibus imperat astris.

¶ FINIS.

¶ Argumentū Poetæ in Parthenicē secundā.

Atharina uirgo Aegyptia,
Alexandriæ nata, Costo pa-
tre, qui fuit ex Lagidarū fa-
milia, sub Maximino Ori-
entis præfecto uel sub Ma-
xētio Maximiani passa. (Si
quidē de authore passionis ambigitur,) sed om-
nia fere exemplaria quæ leguntur in ecclesijs Ma-
xentium) habent, superatis & ad fidem conuer-
sis quinquaginta disertissimis Orationibus, cau-
sam Christi tutata est, diu squallore carceris as-
flicta, longa inedia macerata, durissime cæsa,
tandem post uxoris regia & Porphiry ducen-
torumq; militum conuersionem, confractis rota-
rum machinis, decollata lac fudit pro sanguine.
Corpus eius in Sinai montem Arabiæ deporta-
tur ab angelis.

Parthenices secundæ. Lib. I.

CF. Baptiste Mantuani Carmelite Theos-
logi ad Magnificum. D. Bernardum Bembum
patricium Venetum & iurisconsultum peritiss-
simum, Secunda Parthenice incipit.

O stidis aggressi pugna / tor-
menta / rotasq;
Atq; triūphato uictricia belo-
la tyranno
Detegimus fraudes, & num-
mina falsa deorum.

Sancta faue uirgo tenuem cui carminis orsum
Pangimus, & uento uenias ad uela secundo.
Veridicos cantus non ~~est~~ helicone uetusto
Porrige, sed Christi sacris de fontibus haustos. ex.
Da mihi non hederæ, non lauri uimine textam
Sed qualem tu diua geris de fronde coronam
Arboris eoræ, medio quam legimus horto
Spargere felicem ramis uitalibus umbram,
Et paradisiaco nobis aspiret ab orbe
Vera dei soboles, æterna potentia patris.
Orbe soporato tellus Aegyptia noctem
Roriferam induerat, mersusq; sub equore titan

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Hesperio cœli nitidos accenderat ignes,
Et niger attollens humentem scorpius ortum
Stringebat iam rura novis effœta pruinis,
Cum iouis imperio uolucres Cyllenius alas
Sumpsit, ut ex toto ueteres memphitis in agros
Cogeret orbe deos, qui maiestate relicta
Iam sua cedebant nostris altaria sacris,
Inuitaq; iugum Christi ceruice ferentes
Nulla dabant responsa palam, sed cœca malorũ
Semina iactabant, tacitoq; in pectora lapsu
Intrantes humana, dolos & operta uenena
Gentis ad excidium nostræ inspirare solebant.
Quale per insidias gerit inter ouilia bellum
Nocte lupus facta pedibus scrobe limina subter,
Tunc ferus Ausonijs Mauors noua gētib⁹ arma
Suadebat, ferrumq; graui uersare tumultu,
Ocia Lucanis dum Maximianus in hortis
Ducit, & in regem dum res Romana reuerti
Cogitat extinctis regni consortibus unum.
Tunc hecates motus furijs Maxentius artes
Vertitur ad magicas, ueterumq; ad sacra deorũ
Instaurat delubra, nouus scrutatur aruspex
Exta, scelus tentat, quo non crudelius ullum

Maxi-
mian⁹,

Maxē-
tius,

Legimus à prima nascentis origine mundi. Magi-
ca.
 Viuentium grauidas matrū secat ensibus aluos
 Immatura trahens stygijs quæ destinet aris
 Pignora, funestos docuit Proserpina ritus.
 Inuida crescentis fidei successibus omnem
 Hæresibus sacram legem Tritonia pallas
 Implicat, & ueris fucat mendacia dictis.
 Mixta choris iuuenū uenus illecebrosa repu gnat
 Virginibus sacris, moresq; irridet honestos.
 It ueneri Bromius comes, & Silenus, & ipse
 Castra mimallonie uino redolentia Bacchæ
 Atq; Dioneos furtim per tecta liquores
 Iam sine pampineis thyrsis & lyncibus Euan
 Mittit, & occultos accendit in ædibus ignes,
 Inuoluebat opum studijs saturnia Iuno
 Corda uirum, gemmis fuluiq; numismatis aura
 Merce peregrina, tunicis ardentibus ostro
 Sollicitans animos hominum, priuatus olympo
 Phœbus & ignifero curru, pice nigrior atra
 Versus in Aethiopem, fidibus spoliatus, & arcu:
 Daphnæa sine fronde miser per mœnia noctu
 Ibat, & ablatum uirus pythone perempto
 Quod magna seruabit Onyx, spar gebat in ipsos

F. Baptiste Matuani Carmelitæ

Nobiliū thalamos, quo corda imbuta malignis
Artibus armabant animos, hinc orta libido
Imperij, & curis rabies accensa superbis
Regnâdi cupidos facile in scelus omne trahebat.
Talibus addictos operis Cyllenius urget
Ad mœsti iouis ire domos memphitica regna.

Illus. Est locus ægypti bifido qua flumine Nilus
Delta facit, Nilus cuius coelestis origo
Regna Per æthiopum fugiens orientis ab hortis
Ingreditur pharios septena & hostia fluctus,
Non procul est styx atra palus, ubi condidit Io
Inachis inuentum fratrem typhonis O sirim.
Aedita non procul est in collibus ora supinis
Pyramidum regio, quarum preciosior orta
Dicitur à Rhodope, cuius præstantia formæ
Tot congeffit opes ut nobilitate sepulchri
Vicerit & reges ipsos, hic Iupiter olim
Clarus & ignipotēs, posito modo fulmine paup
Squallidus & torua demissus lumina fronte
Dæmonas aduectos angusto suscipit antro,
Atq; sub exesa scabri testudine saxi
Iuppi- Consedere solo. tunc sic est Iuppiter orsus,
ter. Numina quæ toto terræ regnastis in orbe

Parthenicēs Secundæ. Lib. I.

Non satis est nostro q̄ nos Galilæus honore
Exiit in tantas ausus prorumpere fraudes,
Non satis est, pueris etiam contemnimur, omnes
Nos impune premunt, in nos conuicia iactant
Caupones, mimiq; leues, scurræq; loquaces.
Falsidicosq; uocant. Ergo hæc indigna feremus?
Nec totiens læsi semel ulciscemur? inertes
Sic sumus ut uiuos nos non intelligat hostis?
Nos peruisse putant, defunctaq; numina uita
Vulgus ait. Tempus ueniet cum turbine tanto
Christigenas asiæ regnis Libyæq; fugatos
Inuoluam. properate dies, uelociter anni
Currite, ferte cito machometia tempora cursu.
Interca mentes alijs solabimur ægras
Supplicijs. una nostras in uirgine uires
Experiamur. erit nostri reuerentia forsan
Maior ab exemplo tali. Catharina superbo
Nostra supercilio damnat simulachra, deosq;
Impia subsannat. uultuq; elata superbo
Non uenerem, non iunonem, non pallada, nõ me
(Tanta est impietas) minimo dignatur honore.
Iuppiter hæc, magno focij fremuere tumultu.
Exiliunt iræ, furiarum incendia surgunt.

F. Baptista Matuani Carmelite

Et furor ignitis oculis & fronte minaci
Excandescit, uti rapidis cum ferrea flammis
Lamina cyclopum excoquitur flagranti camino.
Iuppiter ut uidit grauibus commota querelis
Numina sic iterum sumptis sermonibus inquit.

**Iuppi-
ter,**

O soboles iucunda mihi Plutonia coniunx
Persephone, quando miseri te cura parentis
Sollicitat, cita tartareas descende sub umbras,
Plutonemq; roges unam mihi mittat erinmem,
Tisiphonem, aut Alecto, diram ue megeram.
Ipete nata uirum, grauibusq; obnitere uerbis,
Scis quibus ille modis possit, quoue ordine flecti.

**Perse-
phone,**

Sic pater, hæc responsa dedit proserpina patri.
O pater. heu frustra furias in tale uocamus
Obsequium, poscit furias sibi tartarus omnes,
Nec satis officio faciunt. uix prima Neronem
Vix decium fratrem Titi execrabile sancta
Deradice genus colubris & uerbere duro
Corripit. indomitæ pugnât cū manibus umbræ.
Vociferant altum lateq; incendia iactant.
Tantus in igne dolor, tanta impatientia flamma.
Namq; ea gentiles animas in tartara iactans,
Non fuit alterna requie mitescere poenam.

Parthenices Secundæ. Lib. I.

Et modo romanis thalamos stratumq; duobus
Regibus imperij qui deposuere labores
In medijs Cocyti undis componit, & altum
Figit humi puteos, quantum marpesia cautes
Ingenti uix mole nouem descenderet annis.
Altera iudæos recutitæq; improba gentis
Semina, quæ postquam letali uulnere christum
Abstulit, antiqua nequicquam lege superbit,
Curat, & ardentes mergit phlegetotis in undas.
Sæpius Herodes geminos natumq; patremq;
Cædit, & insertat candens in guttura ferrum.
Tertia christigenas odijs infensa cruentis
In uada præruptæ celso de uertice rupis
Præcipites acherontis agit, uersosq; per amnem
Luclificum trahit hamato per saxa tridente.
Et iacit in flammis, quæ deficientia nunquam
Sulfura depascunt, fumoq; inuoluit & igne.
Sed quid opus pater hic furijs? ego iussa capeffam.
Fare. patris non est fas dissimulare dolorem.
Vade ait ardentes quando maxentius aras
Consultit imperij cupidus sub nocte silenti.
Hæc responsa data. Nilum pete, sacra deorum
Restitue, & tanta tibi pro pietate coronam

Suppli-
cer.

F. Baptista Matuani Carmelitæ

Accipe, & insignem fulgenti murice clauum.

Sic ait, & natæ pater inclinatus ad ora

Permulsensq; caput dextera, dedit oscula fronti.

Persephone mandata facit, coruiq; figuram

Induit, & tranans auras pernicious alis,

Simmo Præterit Ammonis tēplum admirabile quōdam

Dum Iouis imperium maiestatemq; colebant

Terrigenæ: a libicis quod nomina traxit harenis

Iamq; tenet syrtes, facit hic breuis unda uadosū

Acquor, & est ratibus magnis imperuia tethis.

Transuolat in arimem æterno ardore coruscant,

Quæ premit ingentem saxosa mole thiphoeum

Iam tenet Italiæ littus, Lauiniaq; arua.

Intrat ad urbanos strepitus, celsaq; resedit

Tarpei super arce Iouis, populumq; patresq;

Et tria despiciens fora post delubra tonantis

Solis ad exortum Romæ decora alta superbæ,

O caput o florens terreni gloria mundi

Dixit, ut excelso tetigisti uertice cœlum

Indigentes oblita tuos Geniosq; laresq;

Atq; Iouem & natos demens ad inania christi

Tam cito degeneras documenta fidemq; nefandâ

Sic ait, & Petrum quater execrata, columnam

Parthenices Secundæ. Lib. I.

Traiani quæ iuncta foro supereminet urbi
Inuolat, & coruus iam desinit esse, breuemq;
Se trahit in nebulâ, & maxætia tecta subintrat.
Nox erat, & phœbe gelidis argentea bigis
Collis auentini summo de uertice tollens
Cornua lustrabat radijs pallentibus urbem.
Impius ad magicas redujt Maxentius artes,
Combusti; affert cineres infantis ad aram.
Consulit extra, uocat manes, & numina læthes:
Nacta uias faciles & idonea tempora fraudi
Persephone commenta sagax insibilat aura
Pertenui. fibrasq; mouens foelicia signa
Fingit: & inuoluit regis caput igne corusco
Subridens, alacri saliunt precordia plausu,
Principis & totam trahit inter gaudia noctem.
Iam parat ire uiam pelago, iam concipit omnem
Trinacriam, cretæq; domos, ciprumq; rhodûq;
Qua zephyris impulsus eat, qua classe latina
Vectus Alexandri monstratam anauiget urbem.
Egregios prima comites de pube quiritum
Deligit, & fulget tyrijs aurata iuuentus
Vestibus, cois rutilant segmenta lapillis.
Et uagina sunt gladios hiacynthina pulchro

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Claudit, & argentum capulis effulget eburnis.
Septima consurgens roseis aurora capillis
Oceani pulchrum caput extollebat ab undis.
Cum iam compositis ratibus uentosq; secundo
Littore ab ausonio soluens pelusia tendit
Ostia: & illustres Pompei funere campos.
Persephone uolat ante, fretū spumantibus undis
Liberat, & placido facilem facit equore cursum
Non scythicus Boreas illis, non aphyricus auster
Non oriens Eurus potuit spirare diebus.
Vix sua sub leni crispabat tergora pontus
Applaudēs Zephyro: & sceleri se accōmodat æq̄r
Optimus interea mentis deus auctor honestæ
Atq; pudicitie custos, ne regia uirgo
Circumuenta dolis subito labatur ab alto
Præmonet, & celeri tradit mandata ministro.
Ille per immensos cœli glacialis ab ortu
Labitur anfractus, penetransq; per aurea tauri
Cornua Pleiadum flammâs restringit, & ipsos
Præterit Errones septem, triuiæq; sub orbe
Accipit exiles raris ex ignibus artus.
Regia progenies cultu redimita pudico
Inter socraticos & quos academia quondam

Cathe-
ring stu-
dium.

Parthenices Secundæ. Lib. I.

Stoaq; cæcropijs libros de fontibus hausit.
Clausa latet modico pictæ testudinis antro.
Atq; uoluminibus legum stipata duarum
Abstrusos animo sensus uoluebat, & acris
Ingenij uegetas acies figebat in omne
Quod tenebris ænigma latet. mysteria miris
Inuelata modis uisu penetrabat acuto.
Quicquid ad ornatum fidei exemplaria sanctæ
Græca ferunt animo uigili condebat, & omnem
Assidui frugem studij quasi fertilis agri
Primitias, quasi collectum de sordibus autum
Et quasi fulgentes gangis de puluere gemmas
Rasaq; panchæi duro de cortice thura
Roboris, & pinguem torto de caudice myrrhâ
Ad christi delubra ferens, Cape summe deorum
Munera dicebat, primæ cape dona iuuentæ,
Quæ tibi per steriles apis hæc tua colligit agros.
Primus Abel pingui coluit tua numina sacro,
Melchisedech panum calathos & cimbria bacchi
Obtulit. Habramus dulcem sua gaudia natum.
At nos synceræ tibi uirginitatis honores,
Collectosq; pia de sedulitate legendi
Offerimus flores, nostra hæc tibi munera sunt.

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Regia dum tales uoluit sub pectore curas,
Et rugiens animo terras coelestia uirgo
Cogitat, ecce nouæ lucis micat igneus ardor,
Atq; repercusso paries splendore coruscant.
Auratae micuere trabes, micuere columnæ,
Et subitis uisum flammis ardere lacunat.

Angelus Nuncius emisso nitidis è nubibus ore
Regia progenies dixit, quia concipis alto
Corde deum concessa tibi consortia diuum.
Pone metum, securam meas intellige uoces.
Ille ego qui Mariæ sanctas orator ad aures
Ante fui, tibi de summo modo mittor olympo.
Nam tibi post illam primi debentur honores
Inter uirgineas acies albentia castra,
Scis ueteres odio lucis studioq; malignæ,
Mentes & imperij uanæq; libidine laudis
Dissentire deos Christo, & molimine magno
In mores certare bonos, nec posse nitorem

**Dei im-
pudici.**

Ferre pudicitiae, clymenes corruptor Apollo
Pressit Aristei matrem, nymphamq; Dionem,
Iupiter Europam, Danaen, Asopida, Lædam,
Atq; Lycaonidem, Maiam, Bacchiq; parentem.
Falcifer Oceani natam, minoïda Bacchus.

Persepho

Parthenices Secunda. Lib. I.

Persephonem Pluto rapuit, simoëtis ad amnem
Congreditur Venus Anchisæ, thetidusq; cubile
Pelleus incestat, rector Neptunus aquarum
Phorsida, deucalidem fraudis furumq; magister
Mercurius, venerem maioris, & pallada frater
Polluit, endimyon uultu, Pan uellere lunam,
Iasius Cererem, nulla est sine labe deorum
Progenies, nisi forte suum quæ plangit O firim
Inachis arguto pellex iunonia sistro.
Et tibi uirginitas istis odiosa parauit
Insidias in te longinqua à Thibridis urbe
Et coniurata descendunt prælia Memphi.
Nulla sub indigno uirtus est principe tuta.
Nulla sub incesto castis est gloria rege.
Nam uitijs probitas semper contraria pacem
Nescit, & hostiles dextra læuaq; cateruas
Sustinet, illatusq; parat se semper ad iclus.
In uirtute labor, sed in ipso certa labore
Dona, fit ex opere merces, æterna resurgit
De sudore quies, & de mœrore uoluptas.
Non habet ex omni numero plebisq; patrumq;
Victtricem nisi qui potuit certare coronam,
Et multis certare datum, sed uincere paucis

k

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Atq; coronari, & celebres uectare triumphos.
Quare age surgentes audaci naue procellas
Rumpe, per aduersos aperi tua carbasa fluctus.
Nec flantes horresce nothos, nec murmura Ponti
Irato te crede mari, proramq; patentes
Ad coeli conuertere uias, reget ipse per undas
Temonem uelumq; Deus, puppemq; tenebit,
Nec sinet in scopulos fragilem tranare carinam,
Semper olympiaca terram speculatur ab arce.
Et quoscunq; operi uidit se accingere sancto.
Numine presentis Deus adiuuat, odit inertes.
Pugnā inuade, Deo nihil inspirante timendū.
Nuncius hæc, humili facundia uirginis ore
Sic responsa dedit, uobis ego numina grates
Cat̃ha. Non si uel totidem linguis quot dicitur Argus
Luminibus uidisse loquar, persoluere possim
Omnia, uos homini uitamq; alimentaq; uitæ
Vos datis, & coeli uos aspiratis amorem.
Blandicijq; rudes ad contemplanda leuatis
Astra animos, & opes uestras mōstratis in ipsis
Ignibus, & coeli ornatu mundi; decore
Perpetuo, nostræ ne forte libidine mentes
Se lutea immergant, nequeantq; attollere frōtem

Parthenicēs secundæ. Lib. I.

Ad cœlestē bonum, nostræ uos cura salutis
Sollicitat, nec nostrā diu durare potestis
Damna pati, ueniamq; datis peccantibus ultro.
Me prope lælentem clarisq; parentibus orbam
Ante puellaris quàm uos agnosceret ætas
Cum neq; fabar adhuc uos suscepistis alendam.
Propterea nunquàm diuis ego thura piandis
Vlla dedi, nunquàm fumantia uidimus exta.
Sola dei mihi cura satis, mea tempore ab illo
Virginitas addicta Deo, uotisq; uocata
Palma triumphalis pugnæ, qua sanguine fuso
Testificata thronū Christi super astra uenirem
Misceremq; choris superum, sedemq; beatam
Aetherea sortita domo, regna illa uiderem
Aeternis congesta bonis, uisq; tuerer
Perspicuo, quod certa fides sed nubila monstrat.
Est amor iste furor, quo tempore saucia longo
Nectar et Ambrosiam sitio, tantisq; medullis
Ardor inest, tantus cœli calor ossibus hæsit,
Ut mors nulla queant mihi formidanda uideri
Sed iucūda magis. Cur non quæ pertulit Agnes
Ipsa feram? cur non Agathes imitabile fatum?
Lucia, cuius erat neq; mens, neq; fortior ætas,

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ.
Vicit, & istarum foelix trinacria palmas
Vidit, hñastasiæ tellus Romana triumphis
Gaudet, & istarum laudes & præmia curro.
Tu modo qui cœlo fruëris diuinæ minister,
Hæc offerat mea uota Deo, si fauerit, omne
Dulce mihi certamen erit, pugnamq; diemq;
Arbitrio legat ipse suo, sic fata nitentes
Vertit humi assurgens oculos, Se nuncius albam
Colligit in nubem, sparsisq; per atria succis
Ambrosiæ, dulci repetiuit sidera cantu.
Iam uada Carpathiæ sulcans Maxentius undæ
Littus Alexandri & Phariã procul aspicit arcem
Atq; ait, o magni saluæ pars tertia mundi
Aprica Romanã fausto præcor omine classem
Aspice, & auspicijs diuum mea uota tuorum
Prospera sint, saluete Dei, saluete penates
Indigenæ, quos religio longæua parentum
Excoluit, sacros uenio laturus honores.
Sancta sequor mandata iouis, ritusq; reporto
Diui nos ad templa deum, dum talia fatur
Præuolat ad portum remis, uentoq; secundo
Cimba leuis, uolucrum cursu quæ uinceret eurû:
Sûmaq; uix recto fugiens mouet equora lapsu.

Parthenices secundæ. Lib. I.

Fama per Aegyptum præsentatq; littora Ponto
Nunciat aduenisse rates ex urbe latina,
Aduectumq; freto Romani regis alumnum.
Cuncta magistratus lucem posuere per illam
Publica, Pellæi priuata negocia ciues.
Festa dies agitur, nitidis urbana iuuentus
Vestibus & multo testantur gaudia cultu,
Turba coit, pictis oneratur puppibus æquor.
Murice uela rubent, radiant a plustria cocco.
Ducitur elato gradiens Maxentius ore
Splendidus & gemmis & multo lucidus auro.
Ausonij libyciq; simul glomerantur utrimq;
Sistra sonant, altis lucent in turribus ignes.
Moenia fronde uirent, & odoro gramine portæ.
Altera lux ortum Casei de uertice summo
Extulerat solem, cum rex iam squallida multo
Templa situ iubet ornari, ueteresq; per aras
Purpureos spar gi flores, & rite parari
Danda hecatumbæo quæ sunt animalia sacro.
Christigenæ soliti crudis præda esse tyrânis
Contremuere metu, & multi petiere Syenen
Thæbosq; lares, & Cyrenaica regna
Aethiopumq; domos & littora gentis Erembæ.

F. Baptista Mantuani Carmelite

Sicut ubi mites aquilam uidere columbæ.
Nare per æreos tractus, nec pinguia rura
Nec placidæ retinent epulæ, timor omnia uincit.
Pars latet umbroso saltu, pars alta uolatu
Tecta petit, pars montanis caua saxa latebris,
Et penis percussa sonat pernicipibus aura.
Tunc est coepta coli regio deserta, solumq;
Solibus exustum assiduis, & rura uenenis
Incluta, & arentes terræ sitientis harenæ.
Solinagus uastam petijt tum Paulus eremum
Hispidus, & fuluæ tectus uelamine palmæ.
Cuius ad ignotas ueniens Antonius ædes
Incidit in satyros, mox flebile corpus amici
Condidit, & siccis uitam traduxit in aruis
Inter harenicolos colubros & sæua leonum
Semina graminibus uescens & fluminis unda.
Templa coronantur sertis, & funibus aëlis
Barbara suspendunt aulæa sub aspide curua.
Pinguia mittuntur docti per rura ministri.
Quæ uicina bibunt piscosi flumina Nili
Atq; papyrifera dulcem Tritonidis undam,
Et qua se uiridi mareotis harundine cingit.
Adducant delecta boum qui corpora centum,

Interea cultos paterasq; & thura sacerdos
 Expedit, & sacras longo locat ordine uestes.
 Ante ea neglectus melior pascitur Apis Epis.
 Gramine, & extento iacet ad præsepia uentre.
 Iamq; dies solennis adest, mugitibus autæ
 Per fora perq; uias urbis per compita clamant.
 Aerea crepant, clangore tubæ complentur acuto.
 Consequitur uulgi strepitus turbæq; frequentis
 Murmur, & inflato resonat caua tibia buxo.
 Clarus ad illustres graditur Maxentius aras,
 Et circum pellæa micat Romanaq; pubes.
 Angelicas alto uoces sub corde uolutans
 Costis adesse uidet speratq; tempora pugne.
 Et quanquam immota maneat sententia mente,
 Atq; adamantæis uinclis frenata lybido,
 Inuita ratione scelus non audeat ullum,
 Ora tamen meditans duri furibunda tyranni
 Atq; graues poenas horret, ceu saxea moles
 Pulsa freto & circū salientibus æquoris undis
 Vapulat atq; tremit, sed non uestigia mutat
 Dumq; animus tanto curarum impellitur æstu Natura
 Non procul ecce duæ uultu incessuq; uerendo
 Fosminæ species adsunt, quarum una Cæbeli

F. Baptiste Mātiani Garmelitæ

Per similis, turrita caput stellataq; frontem,
Igneus ore color possit qui pana referre.
Pectora per uolitant nebulae, gyroq; uolucres
Aereo ludunt & uersicoloribus alis.
Aequora ueter habet, pictasq; per aequora puppes,
Squamiferiq; greges flexis per caerulea caudis
Arrectisq; natant pinnis, ludoq; fugaci
Per scopulos & saxa uolant, uiridēq; per algā.
Inferius campi herbosi, curuataq; ripis
Flumina, & excelsi nemorosa cacumina mōtes
Vertice inaequali, pecudes, humanaq; tecla.
Atq; per incultos saltus atq; inuia rura
Auriti lepores & flexis cornibus errant
Dorcades, & timidi dammae, ramosaq; cerui
Cornua tollentes uacuis spaciantur in agris,
Hæc rerum natura parens, quæ uirginis ora
Dulcibꝰ amplectens ulnis, quid mergeris inquit
Filia tot curis & sollicitudine tanta?
Contēplare meū decus & mea maxima regna,
Sanctaq; de nostris opibus uelut ante solebas
Expulsis animo curis solatia carpe.
Terra, fretum, nubes, flammæ, uersatile coelum,
Gūncta meis subsunt regnis, ego cūcta guberno

Parthenices Secundæ. Lib. I.

Elige de tantis aliquid quod mulceat ægram?
Quid tuus hic meror sibi uult? quid dulcia miris
Pallent ora modis, & quo tua forma recessit?
Pone deum curas, diui sua sidera seruent,
Ambrosia uiuant, & delectentur olympo.
Terra subest homini, terrena negocia tracta.
Nec fines frustra humanos excedere tenta.
Tunc potes uolucrum per iter tranare? sub undis
Degere, & obscuris inter delphines in antris:
Sirenes ubi sunt & inertia corpora phocæ?
Ut tibi per spellæa maris, per lustra ferarum,
Sic quoq; per coelos inter consortia diuum
Legibus æternis uita hospitiumq; negatur:
Nec fas est homini coelum sperare deorum
Regna cupis sedemq; tibi promittis olympi
Cum neq; brutorum latebris assuescere possis?
Omnia limitibus certis ego sola diremi,
Quos transire nefas. ea uota superflua pone.
Sit tibi cura decor, tua sit tibi cura uenustas
Ingenio condita meo, dum fingere tento
Calliopes oculos, & uirgnis ora medusæ
Vtere delicijs, & ne contemne iuuentam.
Nec te finge deam, sed te mortalibus æqua.

F. Baptiste Mätuani Carmelitæ

Sic natura parens tristem solata puellam.

Gratia. Altera quæ tales Paulum cunctata loquelas
Hauferat, & uastro gressum suspenderat astu,
Affuit aurati crines, frons lactea, fulgent
Lucifero similes oculi, rubicunda colorat
Lactentes aurora genas, per eburnea colla
Cæsaries emissa fluit, toga cætera uestit
Aurea, quæ tracto uerebat syrmate campum.
Cœlestis nitet ore decor, sparguntur odores
Ambrosij, crediq; nequit mortalis in illa
Spiritus, aut uumen, uel non sine numine imago.
Textus inauratæ chlamydi descensus ab astris
Prolis olympiæ, stygios ingressus ad amnes.
Ignea linguarum species, qua spiritus ingens
Intonuit super ora uirum, montisq; relicto
Vertice sideream christus remeabat in arcem
Victor, & euulsæ cæco Plutonis ab antro
Patrum animæ niueis indutæ nubibus ibant
Aera per liquidum, terram prædatus & Orchū
Rex superum tali repetebat regna triumpho.
Gratia nomen habet, cuius prestantia formæ
Naturæ extemplo uisa obscurete decorem,
Non aliter quàm sol maiori sidera luce

Parthenices Secundæ. Lib. I.

Vmbra, & exoriens alios exterminat ignes.

Hæc igitur sic orsa loqui. Quid uirginis altum **Gratia.**

Deiçis in terras animum natura suberbo

Cæca supercilio rerum te insana parentem

Dicis, & ignoras à quo tua uenit origo.

Nec nosti genus ipsa tuum, tua signa sequuta

Nicomachi proles stellis erimantidos urse **Grissosiles.**

Nauigat amissis, & naufraga sæpius arctas

Flante procelloso borea symplegadas intrat.

Namq; aliud uitæ genus immortalis olympo

Noluit esse homini. sed nec te credidit ortam

Nec me uidit inops lucis. mutabile corpus

Contemplata deum sicco pertransijt ore.

Auspicijs hanc usq; tuis peruenit ad oram,

Hic sua sopito detraxit carbasa uento.

Dic ubi si nosti, comites primænaq; christi

Castra, triumphalesq; uiri, qui sanguine claras

Emisere animas, & qui uicere tyrannos,

Subiacere deo populos? tibi sola reliqui

Corpora, & immundos cineres & tabida mēbra?

Ipsa coronatas cœlesti lumine mentes

In sublime tuli, Quare iam desine nugis

Talibus illustres animos inuoluere cæca

F. Baptiste Mānuani Carmelitæ

Nube tuæ noctis, uersis ita fata recessit

Passibus, at plutei lato natura sub orbe

Virginis in thalamo fertur liquisse pavorem:

Cuius ut anouit fraudes abscondit amorem

Gratia discedens, eius qui frangeret omne

Virus, & auxilio coeptis in gentibus esset.

Pauor Protulit ora pauor gelidæ sub imagine mortis

Pallidus, & curuo contractus pectora dorso,

Cæcus, & elinguis, tepidus, uix ossibus hærens

Dentibus exertis trunca deformia nare

Ora gerens, & cruore labès, & frigore torpès.

Cuius ut horrificam effigiem stygiumq; colorè

Et testudineos uirgo perterrita gressus

Vidit, ab aspectu monstri conuersa recondit

Lumina, & admoto uexit uelamine frontem.

Charlas. Tum ualidis ardens animis alacriq; iuuenta

Strenuus & grato prætendens ore pudorem

Virgineum, piclasq; ferens in pectore flammæ

In medium prorupit amor, cornumq; repertam

Corripit. & monstri repetito uerbere terga

Pulsat, & inieclis agit extra limina plantis

Vociferans, & fuste petens caput ora manusq;

Hercules. Non secus ac fertur (si uera est fabula) quondam

Parthenices Secundæ. Lib. II.

Infernum domuisse canem Tiritius heros.
Calcitrat, & manibus tensis auertere cornum
Nititur, & faciem monstrum defendere ab icu:
Acrius instat amor, tetroq; in pulcre uersum
Execrat indignas, limoq; infigit aquoso,
Membraq; cænofo sepelit moribunda sepulchro.

¶ Secundæ Parthenices. Liber secundus.

Actior & pulsa uictrix formi
dine uirgo

O cuius ad templū famulis par
rat ire uocatis,

Nec mora festinant omnes &

sedula nutrix

Iam longæua ligat crines & uirginis ora
Pallida, nocturnæ fumoq; afflata lucernæ
Materna pietate lauat, celeresq; ministræ
Sepositas uestes adhibent. tyriumq; ruborem
Induit, argento limbus circumdatur albo,
Et caput aurato nitidum uestitur amictu.
Iam delubra subit, lucent ardoribus aræ.
Mugitu caua tecta sonāt, strepit ūdiq; murmur

F. Baptiste Matuani Carmelitæ

Plæbis & astantum. Solio Maxentius alto
Gestit, & elato turbam circumspicit ore.
Regia progenies medium progressa per agmen
Mox oculos in se populi conuertit, euntem
Mirantur ceduntq; uia, pellæa iuuentus
Nomina Romanis eius patriamq; domumq;
Auribus admoti narrant tenuiq; susurro.
Illa mouens gestu pectus faciemq; uenusto
Scandit, & intrepido premit alta sedilia gressu.
Et uicina trucem sic est affata tyrannum.
Me tibi maxenti solitam præferre salutem
Admonuit regalis apex, summusq; paternæ
Maiestatis honor, pietas uiolata repugnat.
Nam colis hæc simulachra deo peritura relicto,
Qui tibi solus opes tantas, romanaq; patri
Regna dedit, fecitq; maris terræq; potentem.
Nec fuit istius tanti tibi muneris auctor
Iuppiter ægiochus cretæo pastus in antro,
Mortalis quondam uitæ modo lumine fructus.
Sed neq; post Petri uocem documentaq; Pauli
Roma deum nescire potest, sciuerè Philippi
Et pater & natus, quos funere sustulit atro
Illa hominum suprema lues grauiore ruina,

Cathe-
rina ad
maxen-
tium.

Parthenices Secundæ. Lib. II.

Raptus ad interitum Decius. millesimus urbis
Annus erat. Tum Roma suos solemniter ortus
Aegit, & accepto celebravit festa tonanti.
Tunc fuit imperij Christo sacra potestas.
Et tandem sub iura dei translata, piamq;
Tunc primum sortita fidem, tunc pulsa deorum
Vana superstitio romani à limine regis,
Non satis est q; mille Ioui seruiuerit annos
Et phlegethontæis sese subiecerit umbris
Gens longo Romana iugo. tuleritq; superbum
Imperium stygiæ gentis, noctisq; profundæ
Nubila. nunc iterum iuuat ad damnata reuerti,
Sacra deum, parere putant præstantius orcho
Quam superis. diuina pudet mandata uereri,
Delectant inferna magis, nunc tartara gaudent.
Nunc furie exultant, posita nunc cerberus ita
Motibus alludit caudæ, nunc pectore toto
Dulcia cæruleus capit solatia Pluto.
At superû corda egra gemunt, humanaq; dâna
Pallida mutato deplorant nomina uultu.
Conqueritur mater natum sparsisse cruorem
Innocuum frustra. passum tot uulnera frustra.
Desine maxenti superos offendere tanta

F. Baptiste Mantuani Carmelita

Impietate, Scelus rex / o Romane quod audes
Supplicij dignum æternis Ixionis orbem,
Tantaleamq; sitim, titij tormenta, labores
Sisyphios, ipsi quibus hæc noua sacra litantur,
Iam tibi decernunt Stygij tua numina manes
Finge tamen non esse scelus, dementia saltem
Bistonio ridenda seni? Cur cæde cruentas?
Cur tantis delubra bouum mugitibus imples?
Tunc deum tali credis placare tumultu?
Tunc Iouem fortasse putas reuocare sepulchro
Cantibus his? Quæ te cœpit uecordia nate
Cæsaris ut fieri credas boue numina cæso
Mitia? te miserum falsis oracula ludunt
Carminibus, non hac emitur Romana potestas
Religione, pium Christi clementia regem
Hæc ad sceptrâ uocat, mûdas qui sancta p aras
Dona ferat, qui reliquias Iouis atq; deorum
Conterat, Et pulsus noua suscitât orgia bobus.
Quid templi molē hâc magnâ miraris Et arcus
A tellure procul tanto se aitollere flexi?
Hæc hominû fecere manus, magis aspice mundû
Hoc opus immortale Dei, tua numina gaudent
Bobus, at immense uerus dominator olympi

Iustitia,

Parthenices secundæ. Lib. II.

Iustitia, pietate, fide, quæ Iupiter odit.

Dona deũ magis ista iuuant, sine cæde litādũ est.

Sic ait, ille magis uultu quàm uerba loquentis

Admiratus, agi iubet ad regalia teçta,

Seruariq; locis intra penetralia clausis.

Mente scelus duplex agitans, temerare pudorem

Et uiolare fidem, pacis iam foedere fracto

Belli feruor adest, dant pugne classica signum.

Persephone regem stimulis irritat, & acres

Cum uenere accendit circum præcordia flamas.

Vritur impatiens cæci Maxentius ignis.

Mens fugit a sacris, & amata ab imagine raptæ

Figit humi frõtem, & curis immergitur altis,

Absentemq; animo uidet alloquiturq; puellam.

Similis
Utudo.

Et furit, ut quotiens letali saucia telo

Cerua per idæas quærit medicamina saltus.

Dictamq; comam uiridem, quæ uulnere ferrum

Mansa fuget, diramq; auertat corpore pestem.

Cincta satellitibus tali non tertia casu

Ducitur, & dominæ sequitur uestigia Nutrix,

Nutrix

Perq; uias uerbis, perq; omnia compita clamans.

Reddite quo mitem dominam crudelibus armis

Protrahitis? nutrix ego sum, cunabula prima

L

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Ipsa gubernari, nostris adoleuit in ulnis.
Vbera prima Dei, dulcem mihi reddite natam,
Quæ mihi uix bimã mater iam proxima morti
Tradidit, & lachrymans erit hæc tibi filia dixit.
Reddite nutrici dominam, uel pignora matri.
Verte tuos in me uultus o nata, tuamq;
Altricem conuersa uide, nihil esse solebat
Me sine dulce tibi, nostros oblita labores
Non audis lamenta, parum nec lumina flectis,
Lumina quæ tãtum Costus, quæ mater amabat,
Lumina sancta domus solatia magna relicta.
Tunc putas sine te caput hoc & anilia membra
Posse diu superesse? simul moriamur ut una
Viximus, & tumulo pariter condamur eodem.
Elebat ut inuadi cernens à uulture nidos
Lactentes imbellis holor, prædator aduncis
Vnguibus & duro discerpit uiscera rostro.
Flet pater, & uiridi queritur proiectus in ulua
Iamq; propinquabant teclis, cum regia uirgo
Lumine clementer uerso, charissima nutrix
Dixit abi, solare domum, sociasq; saluta.
Non ego sum limen posthac uisura paternum.
Euocor ad superos, uos & terrena ualete

S' mill
sude.

Cathe
rina.

Parthenices secundæ. Lib. II.

Hospitia, obsequijs inopum dodrante relicto
Partibus æquatis mihi nos succedere mando.
Sic abiens fatur, luctu domus omnis acerbo
Solvitur, & mœsto pallet vicina corde.
Luget inexhausto lachrymarum flumine nutrix
Anxia, & immotis manet ipso in lumine plâtis,
Crudelemq; uocat regem & crudelia tecta
Diripiunt aulæa nurus, tristesq; ministri
Ferreæ conuoluunt bifores ad limina ualuas,
Desertæ signa atra domus, suspiria totis
Aedibus alta sonant, æger tenet omnia mœror.
Interea sancto metuens Catherina pudori
Atq; sciens qualia regum impetuosa libido
Ferneat affectu, tali prece numina pulsat.
Sanctæ pater sancti genitor castissime nati
Cernis ut abrupto lupo insidiator ouili
Hanc extorsit ouem cœcoq; inclusit antro.
Iamq; adcrit, iâq; inuadet Ioue plenus, & omne
Attentare nefas adigit Venus atq; Cupido.
Nil superest opis humanæ, uia clausa saluti
Vndiq; terrenæ, tua sola potentia nullis
Claudi obicibus, nostro succurre dolori.
Atq; pudicitie uento rege uela secundo.

L ij

Ofoc
tha

F. Baptiste Mâtuani Carmelitæ

Appari-
tio Ma-
rie,

Audiit orantem coeli regina puellam,
Et se qualis erat primi post tempora partus
Obtulit infantem niueis complexa lacertis,
Tecta sinum bisso, gradiens in uestibus albis
Et croceum capiti serum de uellere tegmen
Quod uiridi premitur strophio, cū uirgine fatur
Plena uenustatis procera iuuencula uirgo.
Stant utrinq; leues animæ, quas iride uestit
Multicolor nubes, pingitq; simillima nostris
Oribus ora, pares decor imbuit aureus alas.
Et sic orsa loqui, tua me suspiria uirgo
Deduxere Polo, ne sollicitere, pudoris
Sum tutela tui, Sed quo secura quiescas
Tolle manum, sibi perpetuo te copulat infans
Cōnubio Christus, nurus es mea, pone timorem.
Sic ait, & fuluo digitum puer induit auro,
Qd̄ moriens seruabat adhuc, qd̄ clausa sepuchro
Immortale tenet diuini pignus amoris.
Hic neq; Gnosiacæ sequimur figmenta coronæ,
Vlla ne in nostro tegimus mendacia uersu
Vera sed amplectensq; rei miracula geste
Historiamq; canens fidei monumenta reuoluo.
Et iam turba Deum sacris dimissa peractis

Parthenices secundæ. Lib. II.

Cum celer ausonia pelago delatus ab urbe
Nuncius enarrat regi diademate patrem
Deposito regni sceptrum cessisse galero,
Lucanosq; lares tacitiq; silentia ruris
Et nemorum suaves umbras, ubi mobilis aura
Temperat ardentem placidis afflatibus æstum,
Præposuisse graui imperio, & splendorib9 urbis:
Arnaq; & alcinoi tutam legisse quietem.
Atq; per irriguos fontes & florida prata
Murice neglecto tristem oblectare senectam.
Lætitiâ subitus dolor occupat, ora tyrâni
Plumbeus inuoluit color, & patuere latentis
Ingentes animi fluctus sæniq; dolores.
His curis extructa uenus, furor auctus, & ira
Acri bile tumet, nutrix in pectore uirus
Persimilis pullo qui dum inconsueta recusat
Erena pati, odit morsu indignante lupatum.
Post epulas largo paulum exhilaratus hiaccho
Captiuam iubet adduci spectacula mensis
Rex petulans lasciuâ uolens præbere secundis:
Illo sola fixis oculis uestigia lento
Tarda mouens gressu pronò regi annuit ore.
Cuius ut effigiem clarâ uidere decusq;

Similitudo

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Indolis egregiæ tenuere silentia cuncti.

Et triuiam uidisse putant aut ora minervæ.

Ad quam rex solio paucis ita fatur ab alto.

Marci-
tius.

Mane Deum nostras tenuerunt orgia mentes,

Nec potuere tuis adhiberi uocibus aures.

Dic age nunc quando positis conuiuia curis

Læta uoluptates animorum & gaudia poscunt.

Aede genus patriamq; tuam nomenq; paternum.

Cathe-
rina.

Illam manum crucis instar agens sic incipit ore.

Non ego iactandi studio primordia gentis

Clara meæ referam titulosq; & nomina, quando

Rex Romanæ iubes, genus est illustre meorum,

Maiores etenim sceptrum gessere, meaq;

Sunt reges in stirpe decæ, Lagus omnibus auctor

Primus Alexandri miles qui condidit urbem

Et quæ regna uides, & Alexandria uocauit

Mœnia, post celebres pugnas Asiæq; labores

Huc uenit cum rege Lagus, Ptolemæus ab illo

Nascitur à uili proles generosa parente,

Sicut ab exigua descendit origine flumen

Maius, hic Aegypti libyes Arabumq; potitus

Imperio quondam, mansitq; stirpe nepotum

Ducentos quadraginta sup (nisi fallimur) annos.

Ast ubi Romanam superis extollere gentem
 Et libycas visum bellis ardentibus urbes
 Vertere, mutari reges, tum regia proles
 Interijt, tunc arua meus uicina tenebat
 Aethiopum campis atauus præfectus erembis
 Dux animis armisq; potens, regiq; propinquus
 Sanguine supremi uigilans custodia regni.
 Qui postquam sero audiuit sublata suorum
 Sceptra dolens lōge Aethiopum secessit ad urbes,
 Et per sæpe p iter reginæ candacis, illo
 Contriuit ductore uagos garamanthas & acres
 Massilū populos, Arabūq; per æquora classem
 Dixit, & indorum spolijs remeauit onustos.
 Quartus ab hoc Costus genitor mihi, doctus & ipse
 Militiam, uerum patriæ telluris amore
 Ductus ad antiquos redijt cum prole penates,
 Argentiq; tulit secum graue pondus & auri.
 Tandem huc aduectus teclū mercatur & agros,
 Atq; clientelis clarus fama; parentum
 Primus in urbe fuit, Romanaq; castra sequutus
 Semper in ausonijs senuit fortissimus armis.
 Hinc genus ipsa traho, patri nata unica Costo.
 Et generis tanti soboles ego sola super sum,

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Multa dies alios longæuaq; sustulit ætas.
Hac est orta patrum soboles hac desinet urbe.
Sic genus & patriam nosti nomenq; paternum.
At postquam uita functi cecidere parentes
Ne lasciuia meam macularet inertia mentem
Ad studium duplex curas & pectora uerti.
Fonte salutare christi suscepimus undas.
Et mea lustrali deus abluit ora lauacro.
Ipse uir, ipse pater, castum sacraminus illi
Corpus, & elabens annis uelocibus æuum.
Hæc mihi prima salus. teneris me Costus ab ænis
Tradidit eloquijs studijs, & misit ad urbes
Cæcropias. uidi Thebas dirceaq; rura
Attica regna, solum pelopis, lacedæmona claram
Legibus, & quondam bellis ac Marte potentem.
Atq; Teramnæos saltus helenæq; penates,
Minoisq; domos, præruptaq; saxa corinthis.
Et Rhodon illustrem phœbo statuq; superbam
Marmorea, & lindi sacris atq; Herculis ara,
Vidimus & delphos, dodonæasq; columbas,
Cortinam, tripodas phœbi. pythoniaq; arma.
Cycladas & traches troianaq; uidimus arua.
Atq; omnem lycij graia late legimus oram

Parthenices Secundæ. Lib. II.

Littoris, ausonijs mox præceptoribus usa
Fæcla tuæ gentis didici, totumq; latinis
Viribus & bellis attritum in gentibus orbem
Regna britannorum Germanorumq; superbam
Progeniem, scythicas alpes hircanaq; longe
Littora, & Euphratem, nabatheaq; rura, Syenen
Et libycas arces. & qua in ga porrigit Atlas
Maximus inuasit romanæ gloria gentis,
Cæsareos proceres & quarti sæcula regni
Atq; tot illatam crudeli uulnere mortem
Principibus, legi mores & furta decorum,
Et tandem nihil esse dies mutabilis æui
Dæmonas esse deos & totum ambagibus orbem
Constat in errores ductum, nullamq; saluti
Esse uiam nisi per christi documenta fidemq;
Sic arabum libri, sic uult iudæa uetustas,
Sic quibus & uestri credunt cecinere sibyllæ.
Quo magis admiror uos qui terræq; marisq;
Regna gubernatis, quorum mutabile uulgus
Ducitur exemplo tam claro errore teneri.
Et tanta simulachra deum ambitione tueri,
Et statuas horum diuino extollere cultu
Quorum uita fuit scelerum sentina. Quod Io

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Nostra. quod ichneumō. & qđ latrator Anubis,
Accipiter, Felles, Bos, Oxyrhynchus & Ibis
Numē habet: taceo martem phœbumq; iouemq;
Quorum tanta canunt uestri miracula uates
Hislygios ideo metuunt iurare per amnes
Quod stygijs merse stagnis atq; palude
Dant scelerum atroces iusto sub iudice pœnas.
Veridicum uero christum sine crimine cuius
Vita fuit, nigro manes qui traxit ab orcho,
Qui cæcas hominum mentes & lucis e gena
Lumina restituit, siccisq; liquentia plantis
Aequora calcavit, fugitis. reuocare memento
Rex romanæ pedem iusti trans limina lapsum.

Talibus orantem uerbis mirata sedentum
Lectā cohors ciues pharij, proceresq; latini.
Inspectusq; magis sexus dicentis & etas.
Illa etenim ter sena fuit supremaq; bruma,
Rex tamen implicitus diuorū ambagibus ægre
Dicta tulit. mandat uinclis & carcere claudi,
Affligiq; cibo tenui. uix fluminis unda
Vix simplex concessa ceres. inclusa tenebris
Orat, & in magna uersatur luce per umbras.
Sedula per sephone mendacis imagine sumpta

Parthenices Secundæ. Lib. II.

Pincernæ Ichthyboli, cui uox obscura procaq;
Ingenium, tumidæ fauces, turgentia labra,
Diffusæq; aures & nasi plurima moles,
Signa uiri excordis missaq; furentis habena,
Pes breuis, & grandes proceri corporis artus
Angustūq; caput frons multo obscura capillo.
Hic erat in magica regi comes unicus arte.
Fatur, & obscuris uocem de naribus haurit:
Virginis unius quid tanti pendimus ora
Rex romanæ, rudes inter facunda uideri
Garrulitas indocta potest. nos prælia docti
Militiamq; sumus. si dimicet ense uel hasta
Nemo ex hoc numero tali fugiturus ab hoste est.
Verum hoc non ferro bellum, sed uoce gerendū.
Nemo est omnis homo, nō omnes omnibus artes:
Collige finitimis claros ex urbibus omnes
Rhetoras, & quibus est romanæ copia lingue
Audiat hos mulier de religione loquentes,
Et pudeat carpsisse deos, explosa Dione
Aeneadum matri & nostro det thura Quirino.
Si neget, impietas ferro plectetur & igne.
Persephones omni placuit sententia mense
Et simul à toto coetu laudata sedentum.

Ichthy
bolus.

F. Baptista Matruani Carmelitæ

Nam soliti ludos celebres inferre theatris
Talia romani curant spectacula ciues.
Mittitur ad solymos, idumeos, & erembos,
Ad claram zenone cyprum, licet æquora uentus
Tollat & albentes ueniant ad littora fluctus.
Regia contemnit leges & frena libido.
Mittitur ad schediæ campos, mendesiæq; arua,
Hermopolisq; lares, ad aquosam naucratis oram
Necropolim, & claram menelai classe canopï,
Qui uoce eloquio insignes fandiq; peritos.
Premia uictori statuit uasa aspera gemmis
Aurea, purpuream uestem lauriq; coronam.
Interea cupidus regni Maxentius alto
Corde uolutabat Romam. cupit ire per undas
Nauigio celeri, patriæq; inuadere fines.
Sed piceæ nubes & hyems contraria nautis
Impediunt cursus. Aquilo bacchatur, & Eurus
Importunus agit pluuias, freta concita clamant:
Nec spes ulla uicæ superest nisi uere reuerso,
Nam quàmquàm bybernis nonquàm tuta dieb;
Æquora sunt dubio tamen inconstantia celo.
Propterea inflatum rabies abscondita pectus
Rodit ab imperio exclusum dum se uidet, undas

Execrat, & uentos & singula numina ponti,
 Doridaq; & natas, cū matre Palæmona. Glaucū.
 Portea, & oceanum cum coniuge. uela, ratesq;
 Concitus in mitem parat eruclare puellam
 Conceptum uirus, tacitaq; incenditur ira.
 Non secus ac circumpositis hastilibus ardet
 Cæruleus serpens. & aperta fauce uenenum
 Colligit. igniuomisq; oculis atq; auribus altis
 Sibilat. & terram diffundit in aera pestem
 Sic furit impatiens cæsar. iuuat ignibus ignes
 Persephone. modo nyctæridem, modo nyctæcoracē
 Fingit, & hoc acri premitur Maxentius œstro.
 Perdius & per nox. animū quoq; somnia uexāt
 Arduus æoi mons est Titanis ad ortum,
 Mons asiæ libyæq; sedens confinia iuxta,
 Et quasi communis limes, caput erigit altum
 Assyrios arabesq; uidens ægyptiaq; arua
 Vertice de summo. Casium dixere. sepulchro
 Romulidæ magni & celebri iouis inclytus æde:
 Huc oblectandæ studio per littora mentis
 Fertur equo cæsar. triduoq; in rupibus altis
 Delituit magicis exercens carmina signis
 Icbthybolusq; comes, tenuiq; abscondita nube

Casius

F. Baptiste Mātiani Garmelite

Persephone, & tacito profert mendacia risu.

Uxor
maxē.
sq.

Interea coniunx uultu uerbisq; puellæ

Capta moras non fert, sed mox absente marito

O pportuna uidens data tempora nocte silenti

Cum duce porphyrio qui præstantissimus armis

Cyrene præfectus erat, sed uenerat illis

Milite cum multo sacrum ad solemne diebus

Tendit ad horrentes obscuri carceris umbras

Et tenui densam superat uix lumine noctem

Ignis, anus cornu clausum quem præuia gestat.

Ostia claudebant aditum tria ferrea magnis

Veclibus, & squallere situ locus ante solebat

Terrifico. nigra fornix caligine tinctus.

Humidus, & nitrea paries lanugine candens.

Marmoraq; assiduum semper lachrymātia rore

Et iam cardinibus primo de limine uersis

Impulit ignotus nares odor, omnia uincens

Quæ reges unguenta Syri Persæq; solebant

Delitias inter gemmis includere & auro

Talia seu malent proprios seponere in usus

Seu dare natarum muliebri scrinia mundo.

Mox rimis illustre iubar clarescere uisum

Qd̄ duplices abigat noctisq; & carceris umbras.

Parthenices Secundæ. Lib. II.

Attoniti pressere pedes. & lumine tectō
Auribus arrectis pendent, audire loquentes
Concentumq; lyræ exilem uocesq; canentum
Pertenues uisi. Raptæ dulcedine mentes
Per longas immota moras uestigia figunt.
Talia Cœlestes animi solatia castis
Indulgere solent, terræ contagia postquam
Dedidicere, graui scelerum de turbine sanctam
Deducti ad mentis requiem atq; silentia claustra:
Prolata mox luce fores reserantur, & ipsam
Compedibus uinctam duris gelidaq; grauatam
Mole catenarum & grauia inter saxa iacentem
Ieiunam tremulamq; gelu uidere puellam.
Qd̄ neq; myrmidonū quisq; dolopū ue, nec ipse
Phallaris aut duri miles Busiridis ausit,
Non diomedæus stabula inter sæua minister,
Hoc ferus infandi sceleris Maxentius auctor
Indignus qui uiuat agit. clementior ipso
Crudeli regina uiro, clarissima uirgo
Dixit, in has tenebras quæ te fortuna redegit?
Cur tali ærumna tantoq; horrore sepulta es?
Quis tuus iste deus qui te iam tristia iussit
Vincta pati? Cur uis teneræ miseranda iuuentæ

F. Baptiste Mâtuani Carmelite

Cathe-
rina.

Perdere foelices istis cruciatibus annos?
Ad quam subridens oculis cum uoce leuatis
Virgo ait, infectæ fulgenti murice uestes
Ante cadis rapidos ignes patiuntur abenis
Quàm celebres usus habeant, regumq; ferantur
In thalamos, prius accensis fornacibus aurum
Solvitur in riuos & multo uapulat ictu,
Quàm gremio suaues epulas & uina capaci
Accipiat, multo subiguntur uerbere farræ
Ante fatigaris quàm sint alimenta colonis.
Mens humana sui sub inertis pondere pressa
Carceris & terræ litigans in mole caduca
Non nisi per luctus & lamentabilis æui
Supplicia æternos mundi sortitur honores,
Non aliter fecis luteæ contagia possunt
Abradi, imbibitas sordes animoq; receptas
Hæ ressecant artes, nec te regina uoluptas
Si ueri tibi cura boni, si cura salutis
Perpetuæ fallat, blanda sub imagine semper
Ingreditur, nardi succos, unguenta, saporos
Mellifluos, præfert uultuq; applaudit amico.
Sed nihil est sine fraude, latent sub melle uenena.
Quæ postquã imprudens biberis, fugit illa repete

Lata

Parthenices Secundæ. Lib. II.

Læta dolis manet infixum sub pectore uirus.
Dic ubi nunc illæ, quarum uulgata theatris
Crimina cōculcant probitatem humana q; corda
Mortiferis adi gunt studiis. Briseis. Elissa.
Phyllis. & Oenone. Sappho. Chryseis. & Helle.
Tyndaris. & mater. Medeaq;, Pasiphæq;
Atq; meæ Cleopatra domus graue dedecus, oēs
Ut duxere breues foedis in sordibus annos
Ac stygios uenere lacus, terræq; sub umbras:
Forma uoluptates & opes & gloria regni
Non ualere sequi dominas, post funera nulla ē
Disparitas animis, nisi quā dum uescimur aut
Disparitas motum inducit. si cernere fas sit
Athereos regina lares & limina diuum,
Occidet omnis amo, uitæ mortalis, & ultra
Nulla dies posset curis abducere uanis
Altius afflatam diuino numine mentem.
Nec nisi per multos uoluit deus esse labores
Ad suam regna uiam, nec sidera segnibus offert.
Sic nos ipse suo noster princepsq; paterq;
Admonet exemplo christus, qui brachia ferro
Transfigenda dedit, plantasq; & pectus apertū:
Ipse uidens hominem antiquis erroribus actum

M

F. Baptista Mantuani Carmelite

Immersum q; altis tenebris non posse reuerti
Ad coelestis iter patriæ, & simulachra deosq;
Marmoreos colere, & uili se credere ligno
Venit in hos artus. & aperto lumine noctem
Abstulit horrendam, atq; uagos collegit in unum
Iustitiæ & fidei callem, quo sancta nepotum
Posteritas adiuta domos intraret olympi.
Sed tuus hic cæsar diuum responsa sequutus
In uerum mouet arma deum, multosq; trucidat
Christigenas, qui mox ut deseruere caducum
Corpus in æthereos ignes & sydera tendunt.
Ipse autem infelix omniq; miserrimus æuo
Se grauibus mergit poenis, & more gigantum
Pugnat ut excelsos trahat in sua pectora montes.
Nunc delubra ionis nocturna q; consulit exta,
Et sibi promittit sceptrum tarpeiaq; regna
Ambit, & ignauo sperat succedere patri.
O fragiles curæ, o dominandi insana libido,
Quot latus nuri b; lachrymas, quot funera romæ
Quot cædes dabit illa dies, cum dignior ipse
Missus ab occasu princeps insignia christi
Qui feret omissis aquilis, latissima solus
Regna gubernabit christo q; auctore potitus

Imperio christi leges extollet ad astra.

Vir tuus arma jerox capiet, sed Marte sinistro

Corruet & tristes erebi rapietur ad umbras

Quare age ne nostros luge regina dolores

Sed magis erumnas & formidanda mariti

Damna tui, prolisq; tuæ, stragemq; tuorum

Nâq; ego si paulum afflicto sum corpore pressa

Nil tamen est in me flendum mihi, sydera carcer

Parturit iste mihi, faciunt tormenta beatam.

Et iam finis adest, noctem iam terminat ortus

Lucifer, & clari facies aperitur olympi.

Sic ait. auditas quasi quædam oracula uoces

Cum duce Porphyrio uolens regina sybillam

Cœlitus afflatam nec uerba humana sonantem

Aestimât, & paucis sic est affata puellam.

Regina

Credimus o uirgo cœli te arcana tenere:

Nec te tanta pati nec te sine numine fari.

Credimus & Christo tecum, uolumusq; salutis

Participes tantæ fieri. clarescere Christus

Incipit, & totum late regnare per orbem.

Omnia christus habet: rubet omnis sanguine tellus

Innocuo, meminî romæ uidisse gregatim

Christigenas duci, & quosdam peruisse ferarum

F. Baptista Matuani Carmelitæ

Morsibus, & quosdã gladijs, & in flumine quosdã
In mare cõplures, fodienda ad marmora missos.
Flumina, terra, fretum, fuso sacrata cruore
Numen habent christi, debetur & omnia christo.
Vidi ego Cæciliæ poenas, & flebile sanctæ
Funus Anastasiæ, uide Euphemiæq; dolores
Tyburti fratrisq; necem. Crudelia nobis
Vulnera Chrisogoni ueniens narrauit ab Istris
Nuncius, & fateor lachrymæ cecidere tepentes.
Hippolytus laniatur equis. Laurentius ardet.
Nec superare uirum flammæ neq; ferrea possunt
Verbera, sic emitur cœlum, sic inuidus orchus
Vincitur, & nulla esse potest uictoria maior.
Iam mea terruerant crebræ corda intima mortes.
Et tanta horrebam passim lamenta, uirumq;
Sæpius increpui, uerum furibundus & atrox
Nec seruare modum, miseris neq; parcere nouit.
Viderit ipse suam sortem, Nos castra subimus
Christe tua, & posthac tua numina sola seqmur
Pauca pati satius, breuibusq; æterna parare
Gaudia supplicijs, quàm dum fugientia frustra
Complexi bona conamur retinere laborem
Perdere, & infernos demũ descendere ad amnes.

Sic ait, & rubro surgebat ab æquore fulgens
Lucifer, & Casium rutilans aurora cacumen
Luce colorabat crocea, Regina comesq;
Prophyrus fletu madidi redire per umbras.

Nona dies aderat, turba stipante tyrannus
Affuit, at decima subierunt mœnia luce
Rhetores acciti uerborum ambage parata.
Arduus ad leuam portum subeuntibus alta
Rupe locus surgit phariæ contrarius arci
Vnde licet totam claris prospectibus urbem
Subiectasq; rates sinuosaq; littora portus
Et procul in cyprum fluctus spectare natantes.
Hic fuit Antoni (cum iam Cicerone perempto
Victus ab Augusto ciuilia ponere arma)
Regia, mox iterum renouata in littore pugna
Fractus in has fugit latebras, noua mœnia Cæsar
Nicomolim dicens statuit, monumentaq; uictor
Incluta pelleis posuit contermina portis.
Hic igitur positis amplissima sedibus aula
Cingitur aulæis, longo uelamina tractu
Accipit & picto paries uestitur amictu.
Hic Ninus & coniunx sexum mentita uirilem
Cœclilibus muris Babylona Semiramis ambit.

F. Baptiste Mātiani Carmelitæ

Assyry reges persæ mædiq; sequuntur.

Hic Cyri genus & pugnae funusq; cruentum,

Et thamiris uultu scythiæ regina superbo

Sanguineum regis caput insertabat in utrem.

Id quoq; subscriptum graijs epigrâma figuris

Debita sanguineo mors sanguinolenta tyranno.

Hic iouis & semeles gangetica filius arua

Vastat, & imbelles inuoluit cædibus indos

Miles Alexandri longinquum nauigat æquor,

Dives & emissis peritur taprobana mergis,

Namq; polus gemina qui circū scribitur arclo

Occidit, & gelidos illic non porrigit ignes

Sidera sunt illi nobis inco gnita coelo

Quæ diuersa creant illis animatia terris

Diuersosq; hominum mores alium q; colorem

Quando dies illis oritur densissima nobis

Nox silet, & medio uoluuntur sidera lapsu.

Nūc igitur romana cohors cum rege latino

Septaq; multiplici regina satellite uenit

Certamen uisura nouum, & sine nomine turba

Plurima. Substratis aurata tapefibus alto

Fulget sella loco, quam uix Maxentius ostro

Splendidus & gemis late rutilantibus intrat.

Parthenices secundæ. Lib. II.

Quinquaginta acres animis linguaq; disertis
Rhetores ad leuam positum ascendere tribunal.
Pellitur e medio uulgus, sedere latini
Ad dextram proceres, la gida tenuere sinistram.
Ordinibus q; silent completa sedilia longis.
Ingreditur uirgo tanti certaminis auctor
Quâ circû magno Nasamô strepit agmine liclor **Masa e**
Gens fera gens immanis a gens ex equore predas **mon.**
Dum miseros aquilo iacit in uada syrtica nautas
Splendida lucifero similis Catharina nihilq;
Extenuata fame & roseo spectabilis ore,
(Nam deus ut sceni torqueret pectora regis
Illius ambrosia uultum frontenq; comasq;
Tinxerat & totam coelesti afflauerat aura)
Iussa sedet. trabs alta ligat pendentia pugnae
Præmia, stant uersis arrecti uultibus omnes.
Cuncta silent, regis nutu data copia fandi.
Talia tum primus sumpsit primordia Rhetor. **Rhetor.**
Maxime romulidum cæsar, quem Iuppiter unū
Deligit, immensi cui sunt consortia regni.
Non ego dicendo laudes æquare deorum
Posse Puto, neq; enim fas id mortalibus ullis.
Sed ne tanta leues uerbosa licentia linguas

F. Baptista Mātuanī Carmelitæ

Inflēt ut in superos passim conuicia iacētent
Paucā loqui suāsit pietas, causāq; tueri
Cœlicolum, qui te Cæsar romanāq; regna
Præcipuis tollunt studijs, qui barbara tandem
Ausoniæ sanctis domuerunt legibus arma.
Maximus hic orbis gemino qui nititur axe
Quem decorant æterni ignes, quæ circuit ardens
Lumine perpetuo Titan germanaq; phœbe:
Nil ionæ maius habet, sedet alto in uertice mundi
Tartaraq; & terras cōplexus & æquor & aurā
Imperio æterno regit, omnia Iuppiter implet,
Omnia mēte gerens animo procul aspicit omne
Tempus, & incūbens cubito uigil excubat, ipsi
Nulla quies & summa quies, ob origine factum
Seruat opus, semperq; nouis noua corpora formis
Suscitāt, ex astris animas uitalibus haurit
Quas in mēbra pluat, mox uitæ munere functas
Euocat ad cœlos iterum, post tempora soli
Nota sibi rursum emittit rursumq; reducit.
Hoc opus est q̄ fine caret, sed summa uoluptas
Ipsi operi coniuncta quies æterna uocatur.
Ipse sibi tantæ molis ne solus habenas
Flecteret ut tanti faceret cōmunia regni

Gaudia pro genuit natos, quos substulit inter
 Sidera, ut ex alto carent mortalia cœlo.
 Sic uenus, & pallas, sic mars seriesq; nepotum
 Surgit, ut æneas & romæ conditor urbis
 Romulus, & claro stellatus in æthere cæsar.
 Indigetesq; alij, quorum tutela iacentes
 Mittitur in terras. meritis pro talibus ipsi
 Cum dare nil melius possint: fumantibus aris
 Thura ferunt homines, onerantq; altaria donis.
 Tempa locant, tantoq; deos testantur honore.
 Hinc Ephesi moles. dodoneæq; columbæ,
 Hinc hâmonis opus, clariq; oracula phœbi,
 Et lyciæ sortes, & delphica phocidis antra.
 Nâq; hominû miserata graues pia numia curas
 Dant uarijs responsa modis, instantia bella
 Insidias pesteq; monent, casusq; sinistros
 Ingruere, humanis nûquam tacuere uocata
 Supplicijs. tumidus mædo cum milite grais
 Opprimeret xerxes, miserantum oracula diuum
 Vincendi docuere uiam, cum punica bella
 Cladibus innumeris italos romanaq; regna
 Concuterent, diuum phrygio de littore mater
 In latium trãslata grauem sedasse tumultum

R. Baptiste Mâtuani Garmelite

Dicitur, auspicijsq; deæ uicisse latinos
Et nedum ciecesse suis de finibus hostem,
Sed libyco setiam ferro flammaq; penates
Vastasse, atq; armis birsam euertisse potentem
Quid referam auxilio iouis & iunonis ab arce
Deiectam senonum gentem, & capitolia forti
Diuorum protecta manu? pesteq; repulsam
Mænia cum phœbo satus atq; coronide nymphæ
Versus ineffigiem colubri romana petiuit?
Quo fit ut impietas atq; irreuerentia diuum
Sit scelus horrendum, & nullo delebile sacro,
Sacrilegas odere manus, odere superbos
Numina. Tantalidis natos latona peremit.
Iupiter anguipedes congestis montibus ausos
In superos tentare uiam, curruq; uolanti
Acolidem aggressum tonitru simulare fragorẽ
Fulmine deiecit. toruæq; Lycaona regem
Induit ora feræ, nudus cute marsya phœbum
Repperit ultorem, temeraria sensit arachne
Pallada cæcropiam. mentitæ per gama troiæ
Ira tridentiferi perterrituit Ennosigæi.
Sed quid ego annitor phœbo super addere lumẽ?
Ista satis fulgore suo sententia nota est.

Parthenices secūda. Lib. II.

Et scelus a superis habet & sua præmia uirtus.
Quare age conceptum uirgo depone furorem
Nec tentare deum genus infeliciter aude.
Est thalamis prælata uenus, prælata puellis
Nubilibus, tædas nisi sis pertæsa iugales
Si tua cura uenus, q̄ si seruare pudorem
Virgineum manis, tibi sit tutela Diana.
Numē utrumq; piū, tua qui iam possidet orbē
Vota secūdabit cæsar, quid pallida mores?
Pone metum uirgo infœlix. resipisce parū per.
Pro generis splendore tui connubia cæsar
Clara dabit. nā te Lagidarum a sanguine ductā
Cōmemorāt. proauos semēq; imitare paternum
Et cognosce deos, quos agnouere parentes
Ante tui. quis nā nugæ persuasit aniles
Ut genitum obscura segniq; propagine christi
Numen habere putes? mundus coniuuat in omnes
Christigenas, iam terra rubet, iam sanguine pot̄
Spumat, & ex toto genus hoc exploditur orbe.
Et tu docta bonas artes, sata sanguine regum
Et formæ splendore nitens, gratissima tantis
Principibus magnæ domino gratissima romæ,
Et modo florentes annos ingressa iuuentæ,

F, Baptiste Matuani Carmelite

Sponte tibi mala tanta paras? uis ferre latentes
Carceris obscuri tenebras, uis ferre catenas
Extremâq; pati sæua inter uulnera mortem?
Ab miserere tui saltem miserere tuorum,
Desertæ miserere domus. lamenta precesq;
Ne contemne tuæ gentis. depone rigorem
Marmoreum uirgo, nec contra iura deosq;
Ecce mineas extende manus. tibi gloria uictæ
Maior erit quàm uictrici, spes unica tanti
Sanguinis extingui prolem patiere tuorum?
Carminibus tua corda malis possessa retardat
Christus, & haud cōpos mētis cognoscere sãctos
Non sineris monitus. sed mox ut martis ad aram
Numen adoraris, pulsa calligine tollet
Libera mens oculos. & te tua limina læto
Accipient uultu reducem. quid lenta resistis?
Rumpe moras. nec te clementia cæsaris ullum
Ad scelus inuitat, nec ad importabile pondus
Urget, opus leue, iucūdū, laudabile, sanctum
Imperat, id proceres optant. id supplicat omnis
Vrbs tua. quid tantis & sola & fœmina uotis
Non parere potes? da thura calentia marti,
Dux tibi Cæsar erit, nos te comitamur euntem.

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Sic ait, & Cæsar nutu assentitur & ore.

¶ Secundæ Parthenices. Lib. III.

Rigia progenies fixis immota manebat
Luminibus, turri similis quæ saxea moles
Sustinet: atque omnem fert incoccussa percellam
Et talia assurgens sermone silentia rupit
Si mea mens ullo poterat sermone moue

Hoc fateor compulsata foret, namque omnia rhetor (ri;

Attigit humanum quibus est mutabile pectus.

Et factum satis est arti. inuicta remansi

Divinæ hoc virtutis opus, si numen abesset

Victor erat, gravibus potui succubere dictis.

Victrices habeat lauros, prolataque pugnae

Dona, ferat virtus & non fortuna coronam.

Quod potuit fecit, potui sine numine vinci.

Sed mihi numen adest, quo mens arrepta moueri

Nescit: ad Euphratem potius sua flumina mittet

Eridanus, tyberim tagus influet, abduca Nilum

Ante & pirenes rhodope iuga mittet ad arces

Thaurus ad athalatem fugiet, carmelus ad ossam

Quam mea sanctus amor christi precordia liquat.

F. Baptista Mantuani Carmelite

Quam marti & gelidis ponam libamina saxis:
Nec superos odi, nec numina sancta, nec aras
Numinibus sacras, uerum quæ numina uanum
Vulgus ait tenebrosa sequens uestigia patrum,
Numen habere nego, teneat si Iupiter arcem,
Aetheream, quis templa Ioui quis sacra negabit?
Sponte ego turba ferâ ueneris (si numen haberet)
Numen adorarem, Phœbū sequar atq; sororem
Si soror & Phœbus dij sint, uenerabimur aram,
Palladis, æthereo Pallas si nata cerebro.
Impius, & mergi dignus Phlegetonte sub imo,
Sacrilego quicumq; deum sermone lacescit.
Sed uetus & toto iam uulgatissimus orbe
Mortales inter miseros efferbuit error.
Atq; aliter q̄ res habeat sentire coegit.
Somnia nec refero, sed qđ narramus aperta
Monstrari ratione potest, dic optime rhetor
Quis fuit ante Iouem: qui lucida uolueret astra?
Qui regeret coeli cursum, qui clauderet undas
Littore, qui læto uestiret gramine campos?
Mundus enim fuit ante Iouē, qui raptus ab ipsa
Fauce patris Corybantum opera trāslatus ad idā
Gnosiacasq; domos cretæo creuit in antro.

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Iuppiter est igitur proles humana, propago
Est humana Iouis, nullum fecere quod ipsos
Esse deos testetur opus, furta, arma, rapinæ,
Stupra, doli, fraudes, opera hæc præclara deorū.
O insanæ hominum mentes, quæ credere diuos
Artibus his factos potuere, ardentis olympi
Artificem fecere hominem, dementia nulli
Admittenda uiro, Deus est æternus, & ingens.
Nec cōprehēsus adhuc, nec q̄ cōprehēdere possit
Mens est ulla deum. Simplex essentia, nullis
Intercepta locis, non circūscripta figuris.
Unus & in plures nunquam diuisus ab omni
Conditione procul nostra. mortalia nedum,
Omnia uerum etiam uincens cœlestia longo.
Solutus hic immensum fecit, non Iuppiter orbem
Quicquid habet phlegetō, quicquid caua uiscera terræ
Quicquid inest pelago quicquid secat æra penis
Condedit, & solus totum hoc opus ipse gubernat
Quæ narras de prole Iouis de stirpe deorum.
Scœnica sunt, leuibus uulgo recitanda poetis,
Exhibitura iocos populo, plausumq; theatro:
Iuppiter & proles ita sunt in sidera lati
Ut fera syluos & nemees, ut portitor belles,

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Portitor europæ, auriga, & iasonis argo
Pegasus, arctophylax, & raptis miluius extis.
Cæsareusq; thronus, pcyō, coma regia, & ursa.
Coru9, holor, lep9, ara, canis, lyra, cācer, & uro
Atq; aliæ coeli formæ, quas græcia mēdax (na
Finxit, & audaci uatum facundia cantu.
Non ita naturæ speculati arcana sagaci
Ingenio sensere uiri, quos attica tellus,
Quos iudæa tulit, babylōq; antiqua magorum
Clara rudimentis, bragmanarūq; reposto
Ora iacens mundo, nudis uicina sophistis.
Primus anaxagoras quadam coelestia dixit
Mente regi. non ille Iouē, non ille minervam
Non maia semele ue fatum præfecit olympto,
Non hominum quicq; breuibus qui tanta lacertis
Corpora perpetuo nequeat conuoluere gyro.
Aethica cæcropias docuit qui primus athenas
Insignis uirtutes senex, simulacra. deosq;
Risit, & hic sophiæ princeps ab apolline uestro
Diētus. & iccirco iussus potaret cicutam
Matre periclonia ueniens a stirpe solonis
Plato. Clarus aristocles, humeris Plato diētus ab āplis
Cum comite Eudoxo nostrā peruenit ad urbem.

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Quicquid ab habraamo nri didicere parentes,
Transtulit ad graios, & ab his academia terris
Orta deos plures aufert, unumq; fatetur
Artificem mundi, dominatorq; deumq;
Magn9 Aristoteles hominum figmenta perosus
Lynceam in æthereos attollens lumina tractus
Vidit in hac unum mundi testudine numen,
Et coluit, patrios ideo fugisse penates
Euboicosq; lares fertur petisse, diemq;
Chalcide supremum longa clausisse senecta
Hic deus errantes miserans in imagine nostra
Venit, & istorum fraudem detexit, & artes
Spirituum, sacros quibus indulgetis honores.
Hic deus. hunc unum colimus, uobisq; colendum
Dicimus. At plures luci præferre tenebras
Et coelo phlegethonta uolunt, & funera uitæ
Huius in aduentu uester trepidauit Apollo
Squallidus, & uultu radios contraxit opaco.
Tum cecidere deum statuæ, simulachraq; miris
Sunt contrita modis, ne gri meminere parentes.
Hunc solymi uates perhibent uestraq; sybillæ
Sæcula facturum lustratis aurea sæclis.
Huius ob imperium æternum promissaq; genti,

N

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Regna suæ, nec forma meos nec sceptræ nec ætas
Ichthy. Sollicitant animos, bona nec mortalia tanti
Ducimus, hoc etiam uestri docuere poetæ.

Nam quid lyriopes & graui filius amnis
Vos aliud docuit, fragilis quam noxia formæ
Blandimenta malis præbere incendia curis,

Et sibi met nec solum alijs inferre uenenum?
Et quid opes aurūq; midæ mouere? quid ausus

Quid phactontis equi? nisi q; uota improba regū
Diuiti æq; abeunt pessum, secūq; ruinis

Inuoluūt grauibus reges regūq; ministros?

Pluto. Dicite Plutoni ueterum prudentia uatum

Cur subiecit opes? forsan quia uiderat aurum

Ex ima tellure trahi, sub montibus altis

Aes latet. argenti decor est i uiscere terræ

Betica testatur regio. pactolus & herinus

Astipulantur, agunt etenim flauentis harenæ

Diuitias, fuluūq; trahunt cum piscibus aurum.

Et quia sub terris ditem regnare uolebant

Quæ tellure latent diti attribuere profundo.

For sit a hæc fuerit ratio quæ mouerit illos.

Altera se nobis longe præstantior offert

Ad mores inuenta bonos, studiosa salutis

Consona dogmatibus nostris, concedimus ergo
 Diuitias orcho, quia sunt fomenta malorum.
 Et scelerum instrumenta, quibus subuertitur omne
 Iustitiæ robur, cæcos quibus itur ad amnes
 Sulfureosq; lacus regnum implacabile ditis,
 Non aliam ob causam mundi saluator iniquas
 Appellauit opes, & lucra ferentia mortem,
 Distribuenda pios hominum mādauit in usus
 Discite uestrorum monitis contēnere quicquid
 Est mortale, oēm regna in cœlestia curam
 Ferte, nec ætati, flux æneū fide te uitæ,
 Mobile tēpus abit, mora nulla fugacibus annis,
 Nunc quoq; dū loquimur Cæsar tua p̄terit ætas
 Anxia, nec gelidam tardat tua purpura mortē.
 Finis erat uerbis, uno cum rhetores ore
 Nil ueriti regem (res admiranda) superbum
 Sacrilegum quiddam simulachra deosq; fatētur
 Incestūq; iouē subitoq; afflata repente
 Numine tota cohors uictorem extollere christum
 Cœpit, & in summam fidei prorumpere laudē
 Torua supercilio maxentius ora minaci
 Tollit, & accensus flagranti corda furore
 Elata uocat arma manu, citus arma satelles

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Admonet. accursu proceres tenere citato

Talibus ardentem furis. Subuersa tumultu

Omnia præcipiti. postq̄ sedata parumper

Mafen Ira. leues animos dixit quæ mouit herinnis?

tius.

Quis malus inuasit nuuantia pectora dæmon?

Ergo ne foemineæ potuerunt uertere nugæ

Vos quoq; nos inq̄ quos defendenda deorum

Causa peregrinis ad nos contraxit ab oris?

Hoc honor exhibitus uobis, hoc dona merentur,

Hoc suspensa tollo? sic nos sic omnia Romæ

Numina negligitis? quæ tanta ignauia? multos

Vna puella uiros superat. prob dedecus, inter

Milia tot præstantum homin certaminis huius

Premia fert mulier, sic rex. concorditer omnes

Respondere uiri. quid nos terrere minando

Niteris? illabi manifestum in pectora numen

Sensimus, & rutilare sacro caput illius igne

Vidimus, & labi flâmas ex ore loquentis.

Vincimur a superis, & uicti ponimus arma.

Da ueniam Cæsar. Christi transimus ad aras.

Iuppiter & proles & numina falsa ualcte.

Cæsaris exemplo facies excanduit, ardent

Lumina, labra tremunt rauco clamore ministros

Parthenices Secundæ, Lib. III.

Conuocat, infandum facinus iubet, ore tragædo
Atq; sophocleo scelus enarrabile cantu,
Tollite sacrilegos clamat, iugulate deorum
Sacra profanâtes, auibusq; epulanda per agros
Extâ date. hæc illis sint præmia, uadat ad urbes
Fama peregrinas tantæ uictoria pugnae
Has habeant lauros. hæc gloria segnibus esto.
Ite rogū ingenti struite, & date corpora flâmis
Et cinis æquoreas uento rapiatur in undas.
Talia fulmineo iaculans late intonat ore.
Attoniti tremuere omnes. feralibus armis
Circūfusa cohors uinctos prætorâ ducit
Rhetoras, & magno circumstrepit agmine miles
Voce recedentes tali Catherina monebat,
Ite triumphales animæ superate tyrannum
Ite alacres. hodie uobis referantur olympi
Limina, momētum mors est, ubi transijt, æther
Panditur, & liber petit ignea spiritus astra,
Ite domos cœli sanctosq; intrate penates.
Ite, sequar. nec uos sacri iactura lauacri
Terreat, abradet scelus omne salutifer ignis.
Nec mora, comportant alij sarmenta trabesq;
Materiam arentem, & syluæ uirgulta salignæ.

Cathe.

N iij

F. Baptiste Mātuanī Carmelite

Et piceas, aliū pinos, & odora cypressi
Robora, iuniperi ramos, campoq; patenti
Construxere pyras, adipem fomentaq; flāmis
Plurima subiiciūt, oleæq; liquoribus addunt
Sulfura certatim, coit omnis turba, uicq;
Eruclant hominum turbas, uelut aggere fracto
Cum padus in uirides spumanti uortice campos
Insilit euertens segetes. spemq; obruit anni.
Subiecere faces, salit ardua flamma, comamq;
Spargit, & in nubem fumi glomerantur opacā.
Corripiunt uinctos bini, stringūtq; retorte
Fune manus & fune pedes, iaciuntq; per altos
Ingenti clamore rogos, furit ignis, & ardor
In mentum salit atq; comas stridore corusco.
Tanta sacerdotes alacris spectacula uultu
Conspiciunt, tabulisq; iuuant incendia iactis.
Cæsaris extollunt animos, urgētq; ministros.
Et rediisse deū libamen & orgia gaudent.
Extinctis mox bustau iris cecidere, nec art?
In cineres abiere, togas & corpora lambens
Leniter abstinuit uiresq; coercuit ignis
Ipse suas, sanctos ueritus tractare. sepulchro
Christigenæ intrepidi sublata cadauera ponunt

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Suppliciter flentes, & tristia funera ducunt
Cædis adhuc avidus Cæsar, nec crimine tanto
Territus, at multo madidus post prandia baccho,
Mandat ab obscuris foribus cæcoq; reuulsam
Carcere uictricem mensis astare puellam,
Illa catenarum strepitu per lata sonante
Atria, nil pavitans duri subit ora tyranni.
Composito uultu & frontis feritate parumper
Vix tandem posita ficto rex pectore fatur.

Regia progenies uirgo, tua maxima uirtus
Insigni nobis hodie certamine nota
Conciliare potest tibi me, nisi nostra uereri
Sacra negas. uersis igitur palinodia uerbis
Est dicenda palam, neu te male numina perdam,
Est placanda deum dictis melioribus ira
Illa quid his iterum nugis me uertere tentas?

Cæsar ait, tu saxa colas, sine numina nobis.
Forsan honoratis lapides, quia creditis olim
Dencalioneis homines de cotibus ortos.
Talibus accensus dictis maxentius altum
Ferrea clamabat date uerbera. uerbera licetor
Expedit, & nudos humeros ac pectus apertum
Virginis inuadens crebro ferit impiu siclu

Maxen
tius.

Cathart
us:

F, Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Innocuum corpus, miti gemit ore, deumq;
Alloquitur uirgo. nostri cape sancte crucis
Primitias, animum serua, sit uictima fluxum
Corpus, ut habraamus seruato pignore sacrum
Fecit, & illustrem pecudis cruor imbuat aram
Sic mea seruata caro concidat hostia mente.
Sic ait, ex oculis lachrymæ fluxere tepentes,
Ora genasq; rigant, largus de uulnere sanguis
Labitur, & terram cædes effusa cruentat.
Supplicio affectam tali iubet ire sub umbras,
Nullaq; bisseis præberi alimenta diebus,
Vertitur abster gens oculos, gemebundaq; pectus
Paradi Velat, & in noctem lachymans descēdit opacā.
Est locus æoos phœbi nascentis ad ortus
Arduus attollens uicina cacumina cœlo.
Thraicia maior rhodope, sublimior Ossa,
Pelion hæmonium superans & culmē olympi,
Caucaseasq; niues, ubi sunt iuga maxima tauro
Illic perpetuo uernantia gramine ruta
Perpetui fructus æternaq; gratia florum
Vernaq; temperies semper sine nubibus aer
Lympidus auster abest, boreas nō sibilat, eurus
Exulat, occidua zephyrus non murmurat aura.

Paradi
sus.

Parthenices Secundæ, Lib. III.

Hic primæua quies homini, ieiuna priusquam
Infoelix uetita uiciasset guttura fruge,
In medio fons est lato pulcherrimus orbe:
Quattuor unde fluunt occulto flumina cursu.
Nam tria secretis de lapsa meatibus arcton
Versus eunt, & mox uerso reuocantur in austrum
Tramite, ad æthiopes combustaq; solibus arua
Defluit assiduis quartum, meroq; refuso
Gurgite cōplectens mēphitica regna per agrat.
Ad uitrei fontis ripas in margine læto
Sunt oleæ pingues. sunt medica mala, cypressi.
Et semper uirides lauri, palmetaq; longis
Frondebis, & pini pingues, & myrtea silua.
Sunt & odoratæ cedri, facundaq; semper
Ficus, & uua graui pendens in palmite, pruna
Cærea, iuglandes, & amygdala, purpureūq;
Quod tulit artois pomum lucillus ab aruis.
Prata sub arboribus raris florentia semper
Lilia, serpillum: narcissus. amaracus: omne
Gramē odoriferum, uiolæ, rosa, balsam⁹, arbor
Thurea, myrrha, thimum, bux⁹, terebīth⁹, amo
Nardus & aiacis frōdes, torisq; marini. (mū
Irriguos circum riuos sua brachia tendunt.

Cerasi-
um.

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Innocui vitreo ludunt in gurgite pisces.
Vbera distendunt pecudes, hic nulla leonum
Semina, non serpens, nec cauda scorpius unca.
Omnia tuta, cubant lepores, nec bella nec ulla
Insidias metuunt, cantu nemus omne uolucrum
Personat, & florū per summa cacumina neclat
Libat apis. lectūq; cauis opus aggerat antris.
Nuncius ante pater summa quem miserat arce
Vir gineo occurrens morbo, casusq; futuri
Præsciis, inde fauos illis & melladiebuis
Pomaq; decerpens dapis inconsueta ferebat
Xenia desertæ trans æquora lata puellæ,
Hæc sunt illa quibus foelicem pabula uitam
Helias & socij longæua in secula ducunt.
Omniaq; infuso curauit uulnera moly,
Moly, qd̄ omnigenis fecit deus utile morbis.
Nigra subest radix, uiridis coma, floribus albet.
Iam bissena dies ierat, reuocatur ab umbris
Ambrosium uultu referens Catharina decorem.
Nec tenuata fame nec tristi squallida nocte.
Cæsar ut aspexit solitum decus oris honesti,
Fraude ministrorum pastam putat, æstuat, ardet
Vociferans, trepidat mugitu regia tanto.

Moly.

Parthenices Secundæ, Lib. III,

Non secus ac nauæ pelago cum turbidus imber
Ingruit, & rauco uolitat cum murmure nubes
Pulsa notho. tumet unda, micat pice nigrior ær
Ignibus, & tonitru ingenti tonat altus olympus.
Perdite custodes clamat uel mergite ponto
Tergore consutos, siculis uel adurite tauris.
Iussa citi grammas nasamon maurusq; facessunt
Marmaridæ, psilli, numidæ, quibus una libido
Sanguinis accensos miseri raptantur ad ignes.
Vinculaq; iniiciunt pedibus, terraq; uolutos
Versatosq; luto & foedatos puluere terga
Ad tormenta trahunt, nihil illis mollia profunt
Verba precû, lachrimæ nihil inter uerba cadentes.
Nil longi labor obsequij, uotisq; uocata
Numina nil profunt. manet implacabile pectus
Regis, & indomitum uirus medicamine nullo
Frangitur. o infelix quæ te inclementia Cæsar
Virgo ait innocuos homines torquere coegit? **Cathe.**
Non ego terrenis epulis, sed ab æthere missa
Sum dape pasta dies bissex. qui pabula genti
Per deserta dedit solymæ, cum uecta per undas
Aequore suspenso panchæos uenit in agros
Me quoq; certamen pro religione, fidēq;

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Asserere audentem pavit, sanavit, & ipsa
Parta salus opus esse docet cœlestis cicatrix
Nulla per offensos ferro deprenditur artus
Incipe sedata fieri clementior ira,
Et neq; sanguineo similem te finge Neroni,
Sed qualis traianus erat, uel iulia proles
Augustus, qualesq; tulit gens flauia reges,
Et patrem & natum, quorum uestigia debes
Sancta, sequi si uis tanto succedere regno.
Dignuseris si iustus eris, clementia reges
Efficit imperio dignos, pro immanibus actis
Crudeli mercede deus tibi digna rependet
Præmia. crudeles superi crudeliter urgent
Vicit foemineo facundia iuncta decori.
Sedatusq; parum Cæsar, quo perdita uirgo
Vsq; ioui differs inquit parere iuuentæ
Nec miserere tuæ? Non te seruilibus utar
Obsequijs, nec enī id patitur tua forma nec ætas.
Assentire meis aliquando & subde rebelles
Imperijs animos. quid me respondit iniquis
Sollicitas uerbis? & turpi pectora uoto
Fœda geris? cur sanctum audes uiolare pudorē?
More suum cœno assuetus sordescere nunq̄

Parthenices Secundæ .Lib. III.

Desinis, & mundæ nescis assuescere vitæ
Sic tua te instituit Venus, Hæc documenta tuorū
Casta deum. sunt hæc quibus assentire iubemur
Imperia? si monitus? utrum tua provida virtus
Consulit utilius nobis. humanæ iussa
An diuina sequi? quæ amas deus odit. & audes
Impugnare deum cum sis mortalis? ab urbe
Ciuibus hæc tam uana meis documenta tulisti?
Erubuit Cæsar. sceleris mens conscia non fert
Iurgia. non audet uultus attollere, seq;
Vertit ad ichthybolū, & reuehi præcepit ad umbrā
Carceris, atq; nouis tradi custodibus antrum.
Ichthybolus uero cui mens crudelis & atrox
Ingenium, regi quidnā uulgaribus inquit
Hanc poenis terrere paras? sub sidere natam
Credimus bellæo. nam frons marpesia, caute
Tauro minitana asperior, rigidoq; adamante
Durior, ausonios fasces nostrasq; secures
Ridet, & imperio diuum parere recusat,
Credimus? an iustis dementem urgere flagellis
Præstat? & impij causam diuumq; tueri?
Mollia non obstant duris, nec fortia possunt
Debilibus uinci, nec ligno saxa cauantur

Ichthy.

F. Baptiste Mātiani Carmelite

Nec manibus muri, sed duro marmora ferro,
Mœnia contortis magno molimine saxis
Eruimus, si auferre paras a uirgine christum,
Fingerotas, magnæq; aliquot uertiginis orbes.
Et crebris armetur opus micronibus omne.
Et radij cultros & curuatura rotarū
Ancipites habeant. Orbis contrarius orbi
Currat, & affixos uerso secet impetus axe.
Pertsephone immanes pœnas & sœua docebat
Supplicia occultis uoluc̄s corda impia formis.
Aspera inhumanum flexit sententia regem.
Queritur in tota si quis foret urbe perillus,
Atq; phereclea quisquam præstantior arte.
Dædalus, aut auctor troianæ cladis Epæus.
Nox erat, & medium cœli stellata per axem
Cum ioue ducebant nitidi uestigia pisces.
Maximus ætherei christus regnator olympi
Agmine cœlicolum magno stipatus ab astris
Labitur, & niuei transit per cornua tauri,
Intrat ad humentes umbras & triste baratrum.
Fit sonus, & nigram subito lux aurea noctem
Dissipat, apparent pulchra sub imagine diui.
Sancti, Primus Ioannes, humeros cui lucida uestis

Sancti, Primus Ioannes, humeros cui lucida uestis

5 yera f e se 2010 m. em

H

Pellis, & aurati pendent in tergore uilli.

Alter erat senior Petrus cui candida mento

Cæsaries, geminaeq; micant in pectore clauēs.

Tertius ardenti Paulus microne coruscans

Igneus ore, ligant intextæ guttura gemmæ.

Quartus Ioannes aquilla signatus amictu,

Lucet in albenti, mentoq; & uertice canus.

Hi primi, sua quæq; ducem stat agmina circum

Squalor abit, fulget paries, circumfluis aer,

Fragrat, & armenio carcer lustratur amomo:

Tan uultu diuum dominus sic fatitur amico.

Hactenus ex alto pugnam spectauimus orbe,

Occulteque tuis procul aspirauimus orsis

Fortibus, hæc claræ fuerint præludia pugne.

Nunc acie tota pugnatur & omnibus armis

Macta, & in extremo palmam ne desere cursu.

Pars superest tibi parua uie, iâ proxima palmæ

Curris, & apparet grauium suprema laborum

Meta, dies feret optatum tibi crastina finem.

Dixit, & ambrosia frontem perfudit & armos

Et sic fatus abit, dulciq; adit æthera cantu.

Altera lux aderat, feralis machina cælo

Erigitur, populiq; foro concursus aperto

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Cogitur, horrescunt uisu, & crudele fatentur.
Id genus insolitum poenæ de robore querno
Texitur, & bissex cubitis ascendit in auras
Pons, ubi uoluendos licetor se attollat ad axes.
Impulsi magnis strident conatibus orbes
Rostratiq; micant gladij, curuisq; minantur
Dentibus. & paruo inter se discrimine distant,
Corpus ut affixum lateri e regione locatum
Discerpat latus, atq; uno secet omnia cursu
Membra leues subito procul eiaculanda per auras.
Terrificum incutiens animis structura pauorẽ
Aspectuq; nocens solo. super aurea sedit.
Stragula, & a tecto spectat maxentius alto
Coniugis extendens baccata ad colla sinistram.
Protrahitur uirgo, q̄ postquam immania uidit
Currere protensis armata uolumina rostris
Substitit, & presso suspexit sidera gressu
Sic memorans, obsiste pater crudelibus ausis.
Percute dentatos orbes. ostende tyranno
Te ioue contempto cœli terræq; potentem.
Infoelix uideat contabescatq; uidendo
Quanta tuæ uirtus & quanta potentia dextræ.
Vix ea finierat, gelida cum erupit ab arcu

Cathari
na.

Parthenices secūda. Lib. III.

Vent9, & ardenti resonans cum fulgure fulmen
Grandineq; immixta nimbus caliginis atræ.

Disrumpitq; rotas, trabibusq; per aera pulsis

Maxima consequitur strages, quo territa uertat

Turba pedem noctis tenebris inclusa profundæ

Nescit, & attonitos frustratim machina labens

Opprimit, auditur clamor, sonitusq; ruentum

Impetu cum magno trabium. periere ministri,

Quattuor, ut fama est, rapuit furibunda uirorū

Milia tempestas & lapsus ab aere turbo.

Vtq; dies claro deter sit nubila cælo,

Detegitur clades hominum. laniata per omne

Membra forum. facies uisæ, conuulsaq; labra

Dentib9 exertis, laceræq; per ardua uestes

Culmina tectorum. mixto fluit unda cruore.

Quæ superant cladi lugent communia matres

Funera pellæ. lamenta per omnia surgunt

Compita, in ingenti tota urbs ploratur aceruo

Plebis in occasu tantæ gauisa per auras

Persephone uolat. ac socios ac dæmonas omnis

Ad prædam ciet ex aris adytisq; deorum.

Illi præcipites altis e turribus adsunt,

Corripiuntq; uagas animas. Stygijsq; coercens

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Funibus in fasces, & in intima tartara uolunt
Per similes aquilis quotiens uidere uolucres
Dulcibus stagnis tolli. tenuemq; per auram
Nare cateruatim, campisq; inferre uolatum
Qua rigat affusis mantoam gressibus urbem
Mintius intexens iuncis & harundine ripas.

Regina. Saucia iam dudum caeco regina dolore,
Dissimulare nequit flagrantem pectore flammam
Sicq; uirum alloquitur. quae te immanissime, quae te
Pestis agit? manifesta uides miracula, necdum
Irritare deum cessas, tibi me quoque Christus
Abstulit, & uiuo crines in flumine laui.
Nec tua sum posthac. nec me reuerentia Martis
Nec iouis ulla tenet, tua sunt haec numina. uincet
Christus, & occumbes cum religione decorum
Caesar ad haec frendens contorquet lumina denso
Torna supercilio. & clamans noua funera licet

Maxentius. Poscimus, accipe & haec. Et amaro uulnere truncis
Uberibus caesa caput a ceruice reuulsum
Aequoreae uolucres habeant. piscabitur illud
Petrus, & inuentum Christi suspendet ad aram.
Nec mora, dum totam magnis ululatus urbem
Dira lucet agitat, dum caedibus omnia complet

Parthenices Secundæ, Lib. III.

Persephone exultans & tanta strage superbit,
Vincla manus sparsis trahitur regina capillis
Res indigna nimis, missoq; ad colla capistro
Ducitur ad litus lachrymans, & crine ligatam
Arboris ad ramos patulis quæ umbrosa lacertis
Stabat harenosæ frondens in margine ripæ.
Afficiunt probris & multo uerbere tandem,
Pectore conuulso pharias truncatur ad arces.
Examines artus nudant, rapiuntur in aures
Implicitumq; comis aurum gemmisq; monile
Diues, & amisso sæuit fera turba pudore.
Ceu plures cum nocte lupi inuenere relictam
Desidia pastoris ouem, simul agmine facto
Cōmunē inuadūt prædā, atq; in uulnera certāt.
Dilaniant, caput hic iccut ille, in clunib; alter
Pascitur, & fauces implent rictumq; cruentant.
Audyt horrendum facinus, ueniensq; repente
Porphyrius multo rapum cum milite corpus
Texit humo lachrymās, meritosq; exoluit hono
Infoelix quātū sors & breuis hora sinebat (res Marten
Iamq; nouas afferte dapes, discumbere tempus tius.)
Cæsar ait, sat mane Ioui superisq; litatum
Omniibus, & fuso placati sanguine manes.

F. Baptiste Mâtuani Carmelitæ

Soluite tristitiam, curasq; immergite baccho.
Debetur noua nupta mihi, namq; impia coniūx
Per noua iudæo nupsit diuortia christo.
Ferte cados, date creteo de palmite uina.
Ponite amyneos latices, chiumq; liquorem
Et si quid campana sui uindemia misit
Nectaris, omni geno spument crateres iaccho.
Discumbunt, celeres uolitant agilesq; ministri
Et mensas epulis onerant, maxentius ira
Iamdudum exustus largo se ingurgitat haustu
Sæpius, & pergit uenas inflare calentes,
Callida per sephone grauibus conuiuia rixis
Immiscere uolens sumptis præteruolat alis
Aequoreâ simulans uolucrum, petit ardua nubes
Itq; reditq; frequens, ducitq; per æra gyrum,
Garrituq; sonat pluuiis, denunciat inquit
Ichthybolus uentos tempestatemq; futuram
Iam pelago furor & nautis grauis igruiat iber.
Cæsar ut audiuit pelagus, succurrit imago
Coniugis ad littus cæsar, iubet ire ministros
Necropolimq; trahi, & condi tellure cadauer
Respondere ducem iamdudum funere ducto
Porphyrium ueteri regum imposuisse sepulchro

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Ecce iterum lachrimas, iterum ciet ira furorem;
Lætaq; subuertit præceps conuiuia luctus.
Porphyrium Cæsar tunc e regione sedentem
Pallidus & stomachum uultu confessus opaco
Alloquitur. quid me inuito uolenter adæptum
Corp⁹ humas? quæ religio? quæ cura meorum
Prouidus, ardorem mentis ratione gubernat.
Et placidis mulcet bacchantem uocibus iram
Porphyrius. nobis Cæsar fore dedecus inquit
Immortale ratus, si peruenisset ad aures
Vrbis id infandum facinus quod percitus ira
Incomposq; tui mandas, celanda putauit
Corpora defunctæ, & sceleris monumeta nefandi,
Sed furor impatiens freni mitescere nulla
Voce potest: similiq; padi torrentibus undis
Aestiuo cum sole niues saxosa gebennæ
Præcipitant iuga, si cursus occludere tentas
Obiuce contortis crescunt spumantia terga
Vorticibus, semperq; magis uiolenta superbit
Congeries. tumidaq; premit retinacula mole:
Donec iter gurges agat indignatus apertum.
Quid scelus excusas hominũ turpissime Cæsar
Inquit, & ignaua regem grauitate laccessis?

Maxen
tius.

Porphy
rius

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Omnia Therſitæ ſimilis, quid gutture latras
Sardanapaliaco? pallenti excanduit ore
Dux animo dextraq; potes claræq; ſuperb9
Militiæ ritulis, uoluitq; inuadere pectus
Cæſaris, & capillum dextera complex9 eburnâ
Dſtitit. ardentem uirtus compeſcuit iram.

**Morphi
rius.**

Atq; ita ſuſpirans ſatur, Quid fidatuorum
Pectora maxentij uerbis premis acrib9? Et quid
Læta procelloſo turbas conuiuia uultu?

Si tibi cauſa minus placuit recitata, fatebor
Altera cauſa ſubeſt potior, ſepelire iacentem
Religio Chriſti dominam me iuſſit, & ipſos
Rhetoras ante dedi tumulto, nam flumine uiuo
Me quoq; (ſi neſcis) lauit regnator olympi
Chriſtus, & abiecto uerum ioue numen adoro

**Maxen-
tius,**

Saucius incompoſq; animi Maxentius, ergo

**Morphi
rius,**

Tu quoq; carminib9 magicis ſubuerteris? inquit

Tu magicas artes tu cædem incendiâq; audes
Dux ait, inſœlix ſequere, & ſcel9 omne reuolue.
Ingluuiem nutri. duro rape uiscera ferro.

Sanguine tinge manus, innoxia membra trucida

Numina maxentij iuſtiſſima. numina tantû

Sunt uiſura nefas. meritas dabis impie poenas.

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Expectant te thybris aquæ calor iste sub undis
Occidit, & tanquam phæton temerarius axe
Pulsus ab excelso uastum rapietis in æquor
Forsan & inuenies extinctæ coniugis ora.
Interea pinguem nutri delphinibus escam.
Ira (scio) tua me morti iam destinat. ultro
Ibimus, & strictos caput extendemus ad enses
Intrepide. nobis nihil est in morte timendum
Christigenis, quibus est aliud post funera longe
Nobilius uitæ genus immortalis olympo.
Oppetere est iterum nasci. tormenta subire
Pro uirtute pium. triplex contingit origo
Christigenis. uulgata prior qua nascimur oës
Semine concepti patrio, cum septima foetum
Luna peragrato uel nona peregerit orbe.
Altera sic natos terris per mystica transfert
Flumina, & ablutos genitrix ecclesia lacte
Nutrit ad ambrosiæ semper uiuentis odorem.
Tertia cum suprema dies mortale resoluit
Corpus & in cineres opus hoc natura caducum
Traxit, ad æthereos orbes Empyrea regna
Mittit, ubi & reduces animos cõplectitur ulnis
Dulcibus & nitida cœli pater accipit aula.

O iij

F. Baptista Mantuani Carmelite

Ista fides lorica mihi est adamantina nullis
Pervia fortunæ iaculis. Dum talibus orat

Porphyrius.

Porphyrius tumido bilem sub pectore Cæsar
Rodit, & impatiens vultus obscuratur erinyis
Et circumpositis stimulat præcordia flammis.
Dux animum firmante deo nil territus, atra
Fronte quid atroci dudum concepta venena
Corde premis? dixit. ne pars innoxia vitæ
Vlla tuæ dignum venia te reddere possit?
Incipe rumpe moras, aperi crudelia tandem
Ora satellitibus diris mea funera manda.
Membra iube lanianda feris in littore spargi:
Defuncti careamus humo, careamus harena,
Corpora iaculentur monstris laceranda marinis
Discite crudeli proceres servire tyranno.
Rege sub ingrato sub iniqui principis umbra
Servitijs emitur mors obscurissima longis.
Rumpitur inflatum pectus: mentisq; superbæ
Nec frenare potest nec dissimulare furorem
Cæsar: in extremis ardet iam faucibus ira
Non aliter quam cum sicco sub fomite dormit
Ignis & afflatu crebro excandescit & aura
Exilit, & tremule rutilant per nubila flammæ.

Ferte citi procul hinc hoïem, date uincula clamat
 Cumq; suo totam domino iugulate cohortem
 Quæ ducis infecti traxit contagia, finem
 Sacrilegis dabit ista dies. Per numina iuro,
 Per iouis æternum imperium fulmenq; trisulcū
 Ibitis ad lethæ. stygiasq; uidebitis undas
 Dux & tota cohors missis ad colla catenis.
 (O funesta dies, o lamentabile tempus,
 O furor o rabies o detestabile uirus,
 O dolor o regum impietas o mortua uirtus)
 Ducitur, & longa properat ad funera pompa
 Ventū erat ad littus. cum dux fortissimus ægros
 Alloquitur comites, turbataq; pectora firmat.
 O socij mecum terræ pelagiq; labores
 Experti totiens, longæq; pericula passi
 Militiæ. quid uos terret præsentia mortis?
 Quæ celeri cursu Zephyrum uolucræq; sagittâ
 Vincit? Vbi fortes animi generosaq; uirtus?
 Cordaq; ad horrendos nūquam perterrita casus
 Ponite tristitiam, rectos attollite uultus.
 Cernite perpetuo fulgentem lumine mundum.
 Aethereasq; domos. animis ea patria nostris
 Equid foeminea pavidæ formidine frontes

Porphyrius.

F. Baptista Mantuani Carmelite

Despiciunt terras? hodie uenimus in astra.

Sic ait. & Christo sacrum pæana canentes

6 Accipiunt altos pronis cervicibus enses.

O mors dura uirum uita præstantior olim

Noxia cum rapida purgarint secula flammæ

Membra memor uestri deus immortalia reddet:

Interea gaudete bonis cœlestibus, inter

Spirituum coetus alacres, & sancta precati

Numina terrigenis christi implorate fauorem

Pectora trunca iacent, fusoq; rubescit harena

Sanguine. mactata est duplex hecatumba tonati

Cum ducebis centum comites in littore cæsos

Christigenæ effossis moesti imposuere sepulchris

Et iam prona dies nocti cedebat & umbris,

Occiduo radiens excelsam lumine calpen.

Maxen Cum furijs Cæsar longis iam fessus & ira

cius.

Sic secum. quæ tanta istis constantia? quodnam

Robur inest animis tantum? quæ pectora uirtus

Inconcussa regit? quæ spes? quæ præmia tanti?

Morte quid expectant obita? neq; credere dignū ē

Sanctius his numen, quorum respública pauper

Quā nostris qui regna tenent telluris & unde

Illam ego numinibus gentem melioribus uti

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Crediderim cuius terrena potentia maior:
Nam si regna dei arbitrio terrena gubernant
Distribuantq; suo, qui dant maiora putandi
Maiores, lybiam iuno, regna attica Pallas,
Iliacam phœbus, tarpeiam Iuppiter arcem
Constituit. regnum regno ceu numine numen
Maius erat, sed christigenis nec regna nec urbes.
At fuerit satius tantos sedare tumultus
Vnius interitu, uel si mutabitur, eius
Connubio, tantumq; decus seruare iugali
Fœdere, & has tandem curas extinguere tædis:
Saturniam bruma dies & læta reducit
Tempora, quæ nobis patrio celeberrima ritu
Iucundos hyberna sales & xenia poscunt
O cia nocturnæ poscunt conuiuia menses
Expeditam, tristis ne se inter gaudia luctus
Ingerat. interea placidas mihi Iuppiter undas
Æquoris, & cursus dabit ad mea regna secundos
His diebus placet accito lictore puellam
Duci iterum e tenebris, iterum tentare loquendo
Virgineumq; nouis pedicis captare pudorem.
Quam simul ac uidit sic est aggressus. amiclas
Troius assultu subito expugnauit adulter.

Maxen
tius.

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

At tua terdenis nondum est mollita diebus
Durities. ponti glacies hircanaq; tandem
Frigora & arctoæ uincuntur sole pruinae.
Tu getico sopita gelu uel gorgone uisa
In silicem durata nequis mansuescere. quercus
Orpheus. amphion lapides: delphinas arion
Mouit: & orphæos senserunt tartara cantus.
Tu niue frigidior. tibi ferrea corda: sepulti
Vsq; adeo tibi sunt sensus hebetataq; mentis
Lumina, ut albenti uideare simillima saxo,
Coniugis assyriæ uerso quæ in marmora uultu
Fluxit & ardentē spectat fugitiua Gomorram.
Heu quidnam contra genium moremque iuuetæ
Molliciemque tui sexus generisque superbi
Stemma supercilio spernis regalia toruo
Imperia? ah demens, tu blandimenta minasque
Despicias. & surda perstas immobilis aure.
Tu populo spolias urbem, tu coniuge regem
Militibusque ducem, duce Cyrenensia regna.
Et miseremur adhuc, & te seruare parati
Mitibus alloquimur uerbis, Genus aspice quântū
Romanum pietate ualet. Mitesce parumper,
Si seruire pudet. mecum regnabis. habeto

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Coniugis extinctæ thalamos. Romana uidebis
Mœnia, & incedes latiam regina per urbem,
Quod tua gentilis quondam Cleopatra tumultu
Ambijt Aeliaco, tu Cæsare digna marito,
Accipe largimur sine bello & sanguine regnū
Sic ait, & cæco languet Maxentius igne.
Illa uelut dorsum medijs in fluctibus ingens
Vapulat assiduis & nunquam uincitur undis,
Desine plura, nefas iterum me nubere, dixit
Nupsimus. inserto nuptam manus indicat auro
Et mihi nunc alacres nitidis conuiuia mensis
Virq; socerq; parant. hodie subitura mariti
Limen, & e tenebris claros aditura penates
Nec sum dura. fidē seruo. Tu sanguine gaudes
Non ego. tu tanti sceleris durissimus auctor.
Hec ubi dicta, uidens atrox immota tyrannus
Pectora nec precibus flecti, nec uerbere frangi
Spe ueneris posita iubet a lictore necandam
Necropolim duci. pullo uelata cucullo
Atq; capistratis manibus de carceris antro
Truditur ambigua faciente crepuscula nocte.
Aemonius Chiron media iam parte sub umbras
Iuerat. & lædæ funestam pignora noctem

Cathari
ne.

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Aere uoluebant picco, niger hesperus ore
Pallidulo tristi per coelum ascendere uultu
Visus, ab aspectu sceleris noua luna nefanda
Cornua substraxit, nubes teterrima clausit
Aetheros ignes & conscia sydera morti.
Audite halcyones grauibus lamenta quere lis
Spargere per littus, moestosq; ad funera cantus,
Edere. & equoreæ uolucres dare flebile carmen.
Est locus ad boream pelagi portectus ad undas
Densa ubi siluestrem faciunt spineta recessum.
Areaq; in medio, crebris ibi terra sepulchris
Surgit, & in tumulos fossæ cumulatur harena
Sacra cadaueribus tellus, polyandron Hellas
Voce uocat patria, nudis passim ossibus albet
Vrticis umbrosus ager grauibusq; cicutis
Et nigris ebuli baccis & olente Sabuco.
Campus iners & sepiuagis domus apta colubris
Hos ingressa locos durus dum brachia licitor
Expedit inuertes manicas, dumq; explicat enses
Sanguineum. uirgo coelum suspexit & ignes
Aetheros, taliq; deum. sermone precata est.
Cathari O pater exiguas tanto pro munere grates
119. Soluimus, ingentes autem debere fatemur

Parthenices Secundæ. Lib. III.

Tu grauius pressam tenebris in clara uocasti
Lumina, tu manes, tu das superare tyrannum,
Et modo tam uario functam discrimine tandem
Ad palmam regnumq; uocas, da numine dextro
Egressus animo faciles, reditusq; secūdos
In patriam coeliq; domos. hanc accipe mentem
Et prolem ne sperne tuam de fauce reuulsam
Ditis, & oranti famulæ tua limina pande.
Et si quando memor quisq; certaminis huius
Implorabit opem, pater exorabilis esto.

Finierat, subito cum uox audita per auras.
Annuimus securâ ueni. tum poplite flexo
Et crucis explicata per pectus imagine, licetor
Verberat orantem gladio. pro cæde cruenta
Lac niuum fluxit, tellus incanduit albo
Sanguine. lingua deum neruis delusa recisis
Personat, & moriēs uerba imperfecta relinquit.
Cæsa solo iacet atq; in cœlum uita recessit.

Affuit extemplo superum de sedibus agmen
Spirituum duplex, unum quod corpore nudam
Suscipiat mentem, dulciq; ad sidera cantu
Transferat, exanimes aliud quod tolleret artus.
Insolita noua luce dies in nocte refulsit:

F. Baptista Mantuani Carmelite

Atq; repentinum subito cum lumine fulgur
Emicuit, ceu cum frangit caua nubila fulmen
Cum grauis ardentem succendit iulius aestum.
Euolat attonitus licetor trepidiq; ministri
Corripuere fugam. tot symphonia coelo
Spargitur. & mixta uocum dulcedine carmen
Astra petit sensumq; abiens discedit ab aura.
Visaq; per coeli tractus ascendere nubes
Lucida, per similis soli lucentior astro
Luciferi, & claro rutilantem lumine caudam
Ducere. & ignifero ferri ultra sidera cursu.
Et caput insertare polo. patuere tonantis
Atria .curuatus laeto pater obuia uultu
Brachia diffundens reduci dedit oscula nate
Et triplici claram radiauit sidere frontem.
Altera spirituum legio collegit ab hortis
Balsama iudaeis aloes myrrhaeq; liquorem,
Ablutosq; uadis artus & odoribus unctos
Acreum per iter rubri trans equora ponti
In montes arabum summæq; cacumina Sinae
Transtulit. & corpus pario clausere sepulchro
Quod superũ fecere man9, O pobalsama semper
Marmor odoratum sudat, quib9 agra iuuantur

Septu
ra catha
ring.

Parthenices Tertiæ. Margarita.

Corpora, difficiles isto cæromate morbus
Indigenæ pellunt. sacros Alabastra liquores
Atq; salutes lachrymas oleiq; fluentis
Accipiunt guttas. membris honor iste sepultis.

FINIS.

¶ Baptiste Mantuani Carmelitæ Theologi ter-
tiæ Parthenices, ad illustrissimã Isabellã Man-
tuæ Marchionissam. Diuæ Margaritæ Agon.

Vis nou⁹ iste furor ueteres qui
turbine tanto

Expellit (res mira) deos: potuit
q; puellas

In superos armare: quibus re-
gna omnia: & ipsum

Augustum Romæ imperium: quo nulla potestas
Subiome maior erat: capita incuruare solebant.

Quæ uis tâta? Unde hæc animis audacia nostris
Ut mutent impune deos? Si forte gigantes

(Ut perhibet) uoluere Iouem detrudere olympto

Res aliena minus, fretos quia robore & armis

Grandibus ac membris immanibus, alta deorū

Veſta polo sperare minor dementia certe.

P

F. Baptiste Mâtuani Carmelite

At tener hic sexus natura imbellis & usu
Qua sperare unquam de religione triumphum
Debuit antiqua? non Palladis ægide fultum
Pecul9 erat tenerum, siculae nec in ignibus Acthne
Pronus in incudem feriendo armauerat illas
Mulciber, ut starent Iouis ignea fulmina contra
Tanti operis grauitas & magnificentia causam
Arguit ingentem, nec in his mortalibus author
Esse potest qui molem istam uectauerit oris.
Si regno expulsi, fuit ulla potentia diuis
Maior, ut inuitos solio exturbaret ab alto.
Illa potens igitur quæ condidit omnia uirtus
Visa diu mortale genus contemnere, seu quæ
Id scelus exigeret nostrum, seu legibus ullis
Quæ ignorantur adhuc, sic ire iubentibus orbem.
Postquam sera dies sæclis labentibus ætas
Intulit extremos, tacitisque abscondita fati
Tempora dirupit diuina potetia coelos.
Et pluit in terras ignem atque incendia nullis
Inspicienda oculis mortalibus, inima tantum
Vis ea corda mouens, homines accedit, & umbram
Caligantem abigens menti lucem influit almam
Sic afflate auris anime celestibus audent

Parthenices Tertiae. Margarita

Fortibus ire animis contra mala numina, discunt
In terris optare nihil, sed olympica solum
Regna, deum, superos, ac fastidire caducum
Corp⁹, & æternis meditando assuescere reb⁹.
Hæc ea quæ negat ara deos, quæ saxea virtus
Numina contemnit, q̄ tot simulachra per orbem
Terrarum. & veteres spreto iove sustulit aras
Hoc aliæ plures quarum certamina longis
Texta voluminib⁹, sanctæ docuere puellæ,
Tres mihi (si uotis magni regnator olympi
Fauerit, & menti diuinum infuderit imbrē) Tres p
thenice.
Carmen erunt, tu sancta Syro dominata draconi
Margaris, & teneras Agathæ lacerata mamis
Tuq; syracusiam decorans aretusias urbē (llas
Lucia. uirginitas eadem tribus, una puellis
Forma recens ætas, nec dum bene nubile tempus
Fama est assyriam pecudiū frugūq; feracē
Nobilium altricē late regnasse por oñes Narratio
Finitimas gentes. illic Babylonia quondam
Bellipotens, hominumq; parēs antiqua damasc⁹
In boream surgens parthos attingit araxem
Armeniosq; petit, clices descendit ad agros,
Alluiturq; mari que nominat insula quondam

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Sacra Dioneæ ueneri, Nilotica regna

Thuriferosq; arabes & persica terminat arua.

Vrbs illic ubi terra cauis est humida campis,

Reblata. quã magn? strueret dñ moenia & altis

Latus ambitam muris extenderet urbem

Antiochus dixisse suo de nomine fertur.

Hic dum staret ad hoc ueterum uana illa decorũ

Relligio, claris uirgo natalibus orta

Marga. Margaris ingressa est primæ in cunabula uitæ.

Cum quæ sita diu totamq; inuenta per urbem

Nulla foret curante deo, data rustica nutrix

Docta deum, crines abluta fidelibus undis.

Vt completa sonum uocalib9 organa plectris

Flectere cœperunt, potuitq; infantia fari:

Sancta deum & sacros ritus ac signa puellam

Myslica sacrorum diuinaq; nomina nutrix

Clam docuit, falsa ne religione parentes

Impliciti, uelut intorto qui splendet in astris

Angue uir, opprimeret conceptam pectore lucẽ.

Lacteus ut tenerum liquor instillatus in ora

Corpus alit, sic innocuas infusa per aures

Sancta fides animum, duplex alimonia totam

Auget, & extendit teneros equaliter artus.

Dij quibus ingenium solers auidumq; nocendi
Semper, & inuidie stimulis agitantibus ardens
In primis atlante satius, uenus atq; Cupido:
Ingemuere. uicens atrox sibi surgere bellum:
Instare insidias, tempestatemq; moueri.

Tū Ven⁹ o germane, iouis sate sanguine magni: ^{uenus.}
Persea qui armasti contra phorcynidos ora,
Qui centum uigilantem oculis interficis argum:
Aspicias exiguo quantum sub pectore nobis
Dedecus exurgat, regnis contraria nostris
Factio qua sensim nos fraudū indagine claudie
Nonne tibi tantam hanc terris excludere pestem
Est animus diuum interpres. Enitere toto

Ingenio quo tanta potes germane, precatur
Te soror, atq; iouis dom⁹, & genus omne deorū

Sic Venus. & contra maiæ sic filius orsus, <sup>mercuri
us.</sup>
Quod germana rogas magna illa potētia nris

Fortior ingenijs fieri uetat. ante notauit

Quæ memoras, & nulla uia est inuenta nocendi.

Sed tu diua soror fas hoc tibi, uirginis ora

Fac formosa, oculis infunde cupidinis ignem,

Et flammis accende genas. candore tumentem

Pinge sinum, mensura omnes sua corrigat artus <sup>Amoris
vis.</sup>

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Sic dederis graue & acre malū, mortalibꝫ atrox
Supplicium, nulla est homini (tuqꝫ optima testis
O germana) lues mulieris imagine maior.
Omnipotēs (meminisse potes) cum bellua faciꝫ
Iuppiter Europam tergo tulit, ignea quando
In medijs neptunus aquis incendia sensit,
Cum rapta ē spartana nurus, cum lumine captꝫ
Iste puer uicit qui respicit omnia phœbum.
Tanta hæc foemineæ fecerunt omnia formæ.
Sic ait, inuenta risit dea cypria fraude,
Artificesqꝫ manus teneris doctissima formam
Applicuit membris. seseqꝫ imitata superbam
Finxit opus gaudens, & eris mea dixit imago
Nobilior coo. gnadio magis inclyta signo.
Tēpus erat quo sacra Ioui celebranda monebāt
Fastorum annales, uictos cum terra gigantes
Vlta tulit uerbis læsuram numina famam,
Dum cum prole domum parat accersita reuerti
Serta ligat nutrix, riguo decerpit ab horto
Quicquid olet, serpillæ, rosas, casiamqꝫ, thymūqꝫ
Abrotani mētæqꝫ nemus. picturat alūnam
Floribus. os nardum spirat, suus halat amomū,
Pinnat utriqꝫ humeros amarāthꝫ, amaraeꝫ ābit

Parthenices Teatiae. Margarita.

Brachia, & alba rubro talos tegit instita limbo
Mater ut in reducem conuertit lumina natam
Admirata decus leuat, & premit orib9 ora,
Osculaq; ingeminans oculos fronteq; genasq;
Lambit, & admorsa in facie nota māsit amoris
Sero ubi stellatam fecerunt sidera noctem,
Lata est in thalamos lecto accubitura parentum
Iaq; initura thorum dextrā leuat, oraq; primū,
Pectora mox, humeros demū cū murmure puo
Ter premit erectos tollens ad sidera uultus.

Contemplata parens exanguis expalluit ore
Non aliter q̄ qui ignorans offenderit anguem
Nutricēq; uocans, heu quisnam ritibus istis
Sacrileguis natam instituit? uidi impia uidi
Signa figurantem dextra, tacitisq; loquentem
Nescio quid magicum labris. tu ne istius ergo
Causa doli? perdisq; genus temeraria nostrum?
Illa, mei dixit sic me instituere parentes
A teneris, & in hac ego religione adoleui
Haec lenus. at genitrix acceptum corde dolorem
Dissimulans ubi sole dies noua claruit orto
Ad sacrum cū prole mouet uestigia & alta
Templa subit, lucent rapidis altaria flammis,

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Quas circum mugire boues, clamare ministros
Ante iouis simulachra uidēs, scelus enthea uirgo
Horruit, & ritus est execrata nefandos

Ora notans genitrix uidet obtenebrascere frōtē,
Et pallere genas, & fastidire puellam.

Mater. Post epulas igitur uocat in conclauia solam,
Et suadere iouem & genus inspirare deorum
Nititur hæc memorans. ego te mea nata uocaui
Ut doceare deos, ignotaq; numina ruri.

Rura sciunt curare greges, imponere plaustra
Bobus, & attrito terram proscindere aratro.

Vrbs leges, urbs docta deos & sacra deorum
Imperat agricolis, atq; omnia temperat arua.

Accipe nunc igitur, quæ te mea nata docebo.

Dij fecere orbem: terras, mare, & æra, & astra
Nos quoq; & oī genū pecudū, genū oē aiantū.

Ipsi habitant coelos. ipsi labentia torquent

Sidera, & ex alto nobis mortalibus orbe

Omnia dispensant, fruges oriuntur ab ipsis.

Nascimur arbitrio superū morimurq; nec ulli

Fas sperare hominum quicq; sine numine diuum

Seneca. Iuppiter omnipotens cui mane litauimus, ipse
deorum.

Est deus atq; deum genitor, quæ presidet astris

Parthenices Tertiae. Margarita.

Luna iouis proles, proles iouis altior illa
Mercurius, Venus est proles iouis, ipse dierum
Sol pater & maior silli conternimus orti
Ab ioue. & artificum Pallas dea uertice sacro
Nata iouis. iouis Alcides est inclyta proles,
Et duo tindaridæ, quibus inter sidera tantus
Splendor, & antiquo ueniens ab agænore bacch⁹
Iuno iouis coniunx. ipsa est dea maxima. Pluto
Frater, & alma Ceres soror. & regnator agr⁹
Frater, & hos omnis qui protulit aurea quodã
Sæcula Saturnus genuit, rer⁹q; potentes
Fecit, & æthereis totum genus intulit astris.
Sunt alij innumeri, quibus ut mortalib⁹ adsunt,
Mortales sua templa locant. sua sacra quotãnis
Rite ferunt, hi sunt quos est uenerata parentum
Religio, postq; soli uia facta per astra,

Hactenus, hos ueniens ætas uenerabitur usq;
Quo telluris onus circundabit amphitrite
Nam diuum immortale gen⁹, uice mobile nulla.
Sunt loca sub terris quib⁹ est graue tartara nomē
In quib⁹ ante alios ausi contēnere cœlum
Perpetuis ardent cæco sub carcere flammis,
Est locus, Elysium dicunt, sub sidere lune

F. Baptista Mantuani Carmelita

Vt perhibent, ubi certa pijs sine fine uoluptas.
Hæc igitur mea nata tuæ mandata parentis
Conde aio. & diuum genus obseruare memeto
Sic genitrix, aliter uirgo persuasa docentem
Risit, & ore parum moto contemnere uisa est.
Propterea mater tristem recitare marito
Virginis euentum pergit. pater ocyus ensem
Corripit, & furij's actus iugulare puellam,
Nutricemq; parat, lethali inceserat igne
Corda uiri Aleclo. torui fremit herculis instar
Cum natos ratus esse feras sua pignora dextra
Sustulit hostili. coniunx clamore suiq;
Corporis obiectu prohibet, tum tota repente
Mota domus uetere nefas. cum uirgine nutrix
Aedibus acta suos petijt moribunda penates.
Propterea ignotam ruri statuere parenti
Degere & in campis uitam deducere agrestem.
Ipsa ergo nutricis oues in pascua ducens
A pastore hominum christo delicta trahebat
Pensa manu, terrâq; habitans uiuebat olympo.
Sæpe boni quibus est hominum custodia diui
Et suus ipse oculis se subiecere uidendos,
Et longas traxere moras cum uirgine in agris.

Parthenices Tertiae Margaritae

Virgineus diuos pudor allicit, emula naq;
Virginitas caelo, diuis cognata, resistit
Sensibus, & uiuit coelestem in corpore uitam.
Talia perspiciens curis uenus inuida sanctis
Cum iam nubilibus pubens adolesceret annis
Cogitat insidias, atq; aspera bella pudori.
Rustica nutricis fingit locus ora, sinumq;
Vbere turgentem grauido leuat, aspera multo
Sole cutis, duroq; manus callosa labore,
Instita laxa caput pannofo inmodat amictu.
Fit pater & posita blandus feritate Cupido.
Non q̄lis cum saeva prius furor arma mouebat
Passibus incedit raris, tranquilla sereno
Temperies animo, facili indulgentia uultu
Spem facit, & rasis fulget toga serica uillis
Tineta tyri, intorti frons ardua turbine lini.
Ipsa piam dulci mentitur imagine matrem
Leta oculis radiens, roseos tota ignea uulnus
Continuo apparēt uirides procul ire per agros
Errantesq; diu per rosida pascua tandem
Mollia uersato torquentem uellera buxo
Pascentēq; greges natam inuenere sub umbra.
Tū Ven⁹ incuruata genis dedit oscula, & uulnis

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Mollibus inclusæ applicuit gremiumq; sinūq;
Continua illabi sibi uirgo incendia quædam
Suauia & urentes sentit præcordia flammæ,
Obscœnisq; animum curis ceu nubibus atris.
Aura solet cū flante austro coit humidus imber,
Inuolui, blandoq; inuadi ardore medullas.
Per sensus quasi per riuos Venus acce uenenum
Influit in mentem, quod si male cauta recepit
Vulnus agit solo diuum medicabile dextra.
Id metuens afflata deo corda intima uirgo
Excudit, & postem prohibet nondum alti⁹ haustâ
Mens abit ad pœnas erebi sine fine manentes,
Morte laborantem christum uidet, aspicit ora
Afflictata siti & crudelem horrêtia potum.
Cogitat incumbens & ineuitabile fatum.
Talibus omne solet sanctorum industria curis
Declinare nefas, sensusq; inhibere uagantes.
Venus. Tum Venus, o mea progenies dulcissima uêtris
Sarcina, dulce animo pondus, suauissima cura
Si fortasse patris ueterem reminisceris iram
Et dubitas ne durus adhuc, deponere timorem,
En tuus, en mitis genitor tibi, lumina tolle.
Atq; agnosce patrem, cur te rubor ante parentes

Remedia
amori.

Parthenices Tertiæ, Margaritæ.

Occupat ante tuâ tibi quæ famulatur alûnam?
Sic Venus, ora procax dudum formosa Cupido
Contemplatus inuit plusq; decet oscula patrem. **Cupido.**
Ipse suo calet igne puer, repetitq; puellam,
Ore genas os ore premens complectitur omnem
Inspiratq; faces. & corripit igne medullas.
Percipit insidias uirgo, mentemq; moueri
Inflâmari aîum, gaudet simul & dolet, ægram
Dulcibus his curis sensumq; inhibere uolentem
Aggreditur nutrix, missaq; ad pectora dextra
Ecquid alumna inquit uisa es trepidare parêtes?
Aude animo, tibi namq; iocos & gaudia portât
Despondere tibi iuuenem florente iuuenta
Conspicuum, forma insignè, cui prædia centum
Vberibus glebis, & mille armenta per agros.
O foelix uirgo ante alias, fruitura marito,
Tot fruitura opibus, tua sic mirabitur ora,
Oscula sic carpet, sic amplexabitur alium
Dulcibus hanc natis implebit, & ubera lacte.
Sic tibi blandus erit, uitamq; animumq; uocabit
Talia prosequitur memorans quæcumq; puellas
Oblectare solent, segmenta, momilia, in aures,
Interitura breui, fures metucutia semper

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Blandimenta, leuem bona delusura iuuentam.

His deprensa dolis trepidat uelut agna luporũ

Excepta insidijs, modo mēs, modo sensus habenas

Obtinet, at tandem ceu cum de nubibus ardor

Fulguris erumpit, nitidum inbar ignea uirtus

Eliciens tenebras tempestatemq; repressit.

Confestim uelut ex alto emergentia somno

Lumina circūfert, uidet emigrasse figuras.

Et genua incuruans oculis ad sidera uersis

Margaritæ O sancti cœlorum animi: quibus omnia dixit

Sunt subiecta, piæ quanto discrimine mentes

Hos habitent artus (non est opus indice) nostis

Nostram igitur seruate fidem, seruate pudorem

Neu finitote animis tantum iouis arma nocere.

Finierat uirgo, cum ex aere forma repente

Gnata ait, hic aderam cum te uenus atq; Cupido

Et locus aggressi longo tenuere duello.

Vt uidere operam se perdere, caspia contra

Littora per gentes ad phasidos arua uolarunt.

Namq; legunt illic uexare potentia mentes

Gramina, & aeriam tondent ex gramine pestē

Qua persusa labant hominum præcordia, sed nunc

Nunc experta uides molem stimulumq; ueneni

Parthenices Tertiæ, Margarita.

Tu uero forti esto animo. uictoria poscit.
Hæc cœlo sibi grande aliquid, sed gloria maior
Parua triumphato ueniet post tempora mundo:
Tu fidei factura fidem. domitura tyrannum.
Et decus æternum terras habitura per omnes.
Cœlorum uisura domos, ubi rector olympi
Inter mille choros diuum immortalia partit
Præmia, mortales non admittentia sensus.
Tu breue foelici stadium certamine curres.
Tecum ero, nec patiar quicq̃ crudele uideri.
Neglige terrestrem uitam, morientia in horas
Membra animæ claustrū imūdū pōdisq; moles
Excelsa inuictloq; aīo mortalia nauci (Stū
Omnia pendente in terris unde orta, relique.
Ad cœlos cœlestem animum sine læta reuerti.
Si ait, & tracto discessit in æra uultu.
Luna ter occiderat, totiensq; reuiserat orbe
Lucida completo, cum maia atlantide natum
Inuentura uenus libani de uertice in omnem
Prospicit assyriam, leuat ad iuga taurica uisum
Armenias uersis legit & sidonia rura
Luminibus uidet usq; paphū, uidet usq; cythera
Tandem fessa oculos & fastidita uidendo

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Venus. Tollitur in uentos & se super æquora librat
Dum festinat iter cretam, fuit obuia casu
Iuno samo rediens, cum qua thaumantias iris
Dissidiorum author. Tum diua erycina. dearū
Maxima, cui frater, cui uir dominator olympi,
Mercurium quæro, cui magna negocia mecum
Si quibus in terris uisus tibi diua moneto.
Tunc hera. cretæa dum labimur inde, sub altis
Cum ioue cypressis spaciante uidimus Ida.
Vertit eo gressus, & cum genitore reperiunt
Talibus alloquitur. Cyllenie tempora perdis.
Christus hic in toto iam passim pullulat orbe.
Et quantum caput ille leuat, res publica tantum
Nostra ruit. Romam quo pacto amisimus omnē
Nuper, ut imperium longe rhodopeia ad arua
Transierit, nimium nobis meminisse necesse est,
Sic Venus. interpretes diuum non perdimus inquit
Tempora. num cē sesca tempora perdit, quādo
Immanem durasq; sanctum de stirpe tiphoei
Christophorū strani, atq; Philomona, pātalcōta
Dorotheū, theodorā. agapen? cum millia nuper
Occidi terdena uirum? cum gallia uidit
Rictiouarrano treueris tot funera ferro?

Mercuri
us.

Parthenices Tertia. Margarita.

Sed quid opus nostro tibi nunc cytheræa labore,
Posce. operam tibi namq; libens impertiar onem Venus.
Tunc Venus o germane potes meminisse puellæ
Illius assyriæ, & memini cyllenius inquit.
Illa ait illa Venus, nostræ grauis æmula formæ
Creuit, & ad sedes uacas aspirat olympi,
Impia contemptrix magni iouis atq; deorum.
Dedec? hoc abolere paro. tu qui potes harpe,
Qui potes ingenio, fer opem. nostra omnia pridē
Arma in eam contrita. nihil profecim?. illa
Nil alios rata posse deos sine fine superbit.
Nos omnes illi indecores, obscuraq; turba.
Sic Venus, ille patris nutu talaria plantis
Alligat, & ueneri comes it. phoenicia cum iam
Regna subintrassent hermes ait o soror ibo, Mercuri
Præfectumq; urbis uenandi ardore mouebo:
Nosti homin: nri sexum q̄tum ardet utrumq;
Tu uigil obseruato oculis cum retia cernes
Atq; canes: transi in leporē dammam ue fugacc:
Et cursu pete rura quibus pecus illa coegit.
Cætera scis: nec eges alio germana magistro
Sic opera partiti abeunt Cyllenius urbem
Intrat: & in serui formam conuersus Arisbe

Q

B. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Rurē reuertentis domino inter prandia densos
Cōmemorat saltus, uidisse armenta ferarum
Ad fluuios potum magnis descendere turmis,
Ludere propter aquas: campos tondere uirentes
Cum catulis, prædæq; occultum inspirat amorē.
Ire parat, nam forte dies erat ille nefastus,
Quo leges de more silent. date retia dixit.
Sternite equos: adhibete canes. uenabula ferte.
In uirides igitur præfeci⁹ O lymbrius agros
Pergit agens sceleres turmas hominūq; canūq;
Iā saltū prope constiterāt, cum protinus umbris
In ceruum conuersa Venus se protulit alto
Ceruus Vertice, cui niueus, niueo sub pectore uenter
Frons stellata, canum cuneos equitumq; uideres
Tollere clamorem extemplo, totoq; per agros
Dilabi, ut quotiens uasto Padus affluit æstu.
At fera pernici rapitur per decuia cursu
Trans dumeta uolans ferturq; per aera longis
Saltibus, interdum ne desperare sequentes
Cogat, iners claudo tardat uestigia passu,
Et tripedem simulat. tum spes arrecta uirorum
Atq; canum uiros duplicat, date lora molossis
Vociferans præfectus ait, date lora, uiamq;

Parthenices Tertia. Margarita

Ad nemus oppositos confestim auferte manipulos:
Fluctuat ois ager cursu. pars terga sequuntur
Pars læua dextraq; ruunt. Et inaniter omnes
Mercurio accingunt animos fallente labori.
Margaris audito longe per rura tumultu
Stattrepidans, Et prospiciens mox uimine logo
Sedula cogit oues, properamq; ad ouilia tendit
Cum gregib9. nec adhuc tectis successerat, atrox
Cum præfectus adest turma comitat9 equestri,
Vberius gaudens, etenim per anhela repente
Ora canum per acuta uinum uenabula mittens
Cernum annosum alta tolentem cornua fronte
Vmbroso elicitum saltu dea callida prædam
Fecerat. ipsa uolans beliali euaserat astu.
Præteriens igitur faciem sub rustico amictu
Vidit amycleam, cilijsq; ardētia nigris
Lumina, neglectæq; decus mirabile formæ.
Vidit, Et exarsit, nec fert incendia, uirgo
Pectore proripitur puido, gressuq; citato
Ante gregē. fugit ora uirum. fugit impia corda
Ipse libidinibus totam sine lege fruendis
Curâ adhibēs, mora nulla, domos temerari9 ino
Ascitamq; ista compellat uoce puellâ, (trat

F. Baptiste Mātiani Carmelite

Olymbri
us.

Fare genus nomenq; simul cur rustica tecta

Ista colas? qm̄ urbanae tibi forma puellae?

Illa autem sic orsa loqui nil territa: dicor

Marga.

Margaris: antiqua mihi sunt ab stirpe parentes

Antiochi: patriae fecit qui nomina nostrae,

Religio mihi christus. ad huc dum lactea pasco

Vbera: natales maculas in flumine laui.

Et genus & nomē laudamus Olymbrius inquit:

Vt pote quae tanta digna indole: cetera contra

Cæsareas leges opus est plebē atq; aboleri.

At quoniam simplex rerumq; ignara iuventus

Errores facile in uarios prolabitur, ultro

Do ueniā (dare nāq; meum) nisi numina Romae

Quae gentes & regna colunt, contēnere pergit.

Sic ait, & missis ad colla tenerrima uinclis

Cum nutrice ferox iubet ad prætoria duci

At Venus obscœnam prætēcti accendere mētē

Non finit, & uoti compos ignem adijcit igni.

Nā uolitans ab equo in mēsas, sitibund⁹ hiaccho

Proluitur, flagransq; graui se ingurgitat auro.

Tum forte occurrens conspecta uirgine coniunx

Inter lora genus mox percunctata resoluit

Vincula, & ingeniū petulans meditata mariti

Parthenices Tertiæ. Margarita.

Hæc erit hæc inquit pellex mihi. uulnerat ista
Suspicio exanguis muliebria corda pauore,
Dat Venus hos stimulos. odiūq; immane puellæ
Sic oritur. sancti custos inimica pudoris
Ecce mina fit, cupido dum luxuriosa marito
Gaudia Zelotypi negat impatientia amoris.
Et quoniam defensor abest (industria diuum
Tam uigil & consulta) pudor seruat ab hoste
Mens abiit, fera corda uiri genus atq; cupido
Sollicitant. imas bromio inflammante medullas.
Ergo sui incompas thalamis prodire tumentem
Imperat, & tali aggreditur sermone puellam.
Si placare deos & ponere sacra tonanti
Non renuis, tibi præsentis consorte repulsa
Nubere mens tecumq; nouam producere prolem
Sin tibi uilescunt superi, dementia perdet
Te tua sola feres squallentem carceris umbram.
Compedibus suras & inertis oppressa catasta.
Nec satis hæc. patiēre famem ieiuna, domandum
Hoc tenerum, & tenerum dicens palpare puellam
Tentat inops mentis, referens uestigia tactum
Margaris euasit, sequitur fando ille, domandum
Acribus id tenerum flagris ac uerbere duro

Olymbr
us.

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Corpus, ad extremum ferro excerpere & igni.

Sic ait, illa deo iam dudum afflata triformi

Nil iam corda tremit, dirum inuasura tyrānum

Concipit ingentes animos, ac talia fatur

Margaris Quid me immunde tuo cupis incestare ueneno?

Vxorem mutare nefas, abducere nuptam

Par scelus alterius. nupsi iam paruula christo

Cum laui sacro amne comam, tum foedere nunq̃

Immutando illi corpusq; animumq; dicaui.

Vincla, famem, ferrum, atq; ignes desiste minari

Hæc sunt illa, quibus cœli mihi limē emendū est,

Et quibus ad superos iter est, in corpora tantum

Ius tibi. tranquilla irarum instrumenta tuarum

Mente feram, nec enim de æquabilitate mouebor

Hac animi, præsentē deo, superisq; secundis.

Margaris hæc. ast ille odio furiosus acerbo

Ardet, ut iratus coluber quando ore trilingui

Sibilat. & caput attollens in prælia surgit.

Cedit amor furis, rauco uocat ore ministros.

Qui celeres nudatâ humeros & pectora ad aluū

Vsq; premunt grauibus flagris. inuicta resistit

Verberibus sublimi animo, iam terga fatiscunt

Nec liuent sed cæde fluunt innoxia membra.

Parthenices Tertiæ, Margarita.

Sæuit adhuc crudi nondū satiata tyranni
Impietas, uinctam loris sub inane baratrum
Carceris ire iubet, tenebris ubi cæca profundis
Nox silet. hic ieiuna sedet, fluidumq; cruorem
Crinibus abstergit membris animosa uirago
Nil metuens, nec enim densas considerat umbras
Sed coeleste iubar, mentemq; in sidera tollit
Diuorumq; ingressa choros spaciatur olympo.
Tū pater omnipotēs summa de sede ministrum
Cui nomen paracletus erat. descendere mandat
Qui ferat ætherco radios de lumine septem,
Somniferasq; fuget tenebras, & uulnera moly
Terreat applicito, læsosq; refrigeret artus.
Ille per hydrophorum ueniens iam uerberat alis
Frigora Saturni, iam sub iouis ambulat igne
Marte calens, iam solis equos tellure sub alta
Ire uidet, nemecsq; graui sudare sub astro.
Labitur in uenerem, cylleni a tecla subintrat,
Angustosq; lares triuicæ, quæ sidera fratris
Accipiens totos implebat lumine uultus
Iam subit umbrosum terræ chaos: igne relicto
Permeat aeream noctem, super æquora transit
Carpathia, assyriæq; canos iam prospicit agros

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Proximus antiochi muris, se in moenibus altis
Condit, ubi extinctis nox intempesta silebat
Ignibus, & surdo uoluebat sidera lapsu,
Mox abstrusa solo penetrans umbracula nigri
Carceris extemplo radijs effulsit apertis.
Virgo inter silices recubans ut lumina uertit
Ad iubar, astantem paracletum agnouit, & ora
Esurie confecta leuans & nescia somni
Lumina conatur ter surgere: ter cadit egrum
Corpus, & accedens gutto paracletus eburno
Ambrosiæ liquidis irrorat odoribus omnem
Et moly aspregens humentes sanguine plagas
Oblinit hesternæ uestigia protinus iræ.
Officio mox functus abit. salientia corda
Continuo accipiunt uires: & in omnia fundunt
Membra, cutem pulsant meliori arteria uento.
At Venus insidias meditans uexare puellam
Aggreditur trucibus formis, & imagine foeda
Grandibus horrentem squamis tergorum durum
Pythō. Cæruleo pythone subit, cui faucibus amplis
Guttur hiat. cui frons oculis flagrantibus ardens.
Venter iners lateq; fluens boue grandior indo.
Tam insolitum uisu tam formidabile monstrum

Parthenices Tertie, Margarita.

Scindere humū subito terræq; voragine ab alta
Surgere iimmēsum cū flāma & turbine uisum
Perstrepit, & lato exanguem petit ore puellam:
Ac uiuam solidamq; uorans deglutit in aluum.
Illa sui compos sanctas confugit ad artes.
Nam crucis elicitō pythonica uiscera signo
Rupit, ut æstiuas inclusa tonitrua nubes
Discutiunt, sonus ad uigiles quos cura tenebat
Carceris, ascendit, totasq; exterruit ædes,
Non aliter q̄ cum magno irritata uaporum
Terra paroxysmo labat, & quatit alta domorū
Fundamenta, tremunt motis laquearia tectis.
Indignata Ven⁹ tantum potuisse puellam
Insidias molita nouas, ad Protea doctum
Fingere mendaci simulachra immania uultu
Vertit iter. tripolis uidit per littora solum
Ire senem ballenarum, pelagiq; potentem
Carpathij quondam, modo maiestate carentem
Aequorea, quem sic animis affatur amaris.

Proteus

Scis Proteu (Proteus uisa fronte annuit illa)
Scis Proteu q̄ sim, mea quanta potentia in omne
Quod cœlo genus & terris, qđ uiuit in undis.
Et tamen a pueris (quæ sors mea) tēporis huius

R. Baptista Matruani Carmelite

Ludor, & impunes abeunt, immo impia summa
Facta decus laudemq; putant opprobria diuum
Maxime personarum opifex ne deseret anto
In mœrore tuam uenerem, succurre ruenti
Imperio iouis & superum. leuiora gigantum
Bella fuere. uides ut nunc in gloria diui
Turba sumus, tēpla incipiunt sordescere, & aræ
Frigidæ & exanguesiter ad delubra deorum
Pubes latet uiridi, uia redditur inuia nato
Gramine. fer proteum fer opem, miserere tuorū
Proteus, o germana iouis saturnia proles
Alma Venus dixit, grauis est iactura deorum.
Et nisi me fallunt priscorum oracula uatum
Hic finis iouis imperio, iam sæcula currunt
Altera, & a cœlo in terras noua labitur ætas.
Ne tamen a nobis diuum deserta uideri
Causa q̄at, neu me frustra imploraueris, adsum.
Tum dea concilio seniozem inducit aperto,
Carceris in tenebras ad sollicitanda puellæ,
Corda metu. criptam subit alta nocte silentem
Lumen & os Cyclopi habens, Pigmeaq; mēbra
Flammam oculis spirans & naribus. illa figurā
Intuita immanem, tanto neq; territa monstro

Parthenices Tertiæ. Margarita.

Indignata magis, curuo inuolat ungue capillos.
Herculeasq; deo vires animumq; ferente
Sternit humi, genibusq; iterum ferientibus ora
Coteprimit, missosq; implet caua guttura & orbem
Pulvere. mox Proteus diuina in uirgine numen
Experiens, uersa discessit in aera forma.

Diua latens quæquæ doleat tamen ore sereno
Risit, ut immunda uidit tellure uolutum
Protea nudari sublatis inguina plantis,
Summa dies aderat cum factus in æthra liber
Transitus innocuæ per abenea uulnera menti:
Nam metuens ne si longas seruata fuisset
In poenas, manifesta fidem miracula ferrent
Latius, & tali fieret celeberrima pacto
Relligio, indixit fatum crudele tyrannus
Et cædi iubet ense caput. sua funera uirgo
Ut cognouit agens grates sic orsa tonanti,

O pater unde fluit rerum immutabilis ordo
Cui fas est quodcūq; libet. cui lege uoluntas
Liber a, cui præsens quæ præterit atq; futurum est:
Quod tua me pietas tali uelit ire triumpho
Ad superos, fieriq; tuis de ciuibus unam
Tâ celebri ingressu, nō sum tam gradibus equas

Oratio

Parthenices Tertie. Agatha.

Agmina coelituum victor migravit in altum
Aethera, & extremo sedem sortitus in orbe
Gaudiacum magnis habet immortalia diuis.

Finis.

¶ Eiusdē Baptiste

Mātuani Carmelite theologi ac poetae amoe-
nissimi Agathæ agon.

O stq̄ Margaritæ celebravi Propō.
m^o aetla, supersunt
Diuæ Agathæ memoranda
nouo præconia cantu.
Illo igitur sancto igne meas Inuocan-
accende medullas no.

Magne pater, nō quē rapuisse pmethea fama est
In cōmunē hoīm interitum, sed quo tua proles
Abstulit antiquam faciens noua sæcula noctem.
Ingenioq; absterge situm, quem longa reliquit
Ira erebi molitanecem, languore semestri,
Pingu: uber depasta animi, populata vigorem.

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Marras
tio, Mentis, & in sensus bacchata hostiliter omnes.
Ante deos regno pulsos trinacria quondam
Italiæ coniuncta, graues enixa tyrannos
Languit ipsa suo periens ut uipera partu.
Protulit & vastos immania monstra gigantes
Ventrimanos olim, manibus quia pabula uentri
Quæsierunt, & cyclopes a luminis orbe
Grandi appellatos, iuga per nebulosa pachynni,
Per libybea antra errantes, per saxa pelori,
Et per acragantis latera, igniferamq; per ætnam
Ætnam ubi titanis sobolem dixere sepultum
Agathæ. Enceladum ueteres spirare incendia, & atrum
Cū nebulis cinerē, & lapides impellere ad auras
Ore procelloso, tempestatesq; fragosas
Voluere, & in campos ardens effundere sulfur.
At postq; patrio soboles descendit olympo
Sancta patris summi, coepit melioribus astris
Aspirare poli regnis mortalibus ardor,
Et foetus proferre alios, mansuetaq; corda
Gignere, & imbibitū redolentia pectora numē.
Imprimis catanæam Agathen splendore parētū
Forma, etate, opibus, claram, cui rector auernæ
Ille per ætnæam qui se cratera uolanti

Parthenices Tertiæ. Agatha.

Sustulit in cœlum curru, rapuitq; parentis
Thesmophoræ natam flores in serâ legentem.
Ille inquam foedo ore niger crudelia bella
Mouit in æternas cupiens auferre tenebras.

Consul erat siculis uir detestabilis, ora
Sola ferēs hominis, morem ingeniumq; ferarū
Quintius a Decio missus, sceleratior ipso
Barbaro & immani dño, sui numine mūdum
Esse putans, fieri incerto ratus omnia casu.

Isle uidens Agathen trinacridas ante puellas
Ire, uenustate, ingenio, & natalibus altis,
Arsit eam, iaculis armatus, & igne Cupido
Ictū hominem duplici dum uult inuadere, telum
Cuspidis auratæ cocytide lauit in unda
Sæpius, in phlegethonta facem succendit, & uno
Impetu percussit plagis fera corda duabus.

At deus astrorum dominus præcordia sancta
Virginis afflatu studia in contraria uertit.
Et q̄nto ad facinus magis ille hortatur & urget
Hæc armata deo, scelus id tanto amplius horret
Aeger amans bacchatur, uti cum taurus a silo
Concitus erecta circūuolat inuia cauda
Pascha, collectasq; canis uomit acriter aras

Quintus

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Naribus, irarumq; sonantem proijcit æstum,
Versat mille dolos, uarias excogitat artes
Ingeniosus amor, uenerisq; astuta libido.
Religio tandem noua contemptusq; deorum
Causa fit, his fretus titulis crudele tyrannus
Aggreditur facinus, pietas uia facta nocendi.
Iudice sub uicio uirtus rea sistitur, actor
Impietas, patrona Venus, mendacia testes.
Scortum illustre fuit catanæ, iuuenumq; uorago
Publica natarum stupris aphrodisia septem
Diues, agens lusas circæo carmine mentes
Quo libuit, gen⁹ omne mali maga docta ueneni.
Istius in ludum disciplinamq; procacem
Missa Agathæ, coeleste aio positura se uero
Propositum, lenocinijs uicianda subintrat
Turpe magisterium, talem fleuere rapinam
Acturi æterno uitam in squallore parentes.
Sed uelut incassum tumidis mare uerberat undis
Littoream cauem, meretrix ita pectora frustra
Virginis attentat, frustra q; amittitur altum
Demoliri animum, stant fortia pectora contra
Blandicias omnemq; metum, deuota tonanti
Corda immota manet, quid tēpora perditis inq;

Parthenices Tertiæ. Agatha:

Virgo, infœlices animæ? quid pergitis ore
Flectere ni nulla, nulla arte domabile pectus
Flumina terrores, nimbi promissa, fugaces
Verba noti, moles ego ferrea, saxea supra
Fundamēta sedens, uētos & flumina & imbres
Contra stare ualens, casuq; potentior omni.

Sic uirgo, admirans uirtutem in uirgine tātā
Horruit, & diuinum aliquid confessa, pepercit
Irritare deum meretrix, nec adire puellam
Amplius ausa refert uesano hæc omnia amanti **Zeno;**
Sic memorans. frustra consul romane laboras,
Quicquid idest, humano animo constātia maior
Res miranda, ullis nescit mansuescere uerbis
Saxa ferunt sensisse lyram cum moenia thebis
Poneret Amphion. portauit Ariona delphim
Carmine lenitus, citharam syluasq; feraq;
Thraiciā memorat & pleetra orphæa sequutas.
Senior ista feris, & marmore durior, æque.
Ferre inuicta minas & blandimenta uirago.

Sic meretrix. insanus amans conuertit amorem
In crudele odium, furit indignata repulsam
Mēs obscœna, truces uocat ad tormēta ministros
Infligenda, trahi iubet a lictore puellam

R

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Ingenuam, simul afferrī clamorib⁹ altis
Imperat instrumēta, quib⁹ seruire tyranni
Sunt soliti, latamq; implet cruciatib⁹ aulam:
Insontem ferus agrediens quid sacra deorum

Agathe. Quid contemnis ait superos? animosa uirago
Non ego contemno superos, neq; sacra deorum
Respondit, sed quos superos tu insane deosq;
Appellare audes sunt cum plutone sepulti
Sub phlegethōte, illic Venus est tua, Iuppiter illic
Et tota cum prole miser Saturnus, olympo
Gens indigna. solumq; infra, non æthera supra
Dijs domus est, superos ideo appellare nefandum
Vos lemnum consueti umbris, perferre nequitis
Christi solem oculis, iubar impia lumina sanctū
Auersata suæ noctis calligine gaudent.

Consul. Talia dicentem consul ioue plenus & ira
Cædi alapis flagrisq; diu crudeliter usq;
Imperat, ad sacro manantia sanguine terga:
Mox iubet ad tormenta oculos conuertere, sedo
Sic minitans uultu. linguax, temeraria, diuum
Impia contemptrix, postq̄ te insania uexat
Tanta, alijs exempla feres. cruciabere donec
Vel melius sapias ac dijs libamina ponas,

Parthenices Tertiæ. Agathæ.

Vel moriens fontē hanc aīam sub tartara mittas.
Illa nihil titubans & mente æquabilis alta
Subrisit pœnas atq; instrumenta dolorum.
Læta ergo & gaudens ac sperabunda latentes
Mittitur in tenebras, & carcere conditur atro:
Altera lux positis celebrarat prandia mensis,
Cum e tenebris educta iterum consistere ad auras
Cogitur, & diuis panthæum accendere odorem **Agathæ**
Illa negans, quæ uestra inquit dementia, saxis
Incuruare caput? lignum temesæq; signa
Appellare deos? deus est qui condidit orbem
Cælorum terræq; opifex, qui sidera torquens
Sustinet, & figit coelis elementa citatis.
Huic uni mortale genus libamina debet.
Sed manuum uestrarum operi putri atq; caduco
Sacra dari turpe, absurdum, puerile, nefandum.
Propterea neq; sacra dabo, neq; thure litabo
Talibus ardentes in pectore consulis iras
Concitat eloquijs, terrenæ prodiga uitæ
Nil timet & pœnis occurrit atrocib9 ultro?
Consul ad astantes magno clamore ministros
Vociferat, spoliare magam. suspendite nudam
Pubctenus, ferro laniate, & adurite flammis

R ij

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Sacrilegam, nostrarum hoste legum atq; deorum
Extemplo uelut in leporem toto agmine pardus
Fertur inhumanus licitor, nudataq; duris
Membra catenarum complexibus ambit, & alta
Atrabe suspensam flagris domat, ilia candens
Lamina mordaci tactu premit. igne soluta
Iam cute liquuntur stridenti uiscera ferro.
Et sacer in coelum rapitur uapor. undiq; feruens
Sudat adeps, mixtusq; adipi pendentia inundat
Pallia, & in terram largo cruor aestuat imbri.
Nec furor est sedatus adhuc. cum gaudia uirgo
In poenis confessa foret, iubet ubera duro
Forcipe comprehendi, niueoq; a pectore uelli.
Iussa capessentes correpto ex igne metallo
Scintillante sinum inuadunt lacerantq; ministri
Alitis in morem Tytio quæ infesta giganti
Extâ rapit, uel quæ sine fine promethea rostro
Eligit in æternos semper redunte dolores.
Tū uirgo, non te immanis fera & impie, non te
Ergo pudet quæ in matre infans haurire solebas
Fœmineo in sexu tam atrocibus ubera plagis
Cedere, & altrices hominum uiolare mamillas?
Sed mihi sat, nulli q; mens abnoxia ferro,

Agathe.

Parthenices Tertiæ. Agatha.

Nil membris fraudata suis syncera super sit.
Corpus eat, mole hac tandem exonerata recedam
Ad superos, rapienq; tui te in tartara diui.
Talia dicentem uultuq; animoq; ferentem
Supplicium læto, iubet in chaos ire profundè
Carceris, inferri prohibens alimenta tyrannus.
Vulneribusq; negans usum medicaminis omnè
Sola in nocte graui residens in codice duro
Conuersis in coelum oculis immobilis orat
Dum faceret medio nox alta silentia cursu
Et niger hesperias iret casurus in undas
Scorpius, illustri geminis surgentibus ore,
Ecce senex celeri lapsus per nubila cursu
Petrus adest, & cæca altis abscondita in umbris
Claustra subit, petroq; comes medicamina pora
Assyrius Lucas in nube absconditus alba, (tās
It funale gerens pueri sub imagine Cosmas
Pœonios ambo succos, Asclepidas ambo
Syntheses edocti, fomenta machaonis ambo
Tum uirgo insolitam lucem formamq; uirilem
Pastillos & uasa manu chirurga ferentem
Admirata. quid hæc inquit medicamina portas
Quisquis es? ulla meis nūq; cataplasmata mēbris

R iij

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Aut emplastra tuli, placido tum ianitor ore
Nil Agathe dubitādū iquit. cū uulnera passa es
Petrus. Ista aderam, corpusq; uidens curabile ueni,
Allaturus opem medicam. Tum uulnera tangēs
Vnguine uitali totam instaurauit, & omni
Corporis deteriso rediuiuis pectora mammis
Impleuere sinum, roseoq; reuixit in ore
Cū cādore rubor, manibꝰ, coma uulsa proterui
In noudm legemq; redit, compescitur omnis
Esuries, liquidum teneros corroborat artus
Nectar, & ambrosiæ potis alimonia succis.
Quarta dies alium titana ferebat in axem
Cum grauibꝰ spirans odijs lethale uenenum
E latebris consul iubet ad tormenta puellam
Restitui, si uiuit adhuc ieiunia passam
Longa laborantem plagis, ac uerbere tanto
Protritam fato iam concessisse putabat.
Illa autem nedum uiuens sed splendida uultu
Purpureo redit in bellum. quam corpore toto
Incolumem miratus ait, dij prima ferentes
Vulnera, fecerunt alijs loca, sacra tonanti
Redde ioui, uel ferre para genus omne dolorum.
Illa, quid ad nugas insane recurris easdem?

Parthenices Tertiæ, Agatha.

Sat mea nota tibi, tua mi sententia, diuis
Quos hominum fecere manus libamina non sum. ^{Agathæ}
O blatura, potes cruciare, infligere mortem
Non potes hoc suadere nefas, uitam atq; salutem
Non stygiæ, dij uestri, animæ tribuere, sed orbis
Omnipotens regnis qui præsidet omnib9 autor.
Diuorum natura procax, dira, inuida, mendax.
At deus humanum clemens & amabile numen.
Officium prodesse dei est, offendere diuum
Sulfuris ardenti quotiens descendit ab ætna
Impetus in campos, uestrorum est ira deorum
Læta malis hominum, sed quando coercita fluxu
Sistit inundantem, deus est seruare labores
Sollicitus nostros, & nos defendere ab orco.
Vix ea finierat cū percitus igne megeræ ^{Consul}
Consul ait, testis tellurem insternite acutis
Addite flagrantes prunas, hæc mollia ferte
Strata super nudam, & ferro uersate tridenti
O cyus accelerant famuli & mandata capessunt
Ipsa togam lætis animis exuta propinquat
Ignib9, atq; moras licitorum accusat inertes.
Illi irascentes indignatiq; rapaces
Iniiciunt furcas, correptaq; dentib9 uncis

R iij

F. Baptiste Mātiani Carmelitæ

Membra foco infligunt, & per fragmenta iacentē
Nunc prono ore trahunt laniantibus ubera testis
Nunc inter ga unco grassante per ilia conto.
Instaurant alij flammæ, & follibus ætis
Undiq; perflantes animant incendia uento.

20 iracu-
lum.

Interea immanes dum fert innoxia poenas,
Ecce soli horrendo concussa palatia motu
Urbe tremunt tota, fractis compagibus alta
Tecta ruunt, paries abiens sinit ire lacunar
In miseras hoim cædes, fragor undiq; & ingens
Murmur, & auditæ uoces per nubila longe,
Per fora desertis domibus per compita turbæ
Errant attonitæ, ut puidi sine matrib9 agni.
Pes titubat saliente solo, malefida dehiscit
Præcipitesq; aperit terra usq; in tartara rimas
Consulis extemplo ruit ad prætoria uulgus
Turmatim qua uisa magis uia tuta, tumultu
Vociferante omnem euertere cum ciuib9 urbem
Coelestesq; deos offendi immanib9 istis
Supplicijs, & rectorum maris Ennosigæum
Oppugnare suis positas in finib9 oras,
Et catanæ irasci, mox tempestate futurum
Vt uicina graui uomat Aetna incendia longe

Parthenices Tertiae .Agatha.

Vulcano spargente ignes cineremq; per agros:
Talia suspensio consul dum cogitat ore,
Ecce duo ex primis tectlo illabente necati
Os laceri, totos fracti crudeliter artus
Iudicib9 uiri fracti altae de mole ruinae
Exportantur, eunt pondus lugubre ferentes.
Cum lachrymis famuli, nec löge a limine ponüt
Attoniti non audentes in tecta reuerti.
Nec proferre gradum ulterius, neq; ducere funus
Ac ueriti plantis titubantem insistere campum.
Territus & gelida uictus formidine consul
Puluerulétã agathê reuocari in uincula mädät.
Quo simul ac uétum genibus super aspera flexis
Saxa orans animam ingenti clamore profundit
Christigenae extéplo irrūpuit durante tumultu,
Raptaq; marmoreo mēbra imposuere sepulchro
Et superiniecto clauserunt marmora uelo:
Iamq; oriens octaua dies horrenda ferebat
Et spectanda metu siculis miracula magno
Actna cauernosis quæ tanta incendia nutrit Actna;
Visceribus uento inflari & mugire per omnem
Trinacriã, ac strepitu resonare tonitrua magno
Coepit & accensis flammam eructare caminis.

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Continuo pauesactæ urbes ad sidera iunctas
Attollunt cum uoce manus, ad sacra frequentant
Placatura deos atq; occursum a periculis.

Nec mora, de summis ætne craterib9 ingens
Flamarum globus erumpens in flumina sese
Ignea diffundit, catanæaq; moenia uersus
Labitur ardenti per culta uirentia cursu.

Attoniti ciues quo se molimine seruent
Ignari, curuant genua ante altaria uotis
Supplicib9 flentes, urbi magis ac magis instat
Ignea tempestas, flammisq; sonantibus ardor.

Ut uidere deum frustra implorata suorum
Auxilia, accurrunt agathes ad busta, leuantq;
Confestim uelum a tumulo, quo incendia contra
Illato uapor extemplo (mirabile uisu)

Territus aspectu sacri uelaminis undam
Traxit, & ardentem cohibens a moenibus æstum
In nebulas abiit tenuesq; recessit in auras.

Vrbs opus admirans aras & sacra tonanti
Instituit christo, saturnigenamq; reliquit
Tū iunone iouem, noua testamenta fidemq;
Docta, salutiferis priscum scelus abluit undis

Finis.

Parthenices Tertiae Lucia

Baptiste Adatua

ni Carmelitae theologi Parthenices Tertiae

Liber secundus, Luciae Agon.

Ina syracusia celeberrima glo
ria gentis

Lucia cui tracti sulcant uada Lucia,
frigida & undam

Brumalem, ueneti, & fluctu
aquilone coactos,

Lumina quae promis, uolucrae quae diuidis annu

Quae frenas titanis equos phaeontia retro

Lora trabens gelido capri pluuiialis ab astro.

Da mihi te facilem, dignoq; extollere cantu

Certamen concede tuum, quo tartara & ipsa

Tartareo regnantem erebo plutona deosq;

Vicisti, Encelado maior, patrioq; tiphoeo

Fortior, & ioue terrigenum domitore gigantiu.

Lucia nobilium soboles generosa parentum

A teneris edocta deum perfusa lauacro

Quod facit insontes animas, nutrita superbas

Inuoca
tio

Baptistæ Mantuani Carmelitæ

Inter opes, in delicijs, in murice & auro
Nata, maritales postq̄ peruenit ad annos
Exiit extemplo studium leuis omne iuuentæ.
Quando solent aliæ genio inclinâte pudorem
Soluere, picturare genas & more agathyrsos
Ire coloratis iuuenesq; accendere membris,
Ipsa animo complexa deum, uestigia torsit
Ad superos, curis terræ indignata teneri,
Orbatam genitore domũ cum matre gubernâs
Quidquid opum supra uictum restabat, aperto
In miserum genus omne penu conferre solebat.
Idq; semel genitrix dânanans, quid prodiga tãtas
Nata facultates inquit sine fine profusis
Sumptibus exhauris, nihil inuentura recondens
Tempora, nil senio seruâs, grauis immemor æui
Tempestiua sat est inopum post funera cura.
Interea in trabib; sine farrâ senescere nostris,
Pinguibus in campis teneras adolescere caulas.
Atq; graues annare cados, & uina decembres
Quæ septem de more uident, pertinere saltem
Sidus ad icarium, quando sitibundior æstas,
Cum præciosa sitis deuotaq; tempora Baccho,
Ne sine fruge gregũ foetura, & adorea messis,

maier.

Parthenices Tertiæ Lucia:

Ne sine fruge ferax abeat vindemia & auro:
In tabulis inopum memores legabimus ædes,
Nominaq; & magnis uirides prouētib⁹ agros
Sic genitrix aīo meditando bona fluxa tenaci.
Filia sublimi uolvens coelestia corde
Quid mariti mater possessa relinquere dixit Lucia,
Cum retinere oculis fato incumbente uetamur?
Res seruata perit, miseris data porrigit alas
Ad superos, alæ duplices, argentea laeva,
Aurea dextra, uiamq; datori ad sidera pandit.
Certa præit uiuos pietas, incerta sepultos
Consequitur, nam qd nri est dum uita superstes
Arbitry, mox est alieni, ut uita recessit.
Scilicet id gelidæ uicium commune senectæ
Diuicias curare nimis. capularib⁹ annis
Ingruit ista fames, hæc diffidentia seræ
Iuncta senectuti, frigentia pectora curuat.
Ad telluris opes, studiumq; accendit habendi.
Pone metū genitrix, locuples de⁹ omnia pascit
Ipse homines alit atq; feras, cum arefcere cāpos
Viderit, esuriemq; pati sub sidere cancri
Gramina, ab extremis humentem finibus austrū
Aduocat, & nimbis sitientia proluit arua,

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Succurritq; solo pecudes miseratus & herbas
Tu ne igitur trepidas cunctis alimenta ferentem
Deserturum homines? & qui spiracula uitæ
Flauit in hos artus hostem fortasse futurum?
Lucia sic referens matrem placabat auaram.

Cum senior genitrix morbo ægrotaret acerbo
Ad catanæe agathes tumulum prostrata parētī
Auxilium flebat, subito tum lumina somnus
Claudit, & alta quies fessos perlabitur artus
Nec mora, cinctā choris superū catanæa uirago
Argenti, gēmarum, auri, splendore corusco
Fulgida sopite uisa est astare, manumq;
Iungere, & his animum dictis mulcere dolentē
Chara soror tanta quid sollicitudine poscis
Quot præstare tuæ paruo post tempore matri
Fas tibi mox, sicut dominor Zancleæ per arua
Per catanæorum populos, quibꝰ imminet ardens
Aetna, syracusæ sic tu dominaberis urbi.
Et poteris sanare nurus arethusidas omnes
Sic est uisa loqui, fracto uirgo excita somno
Et uertens in matrem acies uidet ora colorem
Concepisse nouum, corpusq; habitudine totum
Incolumi subito antiquum repetisse uigorem.

Parthenices Tertiæ. Lucia?

Gaudet agens grates agathæ ac cœlo omnipotenti
Atq; ait, o genitrix postq̄ tibi cognita uirtus
Tam miris diuina modis, ac munere tanto
Desine me solitis posthac urgere querelis,
Et suadere uirum, Sine me cœlestibus uti
Connubijs, & centeno coalescere partu.

Præses erat sæculi atrox Pascasius oris pascalis.
Vir gancæ, uir desidiæ, uir deditus auro,
Ac ueneri scelere insignis, sine numine monstrum
Illaudatum omni, cœloq; odiosus & orco.
Hunc tibi uirgineos uultus & lumina pulchris
Aemula sideribus diro omine & alite læua
Vidit, amor subita rapuit face, fulminis instar,
Nimbifera montes cum tempestate per altos
Mugit, & umbrosam flâmis cõplectitur ornem.
Ardet & ardori non est modus, instat acutis
Sæper amor stimulis ut quâdo ad præmia palmæ
Cursor alympiacæ fuis contendit habenis
Urget equum crebro ferientibus ilia plantis
Verbereq; intorto, cum sibilat aer, & armos
Sudat anhelantes uolucris ferus acrior igne.

Iste uiam sceleri monstrante cupidine, doctam
Mittit aniam, quæ sidereo se lumine captum

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Nunciet egrotare animo, atq; incendia ferre
Qualia flagranti patitur vulcanus in ætæna,
Et subitam se poscere opem, quam forte negari
Si audierit non posse sibi nisi morte mederi.
Attalicas promittit opes, promittit honores
Cæsareos, minimumq; deest quin spondeat orbis
Imperium, tam uana insani audacia amanti.
Dona dat, in fuluo rutilans carbunculus auro
Vniq; ingenti candens gangeticus orbe
Munera prima quibus uirgo generosa repulsis
Lumina ut audiuit bellum hoc inferre pudori,
Nil cunctata oculos (opus admirabile sæclis
Omnibus) ancipiti cultro de fronte reuulsos
Projicit in patinã, mittensq; ea munera amanti
Accipe respondit quod amas, & desine post hæc
Talibus insidijs sanctas inuadere mentes.
Dixit & ex alto factum miratus Olympo
Cum superis pater om̃ps duo lumina primis
Splendidiora cauis scrobibus concrescere iussit
Tum Raphael subito celerẽ per nubila cursum
Traxit, & infundens orbæ medicamina fronti
Elicit ardentem oculos, instaurat honorem
Deformati oris, faciemq; decorat amœnam.

miraculis
lum.

Parthenices Tertiae. Lucia.

Rector ut accepit casus miracula tanti
Risit animum, maiora fide neq; digna relatu
Talia comemorans, & anilia pondus habere
Dicta negat, sed cum uelo resoluta cruento
Lumina conspexit, stetit, & manifesta negari
Cum nequeat facti nouitas, opus omne relatu est
In magicos cantus, damnataq; carmina circés.
Insanoq; odium maius successit amori.
Interea sponsus (genitor nãq; ante sepulchrum
Ingenuo cum spe dotis desponderat amplæ
Progeniem iuueniam decoxisse puellam
Admonitus furia inuectus rectoris ad aures
Detulit uxorem illicitos patrimonia in usus
Distraxisse, deos ueteres contemnere, & aram
Numinib9 fecisse nouis, quendãq; triformem
Appellare deum diuumq; hominũq; parentem
Ergo accersitam nubes adolere sabæas
Vulcano, cereri & natæ, ueneriq; erycinæ
Mandat, & ante aras genibus procũbere flexis.
Illa animis sexu longe maioribus, uni
Debita sacra deo saxis offerre nefandum
Dixit, at incenso melius thure atq; iuuenicis
Est holocaustum aliud quo delectatur olympus,

S

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Sollicitudo inopū, curam quibus hactenus omnē
Quoad potui impendi, sacris ubi talibus ante
Res data, ne quicq̄ in erris quod in æthera possim
Ferre, relinquuntur, sanctis altarib⁹ ipsam
Me quoq; do, & mitto hęc aiām quo cætera misi
Cōsul ad hęc potes has nugas, hęc somnia dixit
Christigenis narrare tuis mihi talia frustra
Ingeris, imperij placita & decreta sequenti.
Tum uirgo irritās hominem, tibi cæsariæ
Divinæ retinenda mihi custodia legis.
Ex te igitur quodcunq; tua est amplectere, nostro
Et nos arbitrio nobis posteriora sequemur.
Res ubi in infames consumpta procaciter usus
Cōsul ait, scelus ut meretrix abscondere lingua
Niteris excusans audaci crimina uultu.
Res mea prouentu centeni scenoris auēta
In tuto est dixit, neq; corruptoribus unq̄
Corporis aut animi, (scit qui uidet oīa ab alta
Cœlorum arce deus) patui, tum pectore consul
Scintillante animū, quo snā corrumpere, quo snā
Arbitraris ait? uirgo nihil ore morata
Vos inquit, quotcumq; deos seruat alienos,
Saxicolasq; lares, & demonas ære latentes.

Parthenices Tertie. Lucia.

Nāq; animis rudibus uero pro numine manēs
Obijcitis stygios, ac si quærentibus aurum
Insidians aliquis, mendacia porriga tæra.

Hæc tua garrulitas intempestiua facesset
Consul ait, quando euadent in uerbera uerba
Lucia responsis crucians immania corda
Consulis adiecit nequeunt diuina teneri
Verba per innocuas hominum resonantia fauces.

Ante tui similis quotiens astare tyrannos
Contigit e nostris aliquem, deus ora mouendo
Fatur, & humanis aperit sua sensa loquelis
Consul adhæc, deus in te igitur? deus illa piorum
Corda habitat dixit, perq; ora innoxia fatur.

Trux uultu frêdens uerbis & pectore anbelo
Flammigerans consul, stupris exposita lupanar
Ibis ad immundum, perdas ubi numina dixit.
Non nisi consensu mentis uiciabile corpus
Virgo ait, inuitam si me uiolaueris, auclæ
Virginitas alio duplicem feret orbe coronam
Neue tuum uerbis odium mora differat ulla.
Disce suis ætنام tam immensa mole sedentem
Transseri posse ante locis, q̄ immobile mutem
Propositū, surge, & quicq̄ sata nocte profunda

F. Baptista Matruani Carmelitæ

Consulit Alcēto, uome, totum effunde furorem,
Insani, bacchare, tuos imitare satanas.
Ferte citi tormenta, ignes animate ministri
Pellite ab his animā mēbris, reddamus olympto
Aetheream mentem, uestris me mittite ad astra
Supplicijs, crudelem orco seruate tyrannum.
Talia magnanimo uulgi clamabat ad aures
Pectore nil pœnas metuens, nil fata uirago,
Cum subito missis consul licētoribus omnem
Inuitat lenonum aciem, magnoq; tumultu
Mittit ad abscoenæ ueneris sordentia lustra
Innocuam superisq; parem pietate puellam,
Accipiunt uinctam lotis mediamq; per urbem
Scortorum stipata choris infamibus ibat,
Cum subito celeres labuntur ab æthere diui
Tam indignum facinus tā detestabile adorti
Perturbare nefas, miris uestigia sistunt
Fixa modis, hæret plantis immota uirago
Robore par saxo ingenti, par turribus altis.
Extemplo mirati omnes tractare uerentur
Corpora sancta manu imūda, sequiturq; repēte
Religio, manifesta uident miracula & ore
Attonito circum magno stant agmine turbæ

Parthenices Tertiae Lucia.

Murmure compresso. sacer ad spectacula diuum
Stat chorus, & frustrata hominum molimina ris
Interea audito casu Pascasius infert (dent.
Præcipiti se ex arce gradu comitantur euntem
Diræ crebi, Venus, atq; ceres, proserpina, & atro
Mulciber atq; steropsuultu, & fuligine brontes
Illitus hætnea, rapidoq; accendere pergunt
Igne hominem, ruit in medios. accusat inertem
Segnitiam. iubet intortos ad colla rudentes
Ad femora, ad suras, ad clunem, ad terga ligari
Mille viros adhibet magnis qui viribus ausint
Voluere in ægeos, athon atq; capharea fluctus.

Sed cum conatu inualido nil numina contra
Proficerent, ad mille viros fortissima iungunt
Mille bouum iuga, loratis qui cornibus ipsam
Trinacriam valeant calabris adiungere ripis:
Nec sic mota loco, nouitas tam mira per urbem
Diulgata ciet populum, spectacula nunq̄
Visa prius proceres adeunt, Pascasius amens
Aestuat, ingenium plebis mutabile & iras
Vulgares animo uoluens, & dedecus omnes
Ante patrum populiq; oculos. heu quanta uenenis
Quantaq; chaldæo molitur foemina cantu

F. Baptiste Mantuani Carmerlitæ

Dixit, & illatis extemplo incendia lignis
Suscitat, & rapidæ cingunt arethusida flammæ
Subijciunt picis & resinæ liquam in ignes
Atq; leues paleas, oleiq; fluentis amurcam
Lictores, pyra conflagrans ad sidera longis
Fluctibus it, magnoq; furens ardore puellam
Circuit, & lambens tunicas, colla, ora, comasq;
Virginis applaudit sanctis innoxia membris.
Neu quid inexpertum rabies uesana relinquat
Imperat aspergi lotio, q; fama lauacro
Tali artes reprimi uetitas, & carmina uinci.
Acciti uenere magi, tacitisq; susurris,
Monstrificos frustra nixi dissoluere cantus
Id fieri tandem nullo didicere ueneno.

Lucia flâmarum iam decrescente tumultu
In cineresq; abeunte rogo sic orsa. tyranne
Iam satis expertus diuina potentia quæ sit,
Quâ inualidas habeat tua tanta superbia uires
Quando nec hinc tolli potui, nec in ignib9 arsi
Ut rebare miser. nunc uel scritate repulsa
Verum agnosce deum qui te populumq; uidet
Talib9 exemplis uoluit monuisse, uel ira
Impatiente alijs sceni cruciatibus, omnem

Parthenices Tertiæ. Lucia.

Tolle morã, dũ turba frequens spectare parata est.

Talia clamantem ueniens a consule licitor

Inuadit gladio, mergitq; in guttura ferrum

Altius infodiens, animæ penetralia & exta

Ancipiti lacerans acie, diaphragmate fosso

Intestina secans, nec dum sublata facultas

Eloquij, satur plenis ut & ante loquelis,

Sic referens, catanæ ueluti mea præsidet urbi

Diu a gathe, sic ipsa meæ custodia gentes

Facta syracusiæ, nostris ego nuncia pacis

Cæsarib9 pulsus uno uitalib9 auris

Vrbe alio, pœnasq; nouo sub principe consul

Sanguinolente dabis, uix facta silentia, quando

Nuncia Cæsarci peruenit epistola fati.

Diuitiarum auceps siculas Pascasius urbes Pascasio.

Hauferat insudans cumulando immaniter aura

Insidiansq; opib9, scelcrumq; infamia romam

Venerat, atq; ideo tentus mandate senatu

Ducitur in latium subito, furta atq; rapinas

Vix confessus erat cum mox capitale recepit

Supplicium patiens cædem pro cædibus unam

Limumeris, in prædã atris data manibus umbra

Diu suo uitam nutu positura manebat

F. Baptista Mantuani Carmelite

Sublatis erecta oculis, ac talia fata est.

Lucia. Mors mihi iam dudum clausisset lumina. si non
A superis concessa foret mihi copia fandi
Pauca prius, caelos adiens mea membra relinquo
His tumultanda locis, ubi me consistere & hoste
Vincere concessit genitor diuumq; hominumq;
Hoc æterna solo nostri monumenta triumphi
Sunt ponenda, quibus moniti post longa nepotes
Sæcla recordentur quos pro pietate labores
Quæ tormenta tuli pro religione, meamq;
Posteritas imitata fidem per sancta priorum
Ducat in elysios animas uestigia campos.

O patria, o ciues, in sæcula longa ualete.

Sic ait, at niuea gradiens in ueste sacerdos
Cum face & ex auro diuina uiatica promens
Virginis ora petit, quæ lætior hospite christo
Rettulit in caelum uultus & gutture hiulco
Misit in æthereos animam cum uocibus ignes:
Templa syracusij paruo post tempore ciues
Nequaquam immemores dictis mandata secundum
Imposuere locis peregrino a littore uecto
Marmore, ducentes sacrum usq; in nubila culmè.

Finis.

Baptiste Bâtu

ni Carmelitæ theologi diuæ Apolonia. Agô ad
Ptolemæum fratrem.

V quoq; cœlestes imitans Apo
lonia nymphas
Includi heroo nō indignabere
Et q̄q; nostro maior tua (cātū
gloria plectro

Missâ sit in terras omnis, & in omnia longe
Aequora, stellatos etiam uulgata per axes,
Non uanus tamen iste labor, nec enim tibi famam
Cogitat, est aliud qđ nos in carmina traxit
Nam tua maiestas nobis mortalibus in gens
Præsidium celebri ueneranda in secula cultu
Obsequium sibi nostri operis, sibi uendicat oris
Virtuti debetur honor, licet inclyta & expers
Noctis & umbrarum per totum effulgeat orbē.
Ante deum lychni in templis funalia ad aras
Non ut clara dies fiat lucentior, ardent,
Verum ut coelivum patriam splendore nitentem
Aethereo, & semper uersari in lumine diuos

Innocentio
no

Significent, ubi nulla diem contaminat umbra.
 Diva uides animū sublimē, & grandia corda.
 Ingenium uero tenebrosum, & exāgue, sepultū
 Segnicie & lentum uicio torporis & oci.
 Ergo ades, & caligantem sacro affice sensum
 Lumine, qđ diuictum oculis clarescere nunq̄
 Cessat, æterni reteggit penetralia mundi

Harra-
tio.

Roma potens rerum uarijs ut adultera cōiunx
 Dum natura recens crescentes adiuvat annos,
 Principibus nupsit, quorū sine numine & omni
 Pars maior pietate fuit, Rarissima uirtus
 Semper, ut hybernis hyperionis aura diebus
 Cum niger inualuit boreas, cum nubila regnant
 Hi simul ac sceptrum aggressi regnoq; potiti,
 Exhibant de sede erebi teterrima monstra,
 Tisiphone, furieq; alie multo angue comantes
 Afflantesq; suis illos nidorib9 intra
 Intima tartareum spirabāt corda furorem.
 Quippe quib9 dominabātur plutonides umbrae.
 Sic male persuasi cœlos attollere contra
 Non poterant uultus, & nil perperdere sanctum
 Sed uersi in terras oculos & more ferarum
 Precipites quorsum legem indignata libido

Parthenices Tertiæ. Apollonia:

O stendisset iter (tam nil pensi atq; pudoris
Menti inerat) superis scelus admirantibus ibant.
Quum primū in terris pietatē exurgere, & ortā
Cognouere dei sobolem, ne perderet orcus
Imperium usurpatum annis tot milibꝰ, arma
Arma exclamarunt. Christiꝰq; imbellia regna
Perdere conatum nil detestabile & atrox
Prætermisit inops lucis genus, Ecce superbus
Aeneadum de gente Nero. Viden ora cruenta? **Nero?**
Atq; odium truculētæ animæ per lumina rūpēs?
Primus hic addictam cœlo disperdere gentem
Ausus & infauſto diuos inuadere bello.
Obiectare feris homines, accendere uiua
Corpora consuevit nocturni ad luminis usum.
At postq̄ in sanctos longas exercuit iras,
Ipse sua sibi fata manu consciscere adortus
Transtulit afflictæ mœrorem in gaudia Romæ
Alter a contemptor diuum dominumq; deumq;
Imprudenter agens crudelia protulit arma **Domicio**
Germanus Tite sancte tuus, neq; te neq; patrem. **nus.**
Iustitia referens, ideo laceratq; cruentus
Cæde sua stygias, tandem raptatus ad umbras.
O stulta impietas, incauta audacia, præceps

F. Baptiste Mātuanī Carmelitæ

Iudicium imprudens & uana superbia regum
Romanorum. Audet superos incessere & astra,
Cui graue muscarum est f̄t̄ formidabile rostrū.
Hic etenim siuera ferunt æstate uolantes
Per thalamum muscas (manifesta insania) ferro
Zetus ut Harpyas, est insectatus & arcu.

Ite animæ pessum indignæ, quib⁹ almus apollo
Ostendat uitale iubar, quib⁹ ignea mundi
Ornamenta ferant nocturnam sidera lucem.

Indignæ, quas dicat opus moderator olympi
Esse suum, digne hospitio phlegethontis & orci
Tu quoq; censeris, uerum illa iniuria longe

Traian⁹. Detestanda minus, Traiane in crimine tanto.

Iussisti cohiberi enses parciq; piorum
Reliquijs sanctæ exhorrens tot funera gentis.

Aerus. Sed maior Veri impietas & acerbior ira,
Atq; immane magis facinus, tunc orta repente
Fulgura, romanas cum marcomanica castra
Cinxissent acies, Veri extinxere furentem
Seuitiam, & flagrans odium minuere parūpei
Opportune alto radiantia fulmina coelo.

Seuer⁹. Sed furor insanus rabiesq; infrena Seueri
Intumuit uelut excitum mare flantibus austris

Parthenices Tertiæ Apolonia.

Cū fremitu horrifico spumās procul æstuat unis

Et tua castrēsi properās ad regna tumultu (da.

Maximine genus gothicum, dira illa libido

Maximianus.

Virus olens canis inferni. grassata per omnes

Christi genas velut inter oves ieiuna luporum

Ingluuiēs. Post te paulum regnante philippo

Philippus.

Religio securā fuit. millesimus urbis

Annus erat renouata decem post sæcula Roma

Mox uelut e latebris sinuosa uolumina soluens.

Vmbrosus coluber Decius furiale uenenum

Expuit in sanctos, Ignes extinxit ad aras.

Decius.

Templa cruentauit. tormēta immania passim

Protulit, & mēbratī homines in frustra secauit,

Durior curystheo, busiride crudior ipso,

Quid memorē te Auguste senex, qui præda fuisti

Bellica persarum regi, quia sanguine sacro

Valerius

Fœdasti fora, templa, uias, & numina contra

Nil uerit⁹ bellare, deos simulachra putasti

Sed nil proficiens tua cæca proteruia tandem

(Nimirum ut caderes tanto grauiore ruina)

De splendore pari superis, de culmine celso

Imperij, tanta de maiestate redacta

Extemplo ad seruile iugum squalente senectâ

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

In pedore situq; iacens grauibusq; catenis
Tabuit, ante obitū æternas depulsa sub umbras;

Aurelianus. Non læsura minus furor aurelianicus arma

Protulit, indicto cum facta licentia bello
Prædandi plebem insontem, passimq; necandi
Cœlestes impune uiros, & fantia nondum
Ora trucidandi, atq; deum ludibrio habendi.

Ecce alius mihi sese offert tuus ille cruentus
Maximiane comes, cui postq; polluit orbem

Dioclesia. Cædibus innumeris, Romani purpura regni

Visa grauis, riguos ideo secessit ad hortos
Littore in adriaco, rapidos ubi temperat æstus
Aura frequēs, gelidos ubi mitigat unda decēbres
Vnda maris tepidi non cōsentanea brumæ.

Sed ueluti decimus, quotiens irascitur æquor,

Decimus. Irruit in nautas maior turbine fluctus

Sic decimi uis illa ingens & longa tyranni
Altius intorquens telum exitiale ministros
Sacrorum enecuit, templa & sacraria flammis
Abstulit, ex adytis diuina uolumina in ignes
Corripuit, lunæq; unobis dena recursu
Millia christigenum tanta inclæmentia, tantum
Irarum pelagus, Roma indignante peremit.

Parthenices Tertiae Apollonia

Et tandem gelido uitae infidante ueneno
Iam senior, iam defectus, iam sanguine adempto
Frigidus, hyberno qualis iacet anguis in atro,
Vita eiectus apud proanos sepelitur in orco.
Quo rapior mea diua? Rotis errantibus ultra
Metam agor, & logo in gyrum praeteruehor aethu
Ad Decium torquendi axes, ea tempora coelum **Decius.**
Impleuere animis illustribus. aula tonantis
Facta frequens, aethera in campis caelestibus urbes.
Nam coelum ueluti tellus habitatur, & amplas
Rerum opifex diuum populos distinxit in urbes.
Hi iuga summa colunt, illi depressius ortum
Versus, & occasum retinent sua moenia longe
Et late sparsi ad fines aquilonis & austru.

Cum uenit terris aliquis super aethera. consul
Temporis illius reducem cui destinet urbi
Explicat, & ciuem aeternum decernit in illa.
Certa magistratus illis ut & urbibus istis
Iura ferunt certi, nec enim sine lege putandum
Esse polos. leges patiuntur, & ordine regnant
Mundus hic exemplo mundi caelestis, in illo
Exactum est, quicquid fragili modo nitimur orsu.
Discimus, hic artis documenta. implebimus illic.

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Ergo laborantē Decio sub principe mundum
Dum regeret stygius proles saturnia pluto
Dij scelcrum quibus est studium, coiere frequenti
Consilio, Venus ante alios maga docta, iuuentæ
Et leuibus præfecta annis. Eaber ante deorum
Vulcano cui nomen erat, Cylleuius hermes
Ingenio ac sermone potens, & maxima frugum
Mater eleusines olim celebrata colonis.
Acolus. & Tethys. & splendidus ora Cupido,
Tu quoq; quem graii ueteres dixere bimatrem
Bacche, Mimallonides fusis in terga capillis,
Mænades & satyrt tecum, temulentaq; turba
Bassaridum, quibus officium tentare bibaces.
Atq; ciere sitim, ueneremq; accendere potu.
Est specus in campis libyæ, Carthaginis altæ
Non procul a pelago. specus intra uiscera terræ
Missus, opaca nemus densum facit ostia, magno
It longe spelunca sinu, domus apta colubris,
Sole per æstatem libycos torrente colonos.
Hic, ut fama refert, quondam sidonia dido
Et pius æneas declinauere procellam.
Hæc Venus antiquæ fraudis memor eligit antra
Texendis bona uisa dolis, ac talibus infit.

Dij consanguinei, dii quos ego semper amavi ^{uenus,}
 Ac colui, sine quis mihi nil foeliciter unquam
 Fas fuit ordiri, dudum deprenditis orbem
 Terrarum a nobis dilabi, & querere christum
 Hæc noua credulitas quasi quedam incædia uetis
 Flantibus it flagrans semperq; adolescit eundo.
 Vester honor passim, uestri reuerentia pessum
 Labitur, indecores sine maiestate sine aris
 Mox eritis, nisi contra hostes attollimus arma
 Quod si forte aliquis contra obieclauerit, acclum
 De nobis sine spe, nec eundum sidera contra,
 Dicite, num nuper, ne tempora prisca reuoluam,
 Num licuit cæso Decium præferre Philippo?
 Num licuit nobis ipsa intra moenia Romæ
 Principe Alexandro, cuius contraria nobis
 Mater erat tanti residens in culmine regni.
 Cæciliæ nexare domos? ipsamq; uirumq;
 Cum tyburte licet claris natalibus omnes
 Prodierint, gladijs inuito extinguere christo?
 Num regnante pio cuius clementia nostro
 Est equata ioui, duce me ptolemæus ad aram
 Isidis, ut sacros diuis accenderet ignes
 Tractus? & ut spreuit chrm abiurare, perceptus?

F. Baptista Mantuani Carmelite

Hoc nostræ potuere manus. Mater tera iuno
Mecū erat, & coniūx, & cū Maiore Minerva
Coniurati omnes opus id concorditer ausi.
Vos quoq; dij magni, christum uexare potentes.
Quid sopita iacent corda illa ingentia quondam
Cœlo erebo terræ & pelago dominātia, cur nūc
Sic oblita sui? longa fortasse senectā
Genua labant? æuo forsā cecidere lacerti?
In uenis cruor intepuit? cum tempore corda
Defecere? graues animi minuere cerebrum?
Tollite præstantes animos, non omnia christus
Eripuit, nostri superest pars maxima regni.
Nec plus ille potest, sed uos, ut cernere promptū
Degeneri ignauoq; animo timidi atq; fugaces
Terga datis superaturi si uertitis ora,
Si in cōmune bonū nostra omnia mittim⁹ arma
Titanes genus illud atrox quia fortiter ausi,
Terrorem incussere ioui. si Iuppiter illo
Tempore segnis erat (scit qui stridentia in ætæna
Pro diuum imperio cudebat fulmina coniunx)
Isset in æternum exilium quia fortia contra
Agmina terribili contorsit tela lacerato,
Vicit, & oppressi bello iacere gigantes.

Parthenices Tertiæ. Apolonia,

Nos quoq; dū somnū seclamur & oia inertes
Nil mirum si deserimur, si nostra per orbem
Regna infirma labant, si surripere omnia christo
Audeat, & fragiles in nos armare puellas.
Vincimur a scortis, pudor est tam grande fateri
Dedecus, illudunt nobis pueriq; nurusq;
Causa mali usq; adeo absurdi atq; ignominiosi
Nil nisi de nostro ueniens ignavia somno.
Quo pacto Romani orbem nisi grandib9 ausis
Edomuerent tenax curæ sententia & alti
Propositi, senones capitolii a uertice gallos
Trusit, & obsessæ pœnos a limine Romæ.
Non erat alcides antæo fortior, artus
Cernenti, aut turno Aeneas, aut Hectoræ Achilles
Aut tydeus lycophonte. animo ueniebat ab acri
Illa potens uirtus & inexpu gnabile robur.
Vis igitur reuocanda animi. Victoria pendet
Ex animo, maior a facit qui fortius audet.
Sic uenus, aecensi comites sermonibus istis
Obsequium spondent alacres, animosq; resumunt
Ite omnes Venus, ite, inquit, dū in cardine res est.
Ite, magistratus Deciumq; inuadite nocte
Atq; opportunis componite somnia formis:

P. Baptiste Mâtuani Carmelitæ

Me in primis, me nãq; putant (quod sæpi9 una
Risimus) æneadum matrem, uestamq; iugales
Horrentem thalamos, & cum genitore quirinũ
Indigetefq; alios, ac tutelaria Romæ
Numina, quæ nulli fas est audire profano,
Fingite præfenti de tempestate dolentes
Multa queri, ingratis muta exprobrare latinis,
Multaq; pro cultu promittere, multa minari
Pro impietate, deos recolant posse omnia in ocs.
Et studeant ritus ueteres, & templa deorum
Antiquo de more coli, christum orbe fugari.
Ut pote qui terrarũ orbem subuertere, & ipsum
Romanum imperium uelit extirpare, deosq;
Et se pro cunctis unum regnare, suosq;
Nescio quos de sorte hominũ turpi atq; nefanda
Collectos pro consulibus, pro patribus urbis
Ingerat, extinguens nomenq; decusq; latinum
Pontifices etiam paribus regemq; sacrorum,
Præfectosq; epulis, salios, tytiosq; sodales
Irritate modis, & idonea tempora nacli
Inuigilate operi, rebusq; uacate gerendis.
Mox ubi conclusi fuerint indagine & astu
Capti homines uestro, coeptis adhibete megeram

Parthenices Tertie .Carmelite.

Et socias, quæ sollicitent Deciana superbo
Corda odio. & facient ira excandescere atroci
Hæc uia, & his dictis ad res abiire gerendas.

Nona dies aderat, cum tota excita repente
Fælio pōtificū sese lōgo agmine ad aulā
Proripit, alitum linguas & somnia docti
Conueniunt, & qui fumantia consulit exta.
Qui rimatur aquas & qui considerat ignes,
Qui pluuias, specula, & pelues, nitidasq; secures
Inspicit, & temere descripta in puluere signa
A tellure trabens nomen, qui intelligit auras
Qui lemures orco ciet. & genus omne magorū
Cogitur, ac Decio intenti sua somnia narrant
Cōmēdantq; deos patrios, & numina auita
Quæ pater æneas post diruta per gama secum
Vexit in Italiam, quæ obseruare latini
Albaniq; patres, quæ antiquæ moenia Romæ
Fundauere, quibꝰ domuere authoribus orbem.

At Decius cui corda pari tumefacta ueneno
Quāq; animum cohibere uelit, tamen æstuat intꝰ
Incomposq; sui dum uult componere uultum
Fingereq; equanimem, toruam truculētia frōtē
Asperat. & similis tauro cum murmure rauco

Diuinato
res.

Decius.

F. Baptiste Mantuani Carmelite

Ire in bella parat, premit alta mente Philippi
Regna inuisa, novos ritus, quibus ille solebat
Obseruare deum ueroq; litare tonanti.

Cogitat, illius placita & sancita refigi,
In nihilū redigi decora, & monumēta, minatur
Et cineri, delere ipsam deliberat urnam.

Frenari ulterius nescit furor. imperat omnes
Christigenas ad sacra trahi romana, negantes
Aere catenatos, cruciari, in frustra secari,
Ablegari, uri flāmis, & in equora mergi.

Nuncius ad Gallos, ad iberi fluminis arua
Ultima: ad hybernos, neptunicolasq; britannos,
Ad graios, ad Capadoces, ad caspia regna,
Vsq; melanchlenos, usq; ad piculos agathirfos
Vsq; ad amasonias urbes. asiamq; per omnem
Cis taurum Romanus ubi coniungitur indo,
Ad maurum numidumq; domos, getulaq; rura
Ad libyæ campos, ad areniuagos garamantas
Peruolat, ad nili demum stagnantia rura

Et memphitis, agros, ubi regna antiqua deorum
Hic erat, ut fama est, atavis sata regibus inter
Niligenas forma præstans Apolonia nimbhas
Splendida maiorum titulis in murice & auro

Apolo
nia

Parthenices Tertiæ Apolonia

Et magnis nutrita opibus, clara inclyta fama,
Docta nouas leges hominem soterâ deumq;
A teneris confessa annis, sincera, uiriles,
Nunq̃ passa manus, nunq̃ passura, pudorem
Perpetuum summo custoditura tonanti.

Clausâ domi cū matre uia præcluserat oem
Delicijs, uiduali habitu contenta, lauari
Nescia, nil thermis debens, nec odoribus ullis
Non capiti nardum, non instillabat amomum.
Nec hiericuntinæ redolebat balsama siluæ
Mensa breuis, condita fame, uulgare legumen
Esca, uel hortenses herbæ. frigentia lymphis
Pocula, producta in seram ieiunia noctem
Sæpius, & semper uictus sine uiscere simplex
Lucifer auroræ socius qui cætera uincit
Sidera, iurauit nunq̃ uidisse iacentem
Luce labor tota, noctu labor, oia quantum
Ad uitam naturæ opus est. implumia strata,
Et duxis tormenta toris patientia rebus
Optima in aduersis, semper comes, innuba sæper
Virginitas, nec non mater prudentia morum, &
Regula uirtutum pietas, ancilla tonantis
Religio, quæ templa colit, quæ præsidet aris.

Vita apd
lonig:

F. Baptiste Mantuani Carmelite

In lare secreto mater regnante Philippo
Exiguam curuo sub fornice fecerat aram,
Cum labor lustralis aquæ, cum lâpade, & igne
Perpetuo, diuos ubi sola orare solebat.
Hic superum simulachra, quib9 custodia gentis
Et tutela domus. Puer aureus, aurea uirgo
Aurea lactenti quæ porrigit ubera nato.
Aureus ad læuam simon romana futuras
Signa tenet claues, fuluam leuat aureus ensem
Paulus, & ad dextrâ stat missa in pectora barba.
Huc ueniens mane ante diem sero ante cubile
Terrestres animo curas ceu nubila quædam
Importune aciem mentis prohibentia sursum
Cernere, paulatim meditando abigebat, & ultra
Sidera prospectum at tollens uidet alta polorum
Culmina in excelso diuumq; hominumq; parête
Contemplata throno cum maicstate sedentem
Illa infinita, quam circumfusis adorat
Ingens spirituum populos, cui tartara curuant
Tam longinqua genu, mira dulcedine languet
Ambrosiam nec̄larq; bibit terrena uoluptas
His collata epulis taxum sapit, atq; aconitum.
Nec iam uiuit, eunt omnes in sidera sensus.

Parthenices Tertiæ. Apollonia.

Visus abit, fugit auditus, trahit omnia secum
Mens sublime uolās, fugiant super æthera uires
Et sit iners animis appendix & inutile corpus

Terri genum coelo quorum est succedere, multi
Serta manu formata dei lauro atq; amarantho
Texta gerunt, sed in his ardet rosa, lactea in illis
Lilia resplendent, uiolis uernantia quædam.

Laureolas dicunt, ueterum monumenta laborū

Laureo
la digni

Horum auēt genus est triplex, qui fortiter hostē

Et tormenta ferunt, primi, quos nulla uoluptas

Inquinat, & ueneris furias domuere, secundi.

Tertius aut grauib? scriptis aut ore docendo

Surgit honos, alij q̄q̄ sine fine fruuntur

Elysio, nullis decorati insignib? errant

Ætheris in cāpis, ut plæbs sine purpura & auro

Sicut enī Romæ quōdā, dum antiqua manebāt

Regna, senatores primis, equitesq; secundis

Stabant in gradibus, post quos ignobile uulgus

Immodicam lateq; patentem implebat harenam,

Sic amplas coelorum urbes populosq; frequentes

Ordinib? uarijs pater omnipotentis olympi

Digerit, & proprios meritis dispensat honores

Ex trib? his igitur duo prima insignia uirgo

F. Baptista Matuani Carmelite

Perceptura breui, turbam non cessat egentem
Pascere diuitibus donis, & prodigit æra,
Seminat in terris quæ in æthere colligat aurum
Sedula, uicatinq; inopes explorat & ægros.
Iamq; propinquabant magno fatalia motu
Tempora. Nile tuas celerans proconsul ad urbes
In quibus, ut fama est, priscus regnabat amasis.
Nauigat ionium senis cum fascibus æquor.
Iamq; superba tenet uicelo quæ condidit orbe
Mœnia Alexander, graditur ioue plenus, & alto
Lumina circumfert pellæa per agmina uultu,
Martis equo similis quotiens per thracia rura
Sub domino gressum moderans incendit, & ore
Terrifico accensum populos iubet ære canoro
Cogere, & hortari ciues ad sacra deorum
Christigenas uero romani nominis hostes
Clamari si sacra negent romana tonanti,
Atq; rebellantes candenti ardere camino.
Ut solet obscuros laqueis circundare saltus
Venator, canibusq; feras excire latentes,
Ac premere excitas latratu in retia magno
Sic ad templa pios missis qui lora ferebant
Urget, & exorto fremit inclementia bello.

Parthenices Tertiæ. Apollonia

Ipsæ sedet celso in solio stipatus utrinq;
Fustibus & gladijs, & habet pro legibus arma
Plebs levis & rerum semper studiosa novarum
In fora turmatim rapitur, cupidumq; uidendi
Tristia per uicos ruit ad spectacula uulgus.
Ecce catenarum nodis onerata cruentis
Truditur ex laribus patris Apollonia regum
Progenies lugente domo, sub pondere aheni
Vix graditur longæua parens in flumina soluit
Larga genas, totum in gemitus consumitur ægrum
Pectus, inardescens dolor intestina piamq;
Crudeli laniatu animam discerpit. euntem
Natam oculis sequitur, quantum licet. utq; recedens
Paulatim ex oculis elabitur, eleuat ora
Cum clamore uocans natam, suspiria natam
Ingeminant. querulo nihil est nisi filia in ore.
At postquam est penitus sublata ambage uiarum,
Ac si animam maternam abiens secum ipsa tulisset
Concidit, & gelidos pallor superinduit artus
Commiserans casum luctu uicinia magno
Soluatur, & totis resonat querimonia tectis.
Sola satellitibus truculentæ innoxia turbe
Præda datur uirgo. Tandem uenit æte tyrannum

F. Baptista Mantuani Carmelitæ

Pomano fastu inflatum, totoq; tumentem

Dite puellari poterant præcordia forma

Iudicis accendi, tantus fulgebat in ore

Virginico splendoris honor, nisi dira Megæra

Et Venus. & ueneris proles uersuta Cupido

Id ueriti contra insanos medicamen amores

Delibe-
ratio.

Fecissent, stigio corda implacata ueneno

Continuo intorquens flammantia lumina consul

Vociferat toruum, & uultu sacra imperat atro

Quid faciat populo in tanto sub iudice tali

Certa mori uirgo uiridi uix nubilis æuo?

Stat ueluti tepidis errans ab ouilib? agna

Inter mille lupos, aut inter mille leones

Caprea, quæ tenera producere cornua fronte

Incipit, aut aquilas inter Philomena rapaces,

Coelicolæ qui rem scierant longe ante futuram

Tempus adesse uident quæ sine tempore degant,

Mobilitas ubi nulla dies quæ fecit & annos.

Curritur ad cœli speculas, aperitur olympus,

Et superi ex alto scelus id tam immane tuentes

Horrescunt animis, stratiq; ante ora tonantis

Auxilium teneræ ætati concorditer orant.

Tunc oculis diuum pater indulgentibus ægræ

Parthenices Tertiæ, Apollonia.

Prospiciens, quæ nostra inquit clementia diui
Quæ fuerit pietas, si dum seruare puellam
Nitimur. & uite paucos adiungimus annos,
Non dubitamus eam gemina fraudare corona?
Et duplex auferre decus? Resecabimus ergo
Quem fecit natura metum, natura beatos
Ignorans post fata dies. satis ista superq;
Auxilia in casu tanto, nam pœna dolorq;
Nō ut cæca hominum putat ignorantia, mors est
Quâ modo falcatâ fingunt, mō arūidine & arcu
Terribilem, metus est mortem qui fecit acerbam
Sic ait, & magnos animos inspirat ab alto,
Qui ferre arma queant, & contra stare tyrannū
Extemplo aduertit mentem coalescere uirgo,
Lustrari ingenium, rediuiua calescere corda,
Et sua nescio quid diuinum in pectora labi.
Fit facunda nihil trepidans. sicq; ore loquuta est.
Perdere nos frustra cōsul romane laboras,
Nam uelut in siluis decisa repullulat arbor,
Et multi ex una ueniunt radice nepotes,
Sic nostrorum uno centum de funere surgunt.
Mors mea natalis multis ex agmine tanto
Quos mihi sufficiet pater, & me i regna sequitur

Pater cę
lestis.

mors.

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Trāsmundana breui.terrena colonia cœlom est.

Dij̄s uero romane tuis de marmore ductis

Ponere sacra nego, quia ponere sacra nefandum.

Hæc ubi dic̄ta, fremens consul pertundite, clamat

Impia præ duris pertundite cotibus ora.

Ne irritare deos romanaq; numina per gat.

Nec mora, corripunt filices, manibusq; leuatis

Virginis audaces caput inuasere ministri.

Vt uisi excusso labi cum sanguine dentes.

Fit clamor populo insignem miserante puellam.

Vimq; inferre parat lic̄torbus ore minaci

Turba ferens grauius tūdi tam immaniter ora

Virginis, & tanto impietatis turbine ciuem

Innocentiam perdit. serpit late orta repente

Seditio. & tanq̄ subito freta concita cauro

Fluctuat iratum magno cum murmure uulgu

Vt sufflare animo, pugnaeq; accingere totam

Pene urbem, strictosq; enses tutilare per auras

Prospicit infæctis rebus subit atria consul.

Et glomerata cohors raptatam in tecla puellam

Detrusere caui horrentem sub carceris umbram.

Nox erat, & magna cœlum uertigine quædam

Sidera tollebat, quædam inclinabat in undas

Parthenices Tertiæ. Apolonia.

Oceani, & pleno lucebat cynthia cornu,
Cum celer a summo celorum elabitur axe
Nuncius, ingrediensq; locos ubi saucia uirgo
Orabat gelidi residens super aspera saxi
Dorsa, repentina humentem luce abstulit umbrã
Atq; ait. o studium superiorum, o cura tonantis
Vnica, coelitem sedes habitura superbas
Fer magno torméta animo. tibi crastina palmam
Est latura dies, flammis abolebitur omne
Qd mortale geris, nec erit tibi flamma dolori.
Impete namq; uno uitalem incendia sensum
Surripient. animam membris labentibus ipse
Protinus educam, ueniesq; in sidera mecum.
Atq; triumphato capies noua regna tyranno.
Neu dubites membra hæc, quæ nil nisi testea qdã
Sunt animi uasa æterni, deponere, mentem
Scito reuersuram nunq̃ ad sancta illa piorum
Cõcilia & coet̃ superum, nisi pòdus & umbrã
Diluat, ac fiat sine mole essentia simplex
Nunc se oblita graui cubat in tellure sepulto
Ingenio, atq; alienato uelut ebria sensu.
Res mira, ut fuerit tandem sibi reddita, surget
Tota oculus, tota ingenium. per tesa cloacam

F. Baptista Matuani Carmelite

Corporis, exhorrens tā obscura obscœnaq; clau-
Fūcīla paroxysmis curarū, exuta p̄teruos (stra.
Ommino affectus, læta, & nihil indiga rerum
Terrenarum, igni leuior, pernicioꝝ curo,
Et semper sine nocte uigil, sine lumine lumen
Sc̄per habens, sine luce uidens, impune per ignes,
Subter aquas impune means, ignota nec ulli
Visa die noctuq; uias, fora, templa peragrans
Pro arbitrio, subiens etiam penetralia tectā,
Et quæcumq; putāt homines arcana subintrans,
Nil mortale timens, hominū quoq; fallere sensus
Et mutare potens, & persuadere quod optat
Deniq; sufficiens sibi sola, simillima diuis.
Sic ait, & placidis afflatam leniter auris
Integrat excutiens hesternam a pectore cædem.
Continuo apparent uarijs sub uultibꝝ ora
Plurima diuorum in uacuo pendentia celo,
Multaq; de superum patria, de principe diuum
Fantur, & hoc languentē aiānt sermone puellā.
Consulis hesterno rabies perterrita casu
Roditur. & similis colubro, qui uulnere tardus
Hæret humi sese intorquēs, iram atq; dolorem
Concipit, & duplici corda irritata ueneno

Parthenices Tertiae. Apollonia

Nec frenare potest, nec opus differre nefandum?
Egerat insomnis noctem mala plurima uolvens
Quae sanctis inferre parat. mens perdita languet
Quae nequeant peiora dari. Considerat ignes,
Vincla, cruces, gladios, & uerbera, coeipit omne
Quod torq̄re potest, sicularum antiqua reuoluit
Gesta tyrannorum, nunq̄ intellecta decorum
Callidus interpres meditati Atlantius offert.
Mille modos grassandi aperit aphrodisia mille
Progenies. totidem mars & tritonia, diro
Nil satis est odio, de tot cruciatibus iram
Nil explere potest, bilem nihil aequat acerbam
Dumq; animos agit in gyrum uesana libido,
Surgit, aceruariq; iubet prope littora ponti
Ligna strue ingenti, mox de squalente baratro
Per postica trahi facit ad tormenta puellam
Moenibus occlusis, ne seditione cruentum
Perderet excita rursus, uelut ante, laborem.

Ipsae satellitibus properat stipatus, & armis
Et melea graeo q̄ mox furibundior apro
Atq; calydonij facie truculentior ur si
Imperat accendi porrectam in sidera misso
Igne piram, fraudu artifices sceleraq; magistri

Dii gen
tium.

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Diui adsunt iram stimulis odiumq; cientes.
Ventipotens subito liçtoris imagine sumpta
Aeolus adductis correptam follibus auram
Comprimat, & fauces adiungit follibus amplas
Pronus humi, buccisq; tumentibus incitat ignem
Mulciber in speciem prunarum euadit, & ardens
Ligna subit, flammamq; leuat per inane uolatæ.
Tu, fœdos uertens oculos, & in ora puellæ
Consul iens cilio adducto, semel elige clamat
Aut uri, aut nostris libamina ponere diuis.
Illa autem sursum uerso paulum ore morata est
Oranti similis. mox se conuertit ad ignes
Subridens, uultuq; hilari, dissoluite dixit
Vincla pedum, manumq; graues auferre catenas
Consulis ut mandata sequar. tum protinus illam
Expediunt læti properare ad sacra putantes.
Ipsa nihil dubitans postq; uestigia sensit
Libera, prærapido subit alta incendia cursu.
Flammarum subito circum ora uolubilis unda
Fluctuat & subito cessauit anhelitus æstu.
Exanimatum corpus ueriti consumere numen
Assistens sensere ignes. circumfluis ardor
Lambere contentus tanq; daret oscula sacre

Miraculum.

Parthenices Tertiæ Apolonia

Religiosa cuti, membra inuiolata reliquit.

Christigenæ noctu dubitant inferre sepulchro

Reliquias uario inter se sermone loquentes.

Ambiguum tandem pietas animosa timorem

Vicit & egressi in littus rapuere cadaver,

Syncerum, quod nulla auium qđ nulla ferarum

Attigerat morsu, sine signo ardoris, amomum

Ac cyprum redolens, uultu uenerabile pulchro

Illatumq; urbi scalis ad moenia missis.

Eorte lauant tepido myrrhæq; liquoribus uncti.

Dant tumulo gemitūdi omnes, multoq; rubetes

Fletu oculos, totamq; trahunt in funere noctem, ^{Apolos} ^{transit.}

Mens suscepta choris superum tranare uolatu

Incipit excelso rubri super æquora ponti

Alitis in morem riphæa cacumina læua

Aethiopes dextra uidet, Oceanumq; calentem.

Trans arabes fugit, & persas carmanica regna

Transit, & indorum fines, ubi labitur indus

In mare multiuado cursu, procul aspicit amnē

Gāgis, & in tumulū ueniūt, ubi magnū hiar.

Dicitur agrestes olim docuisse sophistas. (chas

Hic intermisso paulum requiescere cursu

Dyis uisum, & gelida palmæ residere sub umbra

hominis
ignorantia,

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ

Tum ueteres animo uolens Apollonia curas
Sic fatur, Quæ mortales amentia diui
Tâta premit, q̄ lux oculus prestringere, quæ nox
Vsq; adeo obcæcare potest, ut cernere non sit
Fas longos quæ crumna dies: quæ dâna sequâtur
Tempora nec uideant sibi noxia, corpora olentes
Esse sepulturas terrena negocia saxum
Sisyphia ceruice cadens, undamq; sororum
Pertusis labentem urnis. Ixionis orbem
Esse metus, esse insidias, esse anxietates,
Quæ torquent roduntq; animos fallacia poma
Et mendacis aquæ fluuium quem Tantalus ore
Insequitur, spes inuvalidas, sudataq; frustra
Vota hominũ temere audentũ, cũ corpore iũctã
Ferre animam quicquid poenarũ ascribitur orco.
Prosequitur mirans itidem mortalia corda.
Sic horrere necem, quam si dignoscere fas sit,
Sponte sibi asciscant. naturæ arcana uidendo
Gaudet, & exultans oculis circum legit orbem
Terrarum; pelagi stagna alta; uolubile cœlum.
Vnde lacus amnesq; fluant, quæ fontibus undã
Suppeditent causæ. cur terræ immobile pondus
Pendeat, & cur tot sæclis flagrauerit Aetna.

Parthenices Tertiæ. Apollonia.

Cur careat semper pluuijs, cur flumine tanto
Acstuet ægyptus, niliq; intelligit ortum.

Quid moueat molem undarum, qua lege feratur
Aequora, qua uolucres ueniant ab origine uenti.

Quas maculas luna ore gerat, qui sidera uerset,

Quot cœli, quot eorum axes, an in omnib9 un9.

Num sint corporei, num sint sine corpore diui.

An mundus sine fine capax, an limite certo

Clausus, & an uiuant, & sint animantia cœli

Omnia mente capit. n̄hil est qđ scire uolentem

Effugiat, nihil est rursus qđ habere uolenti

Deficiat, securam necis, securam dolorum.

Taliter affectæ superi quid perdimus aiunt

Tempora? diuinorum operum si tanta uoluptas

Scire genus, quid scire deum? præsentiaq; ora

Cernere? nil aliud potis est sperare uoluntas

Altius. huc cursus nostris hæc ultima uotis

Meta. quid hic terim9 uerba inter plurima tēp9e?

Ergo iter ingressi seq; in sublime leuantes

Prætereunt indos. iam nil nisi pontus & auræ

Sub pedibus. superant ignes. in aperta feruntur

Atria cœlorum tenebrarum expertia, nocti

Inuia, uix tellus (tam paruo includitur orbe)

F. Baptiste Mantuani Carmelitæ
In medijs apparet aquis, iam sidera gaudent
Contrectare manu. uadunt qua tempora ueris
Inchoat, & gelida Titan discedit ab urna.
Astra supergressi iuga summa ardentis olympi
Tandem ineunt, ubi diuorum domus, atq; tonantis
Curia, & nostro requies non cognita mundo.

finis FINIS. *sun & v*

EXPLICIUNT PARTHENICAE

septem reuerendi Fratris Baptiste Man-
tuani Carmelitæ, Theologi, ac poetæ
clarissimi. Impressæ i celeberrima
Cõpluten, academia per Mi-
chaelẽ de Eguia, artis typicæ
uirũ solertissimũ, An-
no dñi. M. D. xxxvi.
tertia die mens-
sis octo-
bris.

*sic libro se perdicere cum acal
a alguna boz sapientia quier*

Augusti In die huius anie. p. v. sic ut in p. v.
 ones u. d. cantus antiquos sint v. p.
 a me ostulo oris sui qz meliora sunt uilu
 uno hāgranaa unguentis obtinms **Cyilia**
 per ordinem ex v. tm qd dr d. imitate. **v. h**
 filluz nome tuū idō adolestentule dilexe
 e nimis trae me post te. **Tu at** **lctio m**
 mus in odorem unguentoz tuoz in
 t me rex in celaria sua. **Tu autē** **lm**
 abimus & lectabimur in te memores uer
 tuoz super unū recte diligunt te. **Tu**
 um let formosa filia thry sicut taler **v. v**
 a cedar et sicut pellic salois. **Tu** **v. v**
 ne me considerare quod fusa sum qz d
 uit me sol. filij matris me pugnauerit qz me
 ere in ordine suo. **In lba ane qz hūmē** **v. ut s**
 bus ad magt & oraz & oia alia p horas diei u
 nus omnium. ex q ad m dicitur oio dny calis
 ut me custodem in **per ebdam v. a f**
 uinea mea non custodiu. **Tu** **v. n**
 m quem diligit aia mea ubi pallas ubi
 midie ne uagari in a pia post greges soda
 ab te opulera inter mu **v. m** huz thoz
 egredere & abi post uestigia gregū & pul
 los iusta tabernacula pastoz **Cyilia**
 in ebdam & in p nazio ex p p. v. **C**
 p. m bte marie dicantur **ad magt anā**
 iusticiam qui iudicatis tēz fuit dno in bonitat
 tate ordie qrite illud alla. **p. oras** **Coro que**
 ilia in ordine suo **Dmā m** **august** lectio
 iusticiam qui iudica **v. f** **ne s** & libo sapie
 cē tē d dno in bonitate & simplicitatē cor

Omniaz inaluola aiam no introvnt
nec habitant in corpore subdito
Stus eni spūs discipline efugiet futuza
cogitatio nra q sunt sine intellectu corr
Remigūq est spūs sapiencie z nō liberab

Cale dictū alabris suis qm regnū illiq
alia qe cum alijs in ordine suo. anās ad bnd
quere in ordine suo cum alijs oīa alia ut dicit

Sedens sī tronū illiqz dominas dca. **D**
ipē creavit cam spūs stūs. Tu aut d

Et vidit z dinumeravit et mēsy e z
ullam sī oīa opera sua z sī omes car

Sedm dūm suū plet illa oīly diligē
timor dñi glia z gliaoz z leticia

Salvō de leate marie dicat oīa **ad mag**

Sapientia dāmitat in plateis signis
Sapientia ad me dclinet z cam inveniet
inveniet leata e sy tenuerit eam p osag
quere cum oīa. **F**iat gres d stis z d cruce

Dñica m̄ augusti **C**lectione legatur d ihs

Ois sapientia a dno deo e z cum illo
per z e ante eum. **T**u **F**olia in pua
nem exprope nō quod dicitur d trinitate

Quena maris z pluvie guttas z dies
Adinumerat altitudinez ali z lati

Tie z profundum abissi qd melli e. **S**
Sapientia dī pcedente oīa que inu

Sipz omīz natura e sapie nāe intellectu

Hons sapientie uerbi dī in excelsis
e ingressus illius in mandata eter

Ad dī capie aut e rei d

Madame Savie au e res d...

14

10